

No 13.

D. II. 30.

Rud

Cyru

Gym

quod

L

v. E

Rudimenta Historica

in

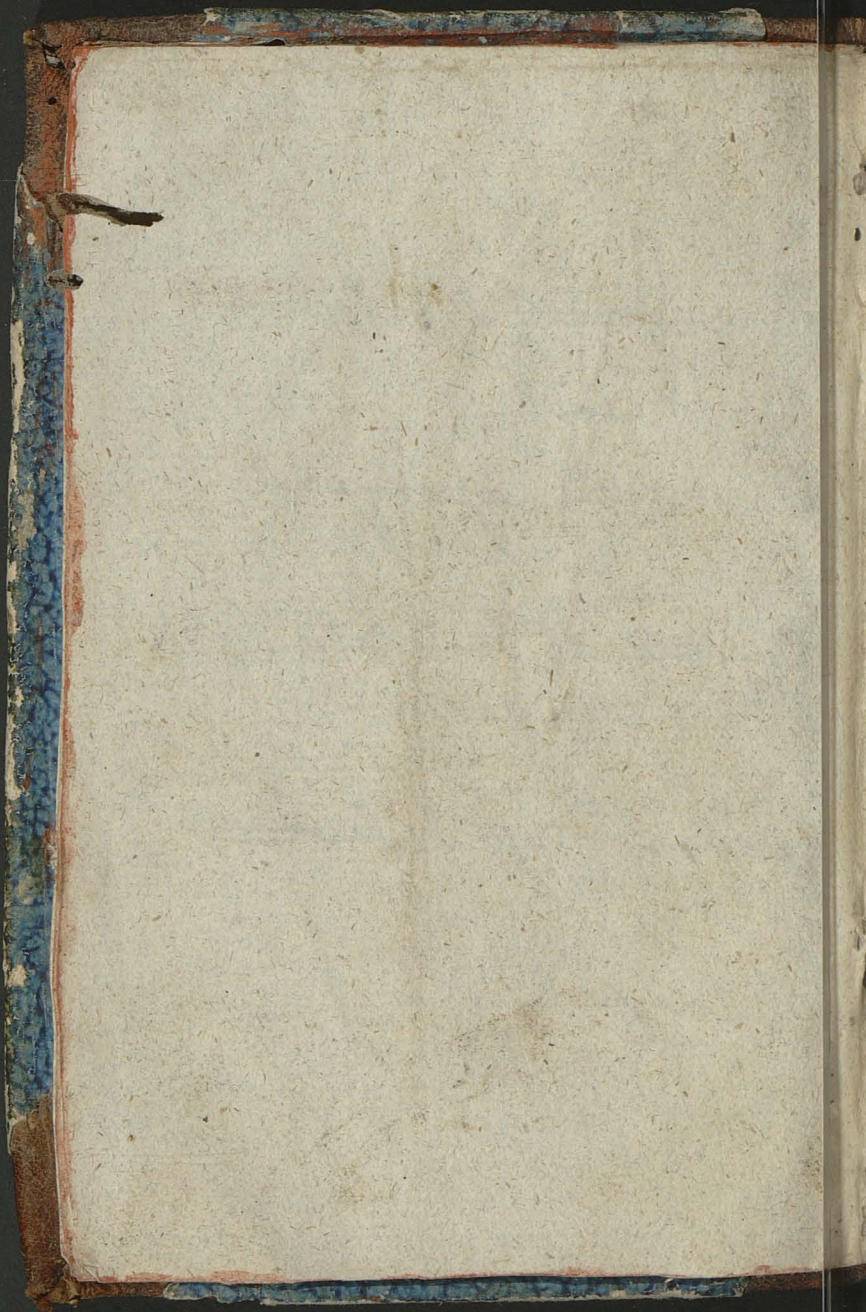
Opusculis quinque
pro

Gymnasiis Societatis Jesu
composita

quodam ejusd. S. Sacerdote.

Leopoli 1745.

V. E. M. Argent.

RUDIMENTA

HISTORICA

SIVE

Brevis, facilisque

METHODUS

Juventutem Orthodoxam

Notitiâ Historicâ

imbuendi,

Pro Gymnasiis Societatis JESU.,

Auctore

Ejusdem Societatis Sacerdote.

OPUSCULUM TERTIUM,

CONTINUATIO

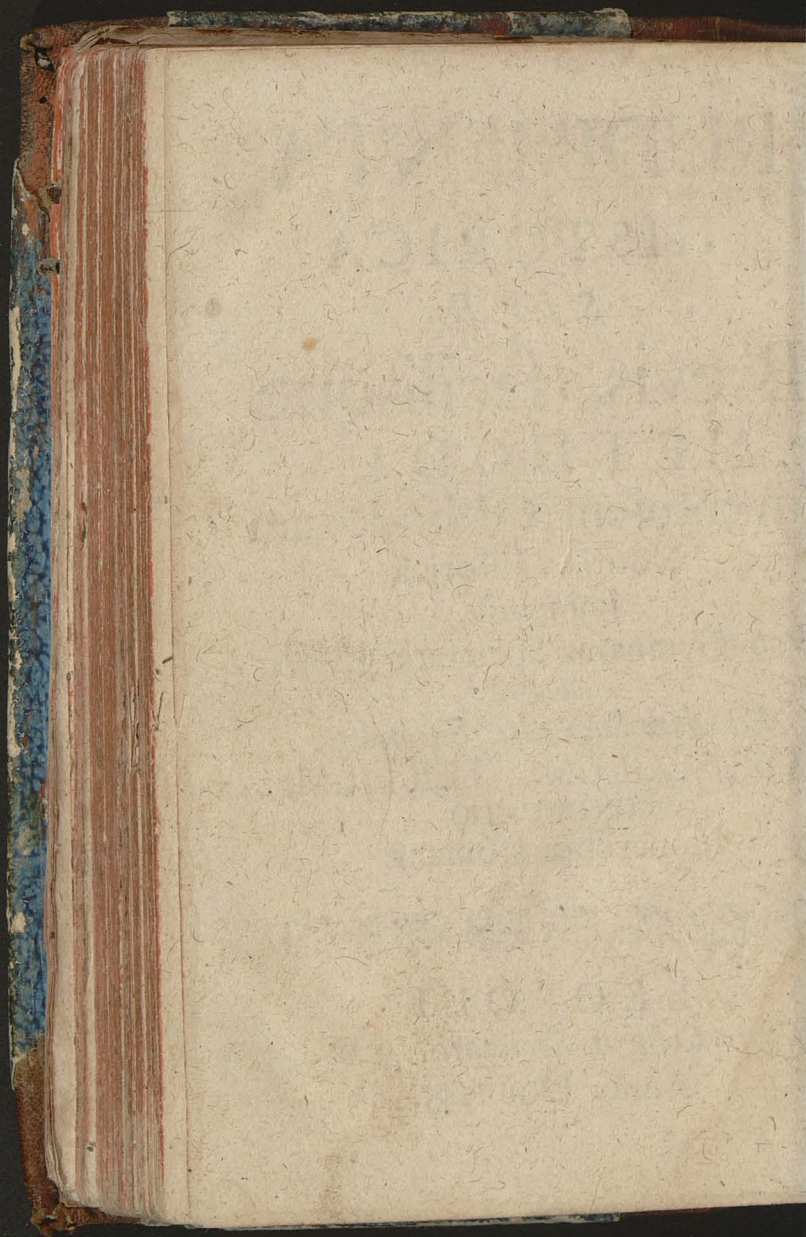
Monarchiæ Romanæ.

LEOPOLI

Typis Collegii Societatis JESU,

Anno Dni 1745.

55

H

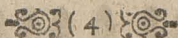
ena
cat
Fia
ido
mi
ri
am
tion
vel
xab
m

P R Æ F A T I O.

HOC quoque Opusculum, perinde ac priora duo, non nisi orthodoxe Juventutis, quam in Gymnâsiis nostris instituendam suscepimus, commodo atque utilitati dicatum est, quo Romanorum Imperatores Christianos summatim percensemus, quosdam etiam idoneorum Scriptorum exemplo omnino præmittimus. Quæ verò Historici, à Fide, ac veritate Catholica alieni adversus Christi Ecclesiam, Romanosque Pontifices suis passim narrationibus falso & contumeliosè solent inspergere, vel consultò dissimulavimus, vel strictim duntaxat attigimus, pleniorè rerum hujusmodi controversarum pertractatione ac refutatione Academiis relicta.

PARTITIO HUIUS OPUSCULI.

PARS I.

Romanorum Imperatores Christiani à Constantino M. usque ad collapsum aliquamdiu Occidentis Imperium.

CAPUT I.

Imperatores Seculi IV.

Constantinus M.
Constantinus II. Constans & Constantius,
Julianus Apostata.
Jovianus, sive Jovinianus.
Valentinianus I. & Valens.
Gratianus, & Valentinianus II.
Theodosius Magnus.
Arcadius & Honorius.

CAPUT II.

Imperatores Seculi V.

Theodosius II. Junior.
Valentinianus III.

PARS II.

Romanorum Imperatores Graeci in Oriente usque ad Carolum M.

CAPUT I.

Reliqui Imperatores Seculi V.

Martianus

Leo I.

Leo I.
Leo II.
Zeno.
Anastafius.

C A P U T II.
Imperatores Seculi VI.

Justinus I.
Justinianus I.
Justinus II.
Tiberius Constantinus III.
Mauritius.

C A P U T III.
Imperatores Seculi VII.

Phocas.
Heraclius.
Constantinus IV.
Constans II.
Constantinus V. Pogonatus.
Justinianus II. Rhinothmetus.
Leontius.
Tiberius Abfimanus.

C A P U T IV. *Imperatores Seculi VIII.*

Justinianus II. secundò.
Philippicus.
Anastafius II.
Theodofius III.
Leo III. Ifauricus Iconoclasta.
Constantinus VI. Copronymus.
Leo IV.
Constantinus VII. & Irene.
Irene Sola.

❦ [6] ❦
P A R S III.

*Romanorum Imperatores Germani post insta-
 ratum Occidentis Imperium à Carolo
 M. ad Rudolphum Habsburgicum.*

C A P U T I.

Imperatores Seculi IX.

Carolus M. Ludovicus Pius Lotharius. Ludovicus II. Carolus II. Calvus.		Ludovicus III. Balbus. Carolus III. Crassus. Arnulphus. Ludovicus IV.
--	--	--

C A P U T II.

Imperatores Seculi X.

Conradus I. Henricus I. Auceps. Otho I. Magnus.		Otho II. Otho III.
---	--	-----------------------

C A P U T III.

Imperatores Seculi XI.

Henricus II. Sanctus. Conradus II. Salicus.		Henricus III. Niger. Henricus IV.
--	--	--------------------------------------

C A P U T IV.

Imperatores Seculi XII.

Henricus V. Lotharius II. Conradus III.		Fridericus Ænobârbus, sive Barbaross. Henricus VI. Asper. Philippus.
---	--	---

C A P U T V.

Imperatores Seculi XIII.

Otho IV. Fridericus II.		Conradus IV. Interregnum.
----------------------------	--	------------------------------

P A R S

(7)
P A R S IV.

*Romanorum Imperatores Germani à Rudolpho
Habsburgico ad nostra usque tempora.*

C A P U T I.

Reliqui Imperatores Seculi XIII.

Rudolphus I. Habsburgicus. | Adolphus Nassovius.
| Albertus I. Austriacus.

C A P U T II.

Imperatores Seculi XIV. |

Henrius VII. Luxemburgicus.
Ludovicus V. Bavarus, & Fridericus III. Austriacus.
Carolus IV. Wenceslaus iners.

C A P U T III.

Imperatores Seculi XV.

Rupertus Palatinus. | Fridericus IV.
Sigismundus. | Maximilianus I.
Albertus II. Austriacus. |

C A P U T IV.

Imperatores Seculi XVI.

Carolus V. | Maximilianus II.
Ferdinandus I. | Rudolphus II.

C A P U T V.

Imperatores Seculi XVII.

Mathias. | Ferdinandus III.
Ferdinandus II. | Leopoldus M.

C A P U T VI.

Imperatores Seculi XVIII.

Josephus. | Carolus VI.

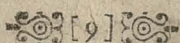
CONTINUATIO
MONARCHIÆ ROMANÆ
AD NOSTRA USQUE TEMPORA.

Postquam Imperatores ethnicos, qui primis tribus à Christi ortu Seculis Imperij habenas moderabantur, opusculo secundo sumus complexi, Imperatores Christianos à Constantino Magno ad Carolum VI. gloriosissimè imperantem, tertio hoc opusculo recensebimus, quod in quatuor distribuimus partes. Prima continet Romanorum Imperatores à Constantino M. usque ad collapsum aliquamdiu Occidentis Imperium. Altera Romanorum Imperatores Græcos usque ad instauratum à Carolo M. ejusdem Occidentis Imperium. Tertia Romanorum Imperatores Germanos, à Carolo Magno, usque ad Rudolphū I. Quarta Romanorum Imperatores Germanos, maximam partem Austriacos, à Rudolpho I. ad Carolum VI. Pium, Felicem, Augustum.

*Harum quatuor partium Epochas
sic habeto.*

	Ann. C.
Initium Imperij Constantini M.	306.
Imperium Occidentis collapsum.	475.
Idem instauratum à Carolo M.	800.
Rudolphus I. Habsburgicus, Imperator renunciatus.	

PARS

P A R S I.

Imperatores Romanorum à Constantino M. usque ad collapsum Occidentis Imperium.

Pars isthæc Imperatores complectitur quindenos, qui Seculo post Christum natum quarto & quinto Imperii clavum tenuere usque ad annum Christi quadringentesimum quinquagesimum quintum

C A P U T I.

Imperatores Seculi IV.

Constantinus M.

Nobis inter Imperatores trigesimus octavus.

1. Quo duce, atque auspice Constantinus ab idolorum cultu ad Christi Religionem est traductus?

Duce atque auspice DEO; nam cum è Gallia in Italiam contra Maxentium, Romæ crudeliter ac libidinosè debacchantem, tenderet Constantinus, ecce tibi sub meridiem cum toto exercitu crucem, ex lucidissimis formatam radiis vidit cum hisce litteris: *in hoc vince*, ac insequente nocte Christum aspexit, discretè monentem, crucem.

cis in aëre conspectæ effigiem vexillo, quod *Labarum* exinde dictum, præfigeret. Hoc signo fretus animatusque Imperator, superatis Alpibus, Maxentii primùm Duces ad Taurinum, Brixiam, & Veronam fundit, fugatque; tum Maxentium ipsum, ingenti cum exercitu occurrentem, profigat, qui dum per pontem solutilem, Tiberi impositum, fugam propere capessit, eodem, ob nimiam insistentium molem, & stipationem dirupto, gurgitibus haustus, dignas libidinis & crudelitatis suæ pœnas luit. A. C. 312.

2. Num, victo Maxentio, debellatum, erat cum Imperii hostibus?

Unus supererat Licinius, Orientis Imperator, homo præferoci ingenio, & litterarum, quas Reipubl. pestem nominabat, osor acerrimus. Hic, etiam Constantino, cujus sororem Constantiam uxorem duxerat, affinitate junctus, Christianos dirum in modum vexare coepit. Sed Constantino affinitate potior Religio fuit. Itaque Licinio, frustra commonito, ut ab impio coepto desisteret, pium bellum intulit, atque iteratis cladibus attrito vitam tandem cum imperio ademit. A. C. 325.

3. Quo in Christianos animo fuit Constantinus?

Benignissimo. Nam 1. amplissimam omnibus potestatem fecit orthodoxæ Religionis amplectendæ [A. C. 312.] 2. Eversis idolorum delubris, vetero DEO templa ædificavit ipse, & aliis ubique terrarum ædificanda concessit. 3. Pœnas contra Christi Martyres, & cælibes latas, quibus ab hæ-

redi-

reditat
tús ab
& leg
hibitu
quis fa
staret
tus, a
rum B
derat,
6 DE
tavit,
4,

Tr
storit
neran
piis A
est, d
mani
honor
mus,
cro, il
xerit.
dupla
Adera
pugile
vulne
Cæsar
que i
pro C

reditate & successione suorum arcebantur, penitus abolevit, piaque Christianorum donationes & legata, uti & calibatam, olim ab Augusto prohibitum, ratum habuit. 4. Edicto sanxit, ne quis facinorosorum crucis deinceps supplicio multaretur. 5. Romæ à S. Silvestro sacris undis ablutus, ad construendam ibidem Principi Apostolorum Basilicam duodecim terræ, quam ipse effoderat, cophinos, suismet humeris comportavit. 6. DEI Ecclesiam amplissimis donariis locupletavit, eximiisque ornavit privilegiis.

4. *Quæ in Concilio Nicæno suam Imperator sustinuit, Personam?*

Trecenti decem & octo Episcopi jussu & auctoritate Pontificia Nicææ Bithyniæ urbe convenerant, cum de Paschate celebrando, tum de impiis Arij, qui Christo divinitatem abrogare aulus est, dogmatis cognituri, præsentibus binis Romani Pontificis Legatis A. C. 325. Eum porro honorem Episcopis habuit Imperator, religiosissimus, ut non nisi humiliore confidens sella, sacro illi Patrum Senatui, interesse animum induxerit, non consultoris, aus arbitri, sed defensoris, duntaxat officio sapienter fortiterque perfunctus. Aderant inter Patres, illos egregii quidem Christi pugiles, tot trophæis, quot acceptis pro Christo vulneribus inclyti. Horum cicatrices osculatus Cæsar, disertè pronuntiavit, præclarius nihil atque illustrius sibi videri iis vulneribus, quæ quis pro Christo fortiter pugnans accepisset.

5. *Quid?*

5. *Quid de Helena Constantini Matre memoria proditum est?*

Hæc monitu Divino Palæstinam petiit, ubi Domini crucem, omni thesauro pretiosorem, humi defossam reperit, orbique adorandam proposuit. Inde Judæâ infandis Dæmonum simulacris, fanisque expurgatâ, duobus diversis locis Basilicas, Constantinus unam in ipsa urbe Hierosolymitana magnificentissimam excitavit. A.C. 326.

6. *Quam Constantinus urbem molitus est?*

Cùm providentissimum Numen Romam veterem, orbis caput, & gentium Dominam tuo in terris Vicario, & supremo Sacrorum Antistiti sedem propriam destinasset, res hoc disposuit ordine, ut primus inter Christianos Imperator novam conderet Romam, Imperii deinceps sedem futuram, quæ prius Byzantium, inde à conditore Constantinopolis est appellata.

7. *Qua arte assidue pio Constantinus aulae suae Proceres in novam hanc urbem pellexit?*

Cum hi Persica expeditione distenti, decem & sex menses domo abessent, Imperator nova Byzantii palatia exstruenda curavit, illis, quæ Romæ incoluerant, simillima; cùmque eorum liberos & uxores, & supellectilia illuc transtulisset, haud difficultè cunctis persuasit novi domicilii amorem, & veteris oblivionem. Nova porrò hæc Roma Virgini Dei Paræ, Augustissimæque Cælitum Reginae solemnî ritu consecrata, & dedicata est A.C. 330.

8. *Quan-*

8. *Quando, & ubi Constantinus diem
supremum obiit?*

Dum Persas rebelles frenaturus, maximis itineribus in Orientem contendit, gravi afflictus morbo, haud procul Nicomedia, divisus inter tres filios Constantinum, Constantium, & Constantem Imperio terrestri, ad coeleste ipse migravit, anno ætatis 76. Imperii 32. Christi 337. de Ecclesia optimè meritus, dogmatumque Synodi Nizænæ ad mortem usque retinentissimus, quem Iosephus S. Athanasius Imperatoribus omnibus imitandum proponit.

9. *Nam Sol hic Serenissimus omni caruit
maculâ?*

Duas præcipuè notârunt Scriptores, nempe Iulianus & Eusebius, quæ Priscum Constantini uxoris, quæ Priscum Constantium, & Arianorum, qui Athanasium suadatum volebant, fictis criminationibus inductum necari iusserit: hunc Treviros relegâtit. Constantium nempe potuit apud Principem cætera plurimum ambitiosa mulier, & implacabile hæreticorum in Catholicos odium.

39. Constantinus II. 40. Constans
41. Constantius.

1. *Diuine tres inter hos Fratres concordia reuult?*

Haud quaquam; nam dum Constantinus natus, transalpinis regionibus haud contentus, Constantem, natu minimum, cui Italia, Africa,

frica, Illyricum & Græcia obtigit, armis lacesseret, ab ejusdem ducibus per insidias interceptus est non minore Arianorum gaudio, quam Catholicorum, quos strenuè semper defenderat, luctu, cum tertium nec dum annum imperando explisset.

2. *Num melior & fors, & mors Constanti obdedit?*

Hic quoque, transalpinis gentibus in ditiora sua redactis, Magnentii tandem tyranni perfidiâ à sicario est trucidatus anno imperii decimo tertio. Scriptores ethnici graviter in Imperatorem hunc invehuntur; verum alii Principem apprimè Catholicum, & Religionis contra Fratris Constantii & Arianorum insectationes propugnatorem strenuum, S. Athanasius etiam Martyrem appellat. Gemina igitur illa Constantini, Fratrisque Constantis nece geminum Religionis orthodoxæ columen corrui, orbis demum totius Imperio ad unum Constantium, acerrimum hæreticorum defensorem & patronum, devoluto. Ex quo arcana DEI judicia cognoscere licet, ac venerari.

3. *Quem tandem exitum habuit Constantii fortuna?*

Magnentio tyranno, qui in imperii solium se intruserat, bellum illaturus Constantius, Gallum patrualem Orientis Imperatorem creat. Verum dum hic potestate sua per vim & libidinem abutitur, ad se accitum, capite plecti jubet, cujus

Fra-

Frati
gatu
tur.
tissim
tissim
sum i
rimur
Catho
lariu
ciden
berit
& A
nè ta
des,
saris
tetra
com
arder
què
quar
Chri

A
thoi
med
one,
ane
xim
dum

Frater Julianus, Eusebiæ, uxoris Constantii, rogatu servatus. Athenas studiorum causa mittitur. Constantius porro Constantiæ amicae potissimum instinctu hæresis Arianae, quæ pestilentissima contagionis instar orbem propè universum infecerat, propugnatores se profitetur acerrimum, ejusque dilatandæ studio omnia miscet, Catholicos atrocissime vexat, Athanasium & Hilarium Ecclesiæ, in Oriente illum, istum in Occidente, columnas firmissimas loco movet, Liberium Papam, Arianae hæresis oppugnatorem & Athanasii factorem, urbe pellit. Nec impune tamen; quippe & à Persis magnas accepit clades, & Julianum, quem septimo abhinc anno Cæsaris Titulo ipse ornarat, militum factione Lutetiae Parisiorum Augustum proclamatum esse comperit, quem cum dolore pariter & vindictâ ardens, debellatum iret, in itinere, subito eoque mortifero morbo correptus, interiit anno quarto & vigesimo, quam imperare ceceperat. Christi 361.

42. Julianus Apostata.

I. Unde huic tam infame cognomentum?

A sacrilego è Christi castris ad execrandas ethnicorum superstitiones transfugio, quod pridem meditatus, nunc tandem, adita Imperii possessione, palam executus est, dum ejuratis Christianæ Fidei Sacramentis omnibus, Pontificem maximum se antiquo ritu & sacrificiis inaugurandum curavit.

2. *Quo adversus Christianos erat animo?*

Hos, uti Christum ipsum per ludibrium Galilæos vocitavit, eoque afflixit crudelius, quò callidius, quippe quos illecebris potius, quam cruciatibus ad defectionem sollicitaverat. Si quos ob Religionis professionem de medio sustulit alias supplicii causas obtendebat, Martyrii laure, am invidens generosis Christi Athletis. Scientiarum adminicula Christianæ juventuti erepturus, scholas claudi, librosque flammis aboleri iussit. Quæ res Gregorium Nazianzenum impulit ad condendos versus, Homericis si non meliores, longè profectò utiliores.

3. *Nun Deus existiosissimam hanc orbis pestem diu grassari est passus?*

Sesquiannum fermè à Constantii obitu non Imperatorem, sed tyrannum egerat Julianus, cùm in expeditione Persica jaculo, incerta manu emisso, confossus, animam scelestissimam Orco tradidit, A.C. 363. Moriens exceptum volâ cruorem in cœlum jecisse fertur, cum hac voce: *Vicisti Galilæe.*

43. *Jovianus, sive Jovinianus.*

1. *Quibus hic auspiciis imperare cepit?*

Longè optimis. Nec aliud in Principe hoc lectissimo desiderabatur, quàm diuturnius regimen. Sublato Juliano, militari mox suffragio Caesar renunciatus, Imperium antè suscipere noluit, quàm milites universi Christianos se fore pro.

professi sunt. Inde antiquius nōl habuit, quā
ut Religionem, antecessoris impietate labefacta-
tam, pro viribus instauraret, abolitis penitus e-
thnicæ superstitionis monumentis.

2. *Quis vita ejus exitus?*

Pace cum Sapore Persarum Rege ex necessi-
tate magis, quā Imperii utilitate inita, cū
Constantinopolim redux, in cubiculo, calce re-
cens illito, pernoctasset, gravi prunarum vapore
exanimis ibidem est inventus, octavo Imperii
mense A. C. 364.

44. Valentinianus, & 45. Valens.

1. *Qua ratione Valentinianus ad supremum Im-
peratoria dignitatis apicem est evelctus?*

Succollante Dei hominumque favore, quem
eximia illi virtus peperit, & constans veri Nu-
minis cultus, ob quem à Juliano fortunis omni-
bus exutus, Christo inter adversa omnia fir-
missimè adhæsit, dignus, qui vel absens ad im-
perii coronam evocaretur septimo à Joviani
obitu die.

2. *Quā porrò laude ad Imperii clavum sedit?*

Cū tot provinciis regendis par unus sibi
haud videretur, fratrem suum Valentem, in Im-
perii societatem adscitum, Orienti præfecit; ipse
verò in Occidentem, ingentibus bellorum mo-
tibus agitatum, concessit, justitiæ inprimis, atq;
orthodoxæ Religionis vindex egregius, & terror
Barbarorum, quos iteratis cladibus domuit.

Verùm dum in Moravos, defectionem moliente
 movet, eorundem Legatos ob rebellionem tant
 animi corporisque contentione increpuit, ut ru
 ptâ arteriâ copioso cum sanguine vitam profu
 derit, anno imperii 12. Christi 375. relicto Imper
 rii ac virtutum hærede Gratiano, quem abhinc 46.
 septennium summo ordinum consensu Augustum
 dixerat. Illi nihilominus, adnitente potissimùm
 Cereale avunculo, Valentinianus, alter ex Justin
 filius, vix novem natus annos, collega est ad
 ditus.

3. *Qua porrò laude & commendatione Valens
 res Orientis administravit?*

Hic fratri omnino dissimilis, fovere impensè
 Arianos aliosque Hæreticos, Catholicos acerbe
 affligere. Episcopos, à Constantio expulsos, at
 que à Juliano restitutos, denuo relegare, Basilio
 doctrinâ & sanctitate toto orbe celebratissimo, e
 xilium, Deo portentis & prodigiis impio cona
 tui intercedente, decernere, viros Ecclesiastic
 Ordinis octogenos, longè honestissimòs d
 intolerabili Arianorum fastu, petulantia, & sævi
 tia apud Cæsarem conquerentes ac supplices, na
 vi in medio mari expositos, comburere, Mo
 nachos gravissima tributi exactione, à qua ex
 emptos esse voluerant Constantinus, & Constans
 exagitare, eosdemque à piis exercitationibus ab
 stractos militaribus addicere ministeriis, ac re
 luctantes fustuario mactare, quoad tandem
 Gothis, quos in fidem antea receptos Arian
 infe-

insec
 cum
 jul
 anno

46.

It
 Arian
 adjuv
 Alec
 eoru
 àmpr
 stud
 dum
 Alan
 talem
 2.

D
 arrip
 fertu
 A.C
 pera
 3.

C

infecerat peste, bello laceratus, amisso exercitu cum tugurio, quò, sagitta saucius, confugerat, justissimâ talionis pœnâ vivus est combustus, anno tyrannidis 14. Christi | 378.

46. Gratianus, & 47. Valentinianus II. sive Junior.

1. *Quibus virtutum radiis Imperator hic solum illustravit?*

Imperium fortitudine & Sapientiâ, rem Christianam pietatis, ac Religionis studio plurimum adjuvit. His præfidiis munitus, insignem ab Alemannis reportavit victoriam, amplius triginta eorum millibus cæsis. Extincto Valente patre improle, Orientis quoque Imperium adeptus, istud Theodosio, eximio belli Duci, gubernandum tradidit, qui victis profligatisque Huónis, Alanis, & Gothis, Imperio pacem, sibi immortalem nominis gloriam peperit.

2. *Qua occasione Princeps hic laudatissimus immatura morte est præceptus?*

Dum Maximum, qui in Britannis tyrannidem arripuerat, justis armis persequitur, turpiter desertus à suis Andragathii Ducis dolo perimitur A.C. 383. Princeps meliore fato dignissimus. Imperavit à Patris obitu annis octo.

3. *Num & Valentinianus præclaras Fratris virtutes est amulatus?*

Quin potius Matris Arianz. à qua virus pe-

liferum cum lacte hauserat, instinctu, Catholicis, atque imprimis Ambrosio extrema quæque minitabatur, dum tandem vindex Nemesis Maximum tyrannum evocavit in Italiam quam uoà cum Matre Justina, tantæ causâ præcipuâ calamitatis, relinquere, & in exilium, quod Ambrosio intentaverat, proficisci cogitur Constanti- nopolim, auxilium à Theodosio petiturus. Cui Cæsar, *quid mirum, inquit, Valentiniane, quòd Maximum habeas adversantem tibi, cum tu te Christo ipsi adversari non dubites?* Verùm isto meliora omnia pollicente, Theodosius ingenti cum exercitu in Italiam advolavit pulsoque inde Maximo, Valentinianum in pristinam dignita- tem restituit.

4. Num tandem ad frugem rediit Va-
lentinianus?

Matre mortuâ, Arianam perfidiam execratus totum se permisit Ambrosio, quem dum bapti- smatis suscipiendi causâ Mediolano Viennam Galliæ accersendum curat, Arbogastis supremi militiæ præfecti, quem exauctoraverat, fraude, in palatio suo strangulatur, atque ut mortem si- bi ipse conscivisse crederetur, laqueo suspendi- tur, anno, quàm Augustus proclamari cepit 16. Christi 393. Huic Ambrosius ipse copiosis la- crymis & oratione funebri parentavit, qua exi- miam ejusdem pietatem virtutesque cæteras po- steriori tradidit,

48. Theodosius Magnus.

Quanta Religione fuit Theodosius ?

Tantâ, ut Ecclesiam, ejusque præpositos non modò summâ semper observantiâ coleret, sed & fortissimè defenderet. Sæpe dicere solitus, multò pluris sibi esse Christiani, quàm Cælaris nomen, majorique sibi honori ducere, quòd filius sit Ecclesie, quàm supremus orbis Dominus.

2. *Qua verò ratione hanc pietatem Deus remuneratus est?*

Eugenium & Arbogasten tyrannos, imperium affectantes, ope divina compressit, in ipso enim ancipitis prælii æstu ventus vehemens obortus, pulvereâ subitò nube hostes involvit, tela in eorundem ora retorfit, ademptæque videndi ac respirandi facultate in turpem fugam conjecit.

3. *Quæ Theodosio Imperatorie Jobolis ritè educandæ, formandæque cura?*

Longè maxima. Hinc cùm Arcadium & Honorium Filios Arsenio, moderatori pio, gnavo prudenti in disciplinam tradidisset, eos non ut Cæsares, sed discipulos tractari, quin & verberibus, siquid deliquissent, castigari jussit. Cùmq; fortè museum ingressus, Magistrum stantem, filios sedentes conspexisset, indignè id ferens Imperator, Arsenium sedentem docere, Cæsares stantes auscultare voluit.

4. *Quodnam tanti Principis vitium?*

Ira quandoque nimium præceps, qua abruptus immanem Civium Theſsalonicensium eadem

aliquando edidit, eam tantum causam, quod nonnullis motibus urbem turbassent: septem enim hominum millia Caesaris furori immolata ceciderunt. Facinus profecto crudele, sed quod insignis poenitentia correxit: nam S. Ambrosio Mediolanensium Antistiti templi aditum praecudenti, non solum morem iubens gessit, sed publicam insuper aliquot mensium poenitentiam serio humilique animo egit, pulcherrimo sane ad omnes exemplo. Tandem in ejusdem Praesulis manibus Anno Imp. 16. C. 395. vitam pientissimè clausit, inter Magnos Imperatores ob factorum praestantiam jure numerandus.

49. Arcadius. 50. Honorius.

1. *Quanam inter filios Theodosii facta Imperii divisio?*

Oriens Arcadio, Occidens Honorio cessit, tantamque deinceps vim obtinuit haec divisio, ut nunquam seculis sequentibus ad hanc usque diem conjungi potuerit utrumque Imperium.

2. *Quae Arcadii fors fuit in Oriente?*

Imperator felix, quamdiu religiosus, sua felicitate postremum excidit, ubi nimirum hortante Eudoxia conjuge in exilium relegare non dubitavit S. Joannem Chrysostomum Patriarcham, quod Imperatricis flagitia perstrinxisset. Decessit Arcadius in aetate flore, cum imperasset annos 13, usque ad A.C. 408.

3. *Quæ Honori fata in Occidente :*

Stiliconis, belli ducis quidem peritissimi, sed perfidi hominis artibus exciti sunt Vandali, Gothi, Svevi; Alani & Burgundi, qui magnis motibus Italiam, totumque Occidentem concussere. Capta & spoliata inde Roma à Gothis sub Alarico, iterumque sub Ataulpho, eorum regibus. Tandem & Hispania genti Barbaræ cedi debuit, ut Italiâ excederet. Moritur Imperator religiosior, quàm felicior. A. C. 423. Imperii 28.

C A P U T II.

Imperatores Seculi V.

51. Theodosius II. sive Junior.

52. Valentinianus III.

1. *Quæ virtutes Theodosium II. commendârunt?*

Pulcheriæ sororis industriâ sanctissimè educatus, à teneris unguiculis pietatem tam ardenti coepit studio colere, ut nullam non diem fuis ferventer precibus Deo initiaret, piaque sancti Evangeliorum codicis, quem manu sua descripserat, lectione condiret.

2. *Quam labem passa est hæc virtus?*

Pulcheriâ sorore migrare ex aula iussâ, fovere Eutychem hæreticum coepit Imperator, qui antehac Ecclesiam fortissimè propugnârat. Revocata subin Pulcheria, quæ absente omnis exulâsse fortuna videbatur, cuncta restituit, ac Theodosium paulo post obeuntem vidit, actâ seriô poenitentia, anno Imperii 42. C. 450.

3. *Quomodo sedatus ingens terræ motus Constantinopoli Theodosio imperante?*

Cùm Clerus, Imperator & populus extra urbem Constantinopolim Deo placando insisteret, puer à turba derepentè in cœlum sublatus, sole mne illud Trisagion audiit: *Sanctus Deus, Sanctus Fortis, Sactus Immortalis, miserere nobis.* Quod cùm ejusdem pueri, in terram reversi monitu decantassent omnes, terræ motus confestim cessavit.

4. *Quis interea sub Valentiniano Imperii status in Occidente?*

Longè miserimus; nam miserè discerptum Imperium spectare ad interitum cœpit, ad quem sub Valentiniano magnis passibus properavit.

5. *Quæ Provinciæ ab Imperio divulsæ?*

Africam occupârunt Vandali Anno Chr. 427. Galliam Franci, Duce Meroveo An. Ch. 448. Britanniam Angli gens Saxonum Ann. Chr. 446. Hos Britanni adversus Scotorum, Pictorumque incursiones auxilio advocârant, qui tulère quidam suppetias; at fugatis hostibus, sibi vindicârunt provinciam, quæ exinde Angliæ nomen obtinuit.

Sub idem ferè tempus A. C. 450. Attila Hunnorum Rex omnia latè populatus. Pannoniam involavit, quæ ab hisce inquilinis Hungaria dicta est. Flagellum Dei se ipse nominabat Attila, quodd ad orbem castigandum missus esset.

6. *Qualis tot inter turbas Valentinianus ?*

Redempta iniquissimis conditionibus pace, voluptatibus totum se dedit, quo vivendi genere ultimum sibi, & Imperio exitium paravit. Maximi patritii conjugem violavit: Qua injuria ille vehementer commotus, securum sui Valentinianum eò tandem adduxit, ut invisus militibus vitâ ab iisdem exueretur. A.C. 455. Imp. 30.

7. *Quinam postremi conatus emorientis Imperii?*

Intra viginti annos à Valentiniani obitu decem tyranni potius, quàm Imperatores ruenti Monarchiæ humeros supponere tentârunt. Verùm altero alterum dejiciente, convulsam magis Imperium ad interitum promoverunt.

8. *Quenam istorum nomina?*

1. Maximus. 2. Avitus. 3. Majoranus. 4. Severus. 5. Anthemius. 6. Ricimerus. 7. Olybrius. 8. Glycerius. 9. Julius Nepos. 10. Romulus Momyllus Augustulus.

9. *Quâ tandem ratione extinctum penitus Imperium in Augustulo?*

Heruli, Rege Odoacre ductore, Italiam intestinis factonibus laceratam, occupant, pulsoque inde Augustulo, Italiæ Regem se dicit Odoacer, novumque regnum super Imperii ruinas constituit. Cœpta igitur sub Augusto Monarchia post annos ferè 500 desit in Augustulo, non nisi post 300. annorum intercapedinem à Carolo Magno instauranda.

Observationes

Ad primam partem Historiæ de Imperatoribus Christianis.

1. *Quæ Imperii faciæ Constantino usque ad illius in Occidente interitum?*

Floruit Seculo quarto ferè integro, maximè sub Constantino M. Theodosio M. Facta sub Arcadio, & Honorio divisione, Imperii divisum quoque est robur. Inclinari ergo cœpit Occidens sub Honorio; ad interitum properavit sub Valentino; expiravit sub Augustulo.

2. *Quæ causa extincti Imperii?*

Honorii ætas minor, nec animus sat firmus; tutorum perfidia; auctæ Barbarorum vires, imminuta Imperii existimatio; provinciarum jactura illud ad interitum disposuere, ac Valentiani scelera funditus evertere.

3. *Nihilne interea possum Orientis Imperiam?*

Occidente collapsa, quasi mutilus altero pede Oriens minùs deinceps firmus stetit. Ineunte seculo VI. exorta Saracenorum pestis varias provincias occupavit, ipsum tandem Imperium, Imperiique sedem Constantinopolim invasura.

4. *Quando contigit celebris illa migratio Gentium?*

Seculo quinto, quando Vandali in Africam, Franci in Galliam, Gothi in Hispaniam, Hunni in Pannoniam, Angli in Britanniæ, Heruli & mox Longobardi in Italiam commigrarunt, ut supra

supra memoratum est. Hinc nata Hispaniæ, Galliæ, Hungariæ, & Angliæ regna, quæ hodie dum florent.

5. *E quibus orbis partibus hæ gentes advenêre?*

1. Vandali è Provinciis Borealibus, ubi modò Pomerania, & Marchionatus Brandenburgicus. 2. Franci ex Germania. 3. Gothi secundùm nonnullos ex Svecia, secundùm alios ex Asia. 4. Hunni gens bellicosa, ex Regionibus ad fluvium Tanaium, & mare glaciale sitis. 5. Angli è Saxonia. 6. Heruli ex ora maris Baltici, & parte Orientali Pomeraniæ &c.

6. *Quales populi fuêre Svevi, Alani, Burgundi, Longobardi, Scoti, & Picti?*

Svevi majorem partem antiquæ Germaniæ, Alani Sarmatiam, sive Moscoviam incolebant: Burgundi ad Vandalos referebantur. Longobardos alii ex Suecia & Norvegia, è Saxonia & Magdeburgensi ditione deducunt alii. Scoti & Picti è Scythia oriundi Britannos multùm exagitârunt.

7. *Quanam Ecclesiæ incrementa Seculo quarto & quinto?*

Maxima sanè, ubi depulsa persecutionum sæva hyeme Imperatores Christiani fovere Ecclesiam caperunt; mox enim ubique terrarum diffusa Christi fides mirificè est propagata. Orientalis Imperium, dudum antea ab Apostolis excultum, sub Constantino Ecclesiæ pars major fuit. In Occidente Burgundi, Galli, Scoti, Hiberni Secu

Seculo quinto: Bavari, Hispani, Angli &c. Seculo sexto ad Christum accessere.

8. *Quibus potissimum calamitatibus afflictabatur Ecclesia Seculo IV.?*

Gravissimè hanc afflixit hæresis Ariana, quæ Imperatorum nonnullos, nec paucos etiam Episcopos corripuit, Plurimum quoque nocuit Julianus Apostata aliique Imperatores hæreticorum fautores & Patroni.

9. *Num detrimenti quid perpeffa est Ecclesia ex Barbarorum incursionibus?*

Quin potius, Deo mirabiliter disponente, plurimum inde emolumenti tulit. Nam hoc pacto Barbari, Christianis immisti, ad sanctæ legis notitiam, amorem ac desiderium paulatim sunt perducti.

10. *Quid sentiendum de Baptismo Constantini Magni?*

Sentimus nos cum Ecclesia, eundem Romæ à S. Silvestro Papa sacro fonte ablutum, atque à lepra mundatum esse. Contrarium sentiunt Scriptores maximè A catholici; hi enim Constantinum paulò ante mortem Nicomediæ ab Episcopo Ariano baptizatum esse contendunt, secuti Eusebium Scriptorem Arianum, cujus dubiæ & subleste auctoritati mentem Ecclesiæ longè anteferimus.

11. *An credibile est, Constantinum ea de causa Baptismum distulisse, ut in Jordane fluvio abluì posset?*

Non

Non credimus de piissimo Imperatore dilati-
onem tantam, fundamento parum solido nixam:
neque iis assentimur, qui volunt, ideò dilatam
à Constantino Baptismum, ut absterfis paulò
ante mortem vitæ maculis, cœlo se certius asse-
reret. Plus enim Ecclesiæ auctoritati tribuimus,
quàm hisce parum solidis rationum momentis.

12. *Quid sentiendum de donatione Con-
stantini Magni?*

Scriptores Ecclesiastici tenent, Constantinum
Romæ baptizatum à S. Silvestro Ecclesiæ urbem
Romam una cum Italiæ parte, ad Occidentem
sita, donavisse. Quam donationem ceu confi-
ctam explodunt A catholicis omnes; fateri tamen
debent, easdem ditiones à plurimis retro Se-
culis Ecclesiam perpetuò possidere.

P A R S II.

Romanorum Imperatores Græci
in Oriente usque ad Carolum M.

Tria Secula cum dimidio pars ista con-
tinet, nimirum ab Anno Chr. 450.
ad An. 800. numeratque is tem-
poris tractus Imperatores u-
niversè 26.

CAPUT I.

Reliqui Imperatores Seculi V.

53. *Martianus.*

1. *Qua ratione devolutum ad eundem Imperium?*
Sine hærede obierat Theodosius Junior; igitur Pulcheriæ sorori suæ relinquendum Imperium censuit, à qua præclarè jam ante fuit administratum. Consultura Imperii commodis Pulcheriæ, Martino nupsit, ac virginitatem junxit matrimonio.

2. *Quo Imperii & Ecclesiæ bono coaluit hoc virginum conjugium?*

Eximio sanè; utrique enim pacem; pacisque fructus prædulces peperit, quos Imperator pius, fortis, & pacificus unà cum Augusta conjugè seæennio messuit, usque ad Ann: C. 457.

54. *Leo I. Thrax. 55. Leo II. sive Junior.*

Quid de hisce Imperatoribus memorandum?

Non aliud ferè, quàm Imperii in Occidente ruina, quæ ipsis in Oriente regnantibus evenit Imperavit Leo I. annos 17. Leo II. anno uno usque ad annum C. 475.

56. *Zeno. 57. Anastasius.*

1. *Quæ corporis & animi species Zenoni?*

Corpus illi deformè admodum, & in eo animus vitiorum sordibus deformior. Basilisci atque tibus Imperio pulsus, paulò post revocatur à pulo

pulo, cui Basiliscus ob crudelitatem se fecerat exosum. Zenonem, more suo ebrium, Ariadne uxor vivum sepeliri jubet, An. Imp. 18 C. 491.

2. *Quid interim gestum in Italia?*

Odoacrem ab everfa Monarchia primum Italiæ Regem Theodoricus Ostrogothorum Rex debellat. sibiq; Italiam vindicat.

3. *Quandonam Anastasius Ecclesiam & Pontifices affligere cepit?*

Imperii quidem initia mira lenitate insignivit, populi oneribus imminutis: At hæresi Eutychiana paulò post infectus, nec Ecclesiæ. nec Pontificibus, pepercit.

4. *Quas idcirco penas dedit?*

Fertur, in somno quondam vidisse virum horrenda specie, minaci vultu, qui librum manu præferens, inde annos vitæ 14. delere se dixit ob sceleratos Anastasii mores. Fulmine exin tactus periit post annos Imperii 27. A. C 518.

C A P U T II.

Imperatores Seculi VI.

58: Justinus I. Thrax.

Quibus gradibus ad Imperii apicem conscendit?

Bubulcum egit juvenis, tum secutus militiam per omnes dignitatum gradus ascendit. Tandem in solium evectus palàm fecit egregio virtutum splendore, se Imperio fuisse dignissimum. Primus hic fuit, qui Imperii coronam è Pontificis magnibus

nibus accepit; nec immeritò, fuit enim Ecclesiæ studiosissimus. Præfuit annis 9. usque ad A.C. 528.

59. Justinianus.

1. Quo præcipuè monumento Imperator hic nomen suum æteritati consecravit?

Leges Imperatorum propè innumeras à viris doctissimis colligi, & in ordinem digeri iussit, atque adedò initium dedit Jurisprudentiæ.

2. Num et bellica fortitudine claruit?

Bellisarii potissimùm operâ Gothos ex Italia, Vandalos ex Africa expulit, quorum Rex ultimy Gilimer, in triumpho ductus, illud Salomonis identidem ingeminabat: *Vanitas vanitatum & omnia vanitas.*

3. Quæ tandem Bellisarii fors fuisse dicitur?

E dignitatum apice ob affectati Imperii nonnullam suspicionem dejectus, & oculis orbatus, stipem rogasse fertur his verbis: *Date obolum Bellisario, quem fortuna in altum evexit, invidia oculis orbavit.* Pœna hæc fuerit, quod S. Silverium Papam in exilium ejecerit, & Vigilio Pontificatum pretio vendiderit

4. Qualia Justiniani in Ecclesiam merita?

Præclara fuissent, si satis firma. Idolorum cultum, omnemque hæresim initio severè prohibuit; Sanctæ Sophiæ templum nobilissimum condidit ac donis magnificè auxit; Verum constantia defuit virtutum coronæ; quippe hæreticos fovere coepit, factus tandem & ipse hæreticus. Ar
de-

demum resipuerit, incertum est. Imperavit annos
38. ad Ann. 566.

60, Justinus II. Junior.

1. An Imperio satis consuluit Justinianus cum Ne-
potem Justinum Cæsarem dixit?

Minimè; quamvis enim Justinus initiò vir-
tutem coluerit, brevì tamen vitis totum se dedit.

2. Qua ratione Italia ad Longobardos transit?

Justini potissimum & conjugis culpà, Hæc
Narfeti, belli ducum nobilissimo, parùm addicta,
Justinum eò permovit, ut illum Præfecturà Italiæ
exueret; namque per contemptum ajebat Impera-
trix, revocandum ex Italia Eunuchum, ut pensa
traheret cum ancillis in gynæceo. Quo audito,
respondit Narfes: telam se illi orsurum, quam
ipsa, dum viveret, detexere amplius non posset;
moxque Longobardos è Pannonia vocat in Itali-
am, qui novum inibi regnum condunt. Relicta
est Imperatori modica pars Italiæ, quæ Exarcha-
tus dicta est, quòd Præfecti, à Cæsare missi, Exar-
chæ appellarentur, qui Ravennæ sedem posthac
fixere. Post annos Imp: 10. mette motus obiit
Justinus A. C. 675.

61. Tiberius Constantinus III.

Quomodo hujus in egenos liberalitatem Deus re-
muneratus est?

In Palatio fortè deambulans lapidem vidit
cruce signatum: quem, ne pedibus calcaretur
signum salutis nostræ mox amoveri jussit; quo

C

facto

facto latentem sub illo thesaurum eruit, Solum tenuit nonnisi 6. annis ad A.C. 583.

62. Mauritius.

Quanam re hic Imperator claruit?

Fortiter acceptâ è manu DEI peccatorum peccatâ, quam, facta sibi optione, in hac vita subire maluit. Caganus Avarum Rex prælio Mauritium vicerat, ac duodecem militum millia in captivitate abduxerat; hos tamen omnes pecuniâ minimè grandi offerebat redimendos. At Mauritius aurum modicum libertati suorum prætulit quos ea propter Caganus ad unum omnes occidit. Vindictam inclamavit fusus cruor, eaque brevi secuta est. Phocam Cæsarem dixit miles Ille in oculis Mauriti, primùm liberos & Conjugem, denique Mauritium ipsum securi percussit, ad singulas suorum mortes illud pie ingeminantem: *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum!* Imperavit ann. 19, ad A.C. 602.

CAPUT III.
Imperatores Seculi VII.

63. Phocas.

1. Cur Deus tyrannum hunc præesse voluit?

Id ipsam in oratione quærenti cuidam sermo respondit Deus, hunc à se electum, quia detriorem non invenisset, ad plectenda Christianorum scelera.

2. Qua-

2 *Quale factum illud unicum, quod laudem mereatur?*

Arrogabat sibi titulum Episcopi œcumenici, seu universalis Patriarcha Constantinopolitanus. At vetuit Imperator, ne porro uterentur Patriarchæ isthac appellatione, quæ soli Romano Pontifici competeret. Occisus est Phocas, postquam imperavit annos 8. usque ad A.C. 610.

64. *Heraclius.*

1. *Quid memorabile huic circa sanctam Christi Servatoris crucem evenit?*

Eandem Persæ, captâ Jerosolymâ, secum abduxerant sub initium Imperii Heraclii. Versâ postmodum belli aliam sacrum lignum denud receptit, suisque humeris ad priorem locum deferre statuit. Igitur Imperatorio indutus habitu per urbis plateas sanctum pignus magna celebritate bajulat. Verum sub ea urbis porta, quæ ad montem Calvaria ducit, subsistere cogitur vi occulta retentus. Monuit urbis Episcopus Heraclium, videret, an splendida vestis cum Servatoris humilitate satis consentiret? Tum Heraclius deposito quamprimum ornatu, veste plebeja indutus, reliquum viæ facile confecit. Cæterum in hæresim Monothelitarum lapsus Heraclius haud levem nomini tuo maculam aspersit.

2. *Quo tempore Machometes, insanus legislator, sectam suam disseminavit?*

Sub Annum C. 630. imperante Heraclio, cui ingentes ac celeres Saracenorum, qui Machometi

adhesere, progressus fatalem animi ægrimoniam; ac præproperam mortem accersiverunt. Imperavit annos 30, ad A.C. 641.

65. Constantinus IV. 66. Constantinus II.

1. *Cur optima spei Princeps Constantinus celerè faco sublatus?*

Is Heraclii filius, charus omnibus, novercæ suæ artibus post trimestre imperium vitâ quoque privatus est; quippe illa filium Heracleonam tollio admovere parabat. Crudele factum indignatî proceres, matrem cum filio, præcisâ illi lingvâ, huic defectis naribus, exilio multavêre. Anno Christi 640.

2. *Quæ Constanti indoles ac fortuna?*

Pietate Parenti Constantino dissimilis, impietate Heraclio avo multum superior, crudelitatem hæresi sociavit, dum interea Saraceni Insulas Rhodum ac Cyprum occuparent, & colossi Rhodii fragmenta nongentis camelis aveherent. Romæ subin, templis omni pretiosa supellectile spoliatis, Syracusas venit, ubi ab ancilla in balneo, impactâ in caput situlâ, animam efflavit an. imperii 26. Chr. 668.

67. Constantinus V. Pogonatus.

1. *Quid Ecclesie bono Constantinus præstitit?*

Primo Concilium Oecumenicum VI. Constantinopoli habendum curavit, ad convellendam Monothelitarum hæresim; deinde Conventus pro
ele-

electione Pontificum haberi solitos, & à Justiniani temporibus omissos denudè instaurari voluit. Imperium tenuit annos 17. ad A.C. 685.

2. *Quæ lues pestifera sub hæc tempora Romæ sævit?*

Visus fuit specie informi diabolus compita obambulare Angelo comite, quo jubente quoties cujusque Domûs januam lanceâ percussisset, tot in illa peste extincti postridie efferebantur. Tandem, cœlo admonente, S. Sebastiani honoribus erectum altare malo medicinam fecit.

68. Justinianus Rhinotmetus. 69. Leontius. 70. Tiberius Absimarus.

1. *Quid singulare Justiniano Pogonati Filio evenit?*

Quodd Imperio decem annis malè administrato sceleribusque contaminato, abscisis naribus solio sit dejectus, ac denudè restitutus post duorum Cæsarum regnum intercalare.

2. *Quinam hi duo Cæsares?*

Leontius, quem post trium annorum Imperium naso truncavit Tiberius Absimarus: hic verò septennium imperando exegit, quo evoluto Trebellii Bulgarorum Regis auxilio reversus ad Imperium *Rhinotmetus*, à præcisis naribus sic cognominatus, septem porrò annos imperavit, coorta tandem seditione occisus anno Chr. 711.

(18)

C A P U T IV.

Imperatores Sæculi VIII.

71. Philippicus. 72. Anastasius II.

73. Theodosius III.

1. *Quæ Philippici fors fuit?*

A seditiosis electus, sed inuisus plebi, quòd errores Monothelitarum tueretur, oculis orbatur post duos Imperii annos Chr. 712.

2. *Quid de Anastasio II singulare?*

Fuit Imperator doctus æquè, ac pius, qui sacrarum Imaginum cultum fortiter asseruit. Hunc anno Imperii tertio milites à ducibus instigati in Monasterium detrudunt A.C. 715.

3. *Quæ Theodosii fortuna?*

Imperium, quod acceperat invitus, Leoni III. sponte cessit, vitam solitariam in monasterio amplexus; ubi majorem, quàm in Imperio felicitatem reperisse se postea fassus est. Illi præfuit anno uno ad A.C. 716.

74. Leo III. Iconomachus.

1. *Quo loco apud Scriptores habetur Leo hic tertius?*

Pessimo; quia sacras imagines è templis, ædibusque privatis abstrahi, confringi, & cremari, earumque cultores diris modis vexari iussit.

2. *Quis hujus impietati sese opposuit?*

Gregorius II. à quo in Concilio Romano damnati Iconoclastæ, & assertus sacrarum Imaginum cultus. Leo verò ab Ecclesiæ communione semotus, populi odium incurrit, præsertim in Italia,

lia, ubi vix quisquam Cæsari hæretico parere amplius voluit; hinc Exarchatus propè ad finem perductus. Adversus impium Leonem Papa iniit foedus cum Carolo Martello. Caroli M. avo, Gallia id temporis administratore, & Ecclesiæ ac Pontificum defensore eximio.

3. *Quæ inter hæc rerum vices in Hispania?*

Witiza Rege impio Veneri litante, ac palatium in lupanar mutante, adest Maurorum exercitus ingens, à quo major Hispaniæ pars occupata. Ægyptum quoque Saraceni in potestatem redegère, postquam Justiniano II. imperante, Africam quoque suam fecerant. Sævit Leo annis 24. ad A.C. 741. diris colicæ doloribus extinctus.

75. **Constantinus VI. Copronymus.**

1. *Quid sinistri etiam dum infans præfagij?*

Salutaribus undis tingendus, sacrum Baptismi fontem sordibus infecit, unde & nomen Copronymi obtinuit. Inde S. Germanus Episcopus ominatus est, Constantinum Ecclesiam pessimè inquinaturum; quod & eventus docuit. Namque sacrarum Imaginum hostis acerrimus Constantinus innumeros earum cultores sustulit; Monasteria vel evertit, vel incendit, aut militibus habitanda permisit, ejectis Monachis, dicatas autem, Deo Virgines ad ineunda cõnubia pertrahere conabatur, oculos eis eruendos minitatus, n̄ morem gererent: at maluerunt illæ oculorum quàm virginitatis jacturam facere.

2. *Quas pœnas dedit tantorum scelerum?*

Adversùm Bulgaros movens, febrî ardente correptus, perpetuè vociferabatur: *Uror, morior!* Mortuus enimverò est morte impiorum, qui annos 34. sceleratè in Imperio vixerat. A.C. 775.

76. Leo IV. Porphyrogenitus.

1. *Num Patre suo hic melior fuit?*

Haud procul à stipite pomum cecidit: quippe & ipse sacras Imagines, & earum cultores exemplo Patris paribus odiis insectabatur Leo filius.

2. *Quo supplicio macchatus interiit?*

Coronam auream è S. Sophiæ templo direptor sacrilegus abstulit; quam ut primùm capiti suo imposuit, perinde aduri cœpit, ac si candentibus prunis caput torreretur; quo supplicio etiam interiit A. Imp: s. C. 780.

77. Constantinus VII. 78. Irene.

1. *Quis Imperii Status sub Constantino & Irene?*

Annum ætatis decimum agebat Constantinus, Patre Leone mortuo. Ergo Irene Mater, sæmina prudens & fortis, sed ambitiosa, cum filio regendum suscepit Imperium. Pacem Ecclesiæ redditura, Concilium universale VII. celebrari à Pontifice petiit, in quo damnati rursus Iconoclastæ, & Ss. Imaginum cultus stabilitus. Imperavit annos 10. ad A. C. 790.

2. *Quæ in regimine oborta mutatio. ubi Constantinus adolevit?*

Cum jam annum vigesimum attigisset, matrem
ab

ab Imperii gubernaculis dejicere parat. Sed Irene verberibus etiā castigatum officii sui commouit; brevī tamen pōt urgente exercitu mater cedere Imperium filio coacta est, cui annis septem ad ann. C. 797. solus ille pessimē præsuit, paternæ impietatis hæres. Ea de causa Imperii Proceres Irenen supplices adeunt, & ut sceptrum filio eriperet, hortantur, quod quidem illa haud quaquam invita præsstitit; excæcatō mox filio, cui ea calamitas mortem acceleravit.

3. *Quandiu à filii morte sola Mater Imperio præsuit?*

Annis quinque ad A. C. 802. quando Græci, mulieris ambitione offensi, Nicephorum Patritium subrogârunt, à quo publicè sceptro orbata, & in exilium ablegata est. Interea Occidentis Imperium Carolus M. denuò instauravit, cujus rei summa planè necessitas erat, cū Ecclesiam non modò non tuerentur ampliùs, sed impiè vexarent Orientis Imperatores.

Observationes

Ad Partem secundam Historiæ de Imperatoribus Christianis Romano Græcis,

1. *Autumne Imperium, an imminutum sub Imperatoribus Romano Græcis?*

Diminutum potiùs, à Saracenis præcipuè, qui Arabiam, Africam, Ægyptum, Cyprum, aliasque regiones ab eo distraxère.

2. *Qua ratione Deus providit Ecclesiae sub his Imperatoribus?*

Forti brachio eandem servavit, dum Imperatores magnam partem aut haeretici, aut impii parum illi proderant, nocebant plurimum. Hinc dedit Ecclesiae DEUS Pastores pervigiles, sanctitate claros, quales fuere inter plurimos S. Gregorius M. S. Leo M. S. Hilarius, S. Felix, S. Anastasius, alique Summi Pontifices magno numero,

3. *Verumne illud, quod Phocas per diploma Caesarem Papae dignitatem Episcopi Oecumenici conculerit?*

Ita quidem scriptores A catholicis, sed pessime, cum nec Phocas, neque ullus Imperatorum conferre dignitatem potuerit, quae a solo Christo in ejusdem Vicarios promanavit. Igitur solum declaravit Phocas, Romano Pontifici, minimè vero cuiquam Patriarcharum jure competere appellationem Episcopi universalis, quod ipsum ante omnem Phocae declarationem probè fidelibus & sine dubitatione constabat. Ergo Phocas merè fuit instar brachii secularis, quo Ecclesia aliquando indiget.

4. *Verumne, quod Pontifex diplomate illo à Phoca obtento, Mauricii eadem comprobavit?*

Calumnia est, & omni fundamento carens fabula, ut odium consent Christi Vicario insensissimi Ecclesiae hostes.

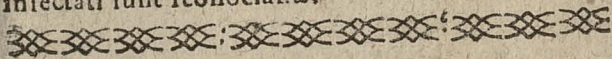
5. *An unquam Pontificum electiones opus habuerunt Imperatorum calculo, aut consensu, ut essent validae?*

Ne-

Neutiquam id fuit necesse. Illud verum est, aliquamdiu per vim Orientis Imperatores sibi Jus, arrogasse Pontificum electiones sua auctoritate permittendi, aut confirmandi.

9. *Verumne, quod ajunt Acatholici, Iconoclastas sacrarum Imaginum adorationem rejecisse?*

Nolunt intelligere malevoli, quid inter cultum & adorationem sive latriam intersit. Hanc nunquam; illum semper probavit Ecclesia. Quare non adorationem, quæ nunquam extitit, sed cultum infectati sunt Iconoclastæ.

P A R S III.

De Imperatoribus Christianis Romano-Germanicis in Occidente à Carolo M. usque ad Rudolphum Habsburgicum.

Quinque Sæculis cum dimidio Pars ista absolvitur, numeratque Imperatores 27.

C A P U T I.

Imperatores Seculi IX.

è stirpe Caroli M.

79. Carolus Magnus.

1. *Qua ratione instauratum Occidentis Imperium?*

Caro-

Carolus Magnum Gallia Regem, Pipini Brevis filium, DEI providentia elegit, ut maximo Ecclesiae bono Imperium Occidentis, ante annos 325. collapsum restitueret. Praesidii nihil, vexationis autem plurimum ab orientis Imperatoribus capiebat Ecclesia, cujus ditiones infestabant Exarchae, & Reges Longobardi opprimebant. Igitur Leo III. Pontifex, Divino instinctu, Carolus, optimè de Ecclesia meritum, ipsa die Christo nascenti sacra, in S. Petri templo coronà Imperatorià exornat acclamante populo: *Carolo Pio, Augusto, à Deo coronato, Magna ac Pacifico Imperatori Vita & Victoria!*

2. *Quo jurejurando se obstrinxit Carolus, suscepto Imperio?*

Constanter defendendi Ecclesiam, quod munus inde à Constantino Magno Imperatorum fuit proprium, à multis quidem fortiter adimpletum, ab aliis neglectum.

3. *Quibus beneficiis Carolus Ecclesiam affectavit, antequam Imperator est renunciatus?*

Desiderius, Longobardorum in Italia Rex potestremus, & territorium Pontificium, & supremum Ecclesiae Caput Adrianum miserè vexabat, ac infestabat. Monitus idcirco à Carolo nèutiquam respuit. Adest igitur, rogante Papa, cum exercitu Ecclesiae defensor Carolus, ac geminà pugnà victum Desiderium Ticini capit, regnoque exiit.

4. *Quibus donis Ecclesiam auxit?*

Exarchatum & Umbriam jam antea donata Eccle-

Ecclesiæ Pipinus. Patris donationem ratam habuit Carolus, adjectâ Corsicâ, Sardinia, Sicilia, Spoletô, Hetruriâ, &c. Regnum verò Italiæ sibi servavit.

5. *Quod bellum gessit cum Saxonibus ?*

Ante obtentum Imperium Saxones diuturno bello Ecclesiæ tandem, sibi que subjecit Carolus Rex. Gens hæc bellicosa, & Galliæ tributaria, jugum excutere parabat, Carolo alibi agente. Igitur cum exercitu properè advolat, ac seditiosos domat. Cumque hi iterum iterumque ab officio discessissent, 33. annorum spatio sibi, & Ecclesiæ demum subjecit, gente hac cum Duce Wittekin-do ad Christum adducta. Inde fundatis in Saxonia undecim amplissimis Episcopatibus, regionem illam propè universam Ecclesiæ vindicavit.

6. *Quid factum Thassilone Bavariæ Duce ?*

Stimulante conjuge sua, Desiderii Longobardorum Regis Filia, in Carolum M. arma sumpsit Italiam sibi vindicaturus; sed omni idcirco ditione exutus & in Monasterium detrusus est.

7. *Quanta fuit Caroli Pietas ?*

Verè Imperatoria & magnifica. Princeps illi cura semper fuit Ecclesiæ defensio, & propagatio. Divini honoris dilatandi studio idola ubique subvertenda, proscribendas hæreses, populos ab idoneis pastoribus erudiendos & instruendos curavit. Fundavit Episcopatus undecim, totque Monasteria, quot litterarum elementa Latini ac Germani numerant. Divinis officiis quotidie a-

derat,

derat, quin & sapissimè pueris cantoribus in templo immixtus, divinas cum ipsis laudes alacriter decantabat. Numquam prælium cum hostibus commisit, nisi ardentè invocato priùs in æde sacra cœlesti auxilio: Sacerdotes quoque constituit, qui, dum conferebatur prælium, felicem illius exitum à Deo exorarent: atque hinc tanta illi felicitas in bellis gerendis, quæ non nisi Cœlo auspice conficiebat.

Quibus animi dotibus præfulsit hic Imperator?

Summa in eo erant omnia; sicque curabat maxima, ut, quæ viderentur minima, non negligeret. Plerisque scientiis insigniter fuit excultus, videlicet Musicâ, Mathesi, Philosophiâ, Astronomiâ, Pœticâ, Theologiâ. Lingnam Græcâ & Latinam perbenè callebat; Germanicam tamen, qua ut plurimùm utebatur, præ cæteris adamavit, multumque excoluit. Vestitus ei erat vulgaris, uti & mensa, quam utili plerumque lectione condiri voluit.

9. Ecquod eidem literarum promovendarum studium?

Istud ex eo luculenter colligi potest, quòd tantus Monarcha haud infra majestatem suam duxerit ad scholas publicas sæpius inuisere, suâ ut præsentia & adhortatione pueros ad discendum stimularet, simulque ostenderet, quanti rei publicæ universæ interesset juventutem probè institui. Fortè sciscitatus è Scholarcha, nobilesne an plebeji meliùs proficerent, intellexit, plebejos discendi

scendi alacritate nobilibus longè antire. Igitur & hos & illos ad se evocans, plebejos ad dextram, nobiles ad sinistram stare jubet, hisque ignaviam vehementer exprobrat, illis verò impensè dilaudatis, suos in posterum favores, amplosque dignitatum gradus pollicetur, nihili faciens nobilitatem, quæ propriis virtutibus destituta, solo Majorum sanguine superbiret.

10. *Quo demum fato functus hic Imperator?*

Anno ætatis 72, febris tentari cœpit, quam solitâ depellere abstinentiâ incassum nitebatur. Obiit Aquisgrani, omnibus morientium præsidii ritè munitus annò regni Francic: 46. Imper: 14. Chr: 814. Hæc illi familiaris fuit tessera: *Christus regnat, Christus vincit, Christus triumphat.*

30. Ludovicus Pius.

1. *Quæ Ludovici hujus encomia?*

Et si parentis fortitudinem & magnanimitatem assecutus non est; pietate tamen haud multò fuit inferior, Pii propterea cognomine insignitus est.

2. *Quid in illo carpendum?*

Lenitas nimia, cui aut firmitatem, aut severitatem cum opus esset, admiscere haud noverat; hinc ab aliis contemptus, à filiis vehementer etiam fuit affligtus.

3. *Quænam hujus vexationis causa?*

Inter filios Lotharium, Pipinum & Ludovicum regna diviserat Imperator: at postquam ex altera dein conjuge Carolum Calvum sulceperat, huic quoque prospecturus partem, quæ tribus filiis

natu

natu majoribus obvenerat, diminuere statuit. Id verò isti tam iniquo tulere animo, ut parenti bellum inferre sint ausi.

4. *Quæ tragedia hujus catastrophe?*

Filii, pessimis Procerum quorundam consiliis inducti, parentem haud procul Basileâ Imperiû cogunt insignia ponere, ac poenitentis habitu indutum, in custodiam tradunt, cum ipse non armatus, sed pacificè rem transacturus, iis occurrisset. Evolutò anni unius spatiò, facti poenitentes Ludovicus & Pipinus solio parentem restitunt.

5. *Quo supplicio tantam filiorum impietatem vindicavit Imperator?*

Sola tanti sceleris exprobratione contentus, culpam iis omnem poenamque ultrò remisit.

6. *Quæ prima Ludovici cura?*

Ut pietatem cum in se tum in aliis aucturam iret. Hinc ad fundandas exornandasque sacras ædes, tollendos abusos, Cleri ac populi mores emendandos omne studium atque ingenium contulit. Vitam pientissimè actam pari sine clausit, præmissis 40 dierum jejuniis austerissimo riteque susceptis Ecclesiæ Sacramentis, anno Imperii 26. Chr. 870.

81. Lotharius.

1. *Quam labem in Imperii aditu nomini suo aspersit?*
 Ditionis augendæ cupidine inductus cum fratribus bello contendit, quo Galliam pæne totam eversum ibat. Verùm gemino atroci prælio victus,

victus, leges accepit, qui dare voluit: Solâ igitur Italiâ & Aufrasiâ parte, quam dein à suo nomine Lotharingiam dixit, illi relicta, Carolus Calvus Galliam, Ludovicus Germaniam, Pipinus Aquitaniam retinuit.

2. *Quo factò Imperii exitum memorabilem reddidit?*

Seu rerum caducarum fastidio, seu Fortunæ inconstantia impulsus, in cœnobium se abdidit, Imperio sponte dimisso, quod unâ cum Italia in filium Ludovicum transtulit, Lotharingiâ Lothario. Carolo assignatâ Burgundiâ. Veste Religiosa indutus in Monasterio Prumienti propè Treviros paulò post æternitatem adiit. Anno Imperii 15. Chr. 855.

82. Ludovicus II.

1. *Quàm propè ad Avi Caroli M. virtutes accessit Ludovicus secundus?*

Ut nemo è Carolingis propiùs. Acceptâ Romæ Imperii Coronâ, id curabat unicè ut Ecclesiæ prodesset. Profuit enimverò, dum Saracenos Italiam vastantes ad sua redire compulit, dumque virtutibus Imperatore dignis solum illustravit, Princeps optimus, Justus, Pacificus.

2. *Quæ temporum iniquitas orbem afflixit imperante Ludovico?*

Fames atrox, & pestilentia tam dira sæviit, ut tertiam hominum partem absumptam fuisse, Scriptores testentur. Obiit Ludovicus Mediolani post annos Imperii 20. C. 875. Cumque hærede

careret, extincta cum ipso est stirps Carolingorum Italica, transitque Imperium ad Gallicam.

83. Carolus Calvus.

1. *Quibus artibus ad Imperium eluctatus?*

Ludovico Germanico, fratri natu majori, sceptrum debebatur. At verò Carolus, ereptâ jam priùs Lothario Lotharingiâ, Imperium quoque cum Italiæ Regno Ludovico fratri præripere non dubitavit. Igitur Joanne VIII. Papa in suas partes pertracto, Romæ Imperator solemnî pompâ inauguratur.

2. *Cur Pontifex Carolum potius, quàm Ludovicum Coronâ impertit?*

Utrò sese obtulit Carolus ad suscipiendum manu Pontificis Imperium; neque enim illud jure duntaxat sanguinis; sed & electione Pontificis ac populi Romani obtineri posse judicabat. Haugrè annuit Pontifex, præcipuè cum plus auxili adversus Ecclesiæ hostes à Corolo, quàm à Ludovico expectaret.

3. *Qualem in Imperio se præstitit Carolus?*

Quàm iniquus antea Rex, tam insignis postea fuit Imperator, meritoque dein Ecclesiarum beneficis Pater, Defensor Fidei, ac literarum eximius fautor est habitus. Venenum illi pro pharmino, dum ægrotaret, archiater Judæus præbuit.

An. Imp. 2. Chr. 877.

84. Ludovicus Balbus.

Cur solam Imperatoris dignitatem sine Regno Italiae, adiit Ludovicus?

Mortuo Carolo Parente, Ludovicus à Joanne VIII. in Gallias profugo, diademate exornatus est, postquam Carolomannus Ludovici Germanici filius Italiam sibi vindicaverat. Anno Imperii altero Balbum, à lingua balbutiente sic nuncupatum, mors sustulit A.C. 879.

85. Carolus Crassus.

1. Cur omisis Ludovici Balbi filius Carolus Imperator est cooptatus?

Quia opis indigus Papa adversum Saracenos à Ludovici filiis ob ætatem sperare nihil poterat, Carolum Crassum in Italiam invitavit, ac Saracenis, subsidiariâ militum manu & robore ejectis, eundem ad Imperii fastigium evexit.

2. Qua ratione Monarchia integra ad Carolum est devoluta?

Decesserat sine liberis Ludovicus Germanicus junior; successitigitur in Regno Germaniæ Carolus. Ludovico autem Ignavo, & Carolo Simplicis filiis Ludovici Balbi ad regendû ineptis, Galliæ Procetes hoc quoq; regnû Carolo deferunt. Sic mutatione subita & mirabili Monarchia integra, prout hanc Carolus M. possederat, Carolo Crasso paruit.

3. Quenam alia multò magis stupenda mutatio paulò post evenit?

Carolus Crassus tot regnorum Monarcha po-

tentissimus subito ad incitas redactum se vidit cum Gallia, ac Germania Status concordi consensu eundem Regnis omnibus, & Imperio exuerunt. Tres erant casus gravissimi causæ: prima quod cum Normannis pacem probrosam Carolu iniisset, relicta iisdem Neustria Gallia Provinciâ quam à suo nomine Normanniam dixere. 2. Quod falsis accusationibus inductus, Richardem conjugem iniquè repudiasset. 3. Quod ob animi debilitatem nihil deinceps profuturus Imperio sed potius obfuturus videretur.

4. *Quenam Caroli adempto Imperio fortuna?*

Deploranda sanè metamorphosi eò redacta est, ut ne unicus quidem illi famulus esset super qui offam pararet: fame igitur fuisset interiturus, nisi Luitbertus Moguntinensis Archiepiscopus miserimo Principi victum præbendum curasset. Obiit paulò post, annis 7. in Imperio transactis An.C. 887. Sepultus in Monasterio Augidivitis. Sunt, qui memorent, Carolum Neidirgæ in Svevia à malevolis strangulatum fuisse. primus in Diplomatis Christi nascentis epocha usu esse perhibetur.

86. Arnulphus.

1. *Quis Imperii status Carolo exauctorato?*

Omnino turbulentus: Arnulphum Germaniam Regem suum dixere: Gallia ad Carolum Simplicem ultrò rediit: in Italia Guido Spoletæ Ducem Lambertus ejusdem filius, & Berengarius è Regem Longobardorum prognatus sanguine. Imperium

rium singuli adiere, de quo sibi in posterum
asserendo annis minimum 50. hi Principes Itali
decertarunt.

2. *Qua demum ratione Arnulphus Imperator est renunciatus?*

Annis octo solam Germaniam rexerat, cum in
Italiam, ubi Lambertus magnas excitaverat tur-
bas, ad easdem sedandas evocatur à Formoso Pon-
tifici. Romam, hostili munitam praesidio, diu
incaassum obsidet Arnulphus, dum tandem eventu
planè ridiculo urbem in suam redigit potestatem.

3. *Ecquisnam eventus ille?*

Lepusculum, è dumeto fors excitatum, ac per
media castra diffugientem insequitur militum
turma; quam dum inter clamores inconditos ad
urbem accurrere vident ordines in exercitu pro-
stremi, & ipsi accurrunt, impetum in urbem la-
ciendum rati. Clamore insano, & hostium nu-
mero exterriti praesidarii aufugiunt ad unum
omnes. Desertas igitur stationes & muros oc-
cupari à suis quamprimum jubet Arnulphus, Du-
ce Lepusculo urbis victor celeberrimus, in qua
mox Imperator est renunciatus, & coronà aureà
insignitus.

4. *Quis casus infelix pauld post Arnulphum prostravit!*

Lambertum æmulum, in arce Camerinesi unà
cum Matre sua latentem, obsidebat Imperator;
quem fæmina illa cum aperta vi non posset, clam
tollere è medio statuit. Quare Arnulphi pocil-

latori pecuniâ corrupto, auctor est, hero ut su-
venenatum præbeat poculum, quo exhausto; Im-
perator tres dies noctesque ipsas pertinaci somno
traduxit: everfa dein vi potûs valetudine, bien-
nium varios inter morbos ad omnia inutilis exe-
git, consumptus tandem Oettingæ Rhætia, sepul-
tusque Ratisbonæ in S. Emmerami æde. Imp. an
4. Chr. 899.

87. Ludovicus IV.

1. *Quis è stirpe Caroli M. ultimus Imperium tenuit?*

Ludovicus hic, Arnulphi filius, *Infans* à non-
nullis dictus, quod septennis à Germaniæ Proce-
ribus Imperator sit renunciatus.

2. *Cur ab Hungaris, Ludovico imperante,
vãstata Germania?*

Hunos Arnulphus contra Bohemos obsequi
vã detrectantes, auxilio advocãrat, illi viam
quã redirent, edocti, adfuere, Ludovico regnan-
te, non jam ut focii, sed hostes. Conserto ac
Arnsburgum, Baviariæ oppidum, triduo prælio
tanta clade Germanos affecerunt, ut passim supe-
calorum cumulos, velut super mensas, conviva-
rentur victores Hunni, quibus cum nonnisi obla-
to auro plurimo, annuoque vestigali inire pa-
cem Ludovicus potuit, mœrore idcirco, ut a-
junt, confectus. Imperavit annos 12 ad An-
num Christi 912. sepultus pariter Ratisbonæ ad
S. Emmerami.

(55)
C A P U T II.

Imperatores Seculi X.

88. Conradus I. Francò.

Quo pacto hic ad Imperii fastigium ascendit?

Othonem Saxonix Ducem ad Imperium postularent Germani. Verum is recusata ob senium dignitate Conradum Franconix Ducem, ceu Herodem Imperio dignissimum, subrogari sibi petiit; quamvis ipsemet filium haberet Henricum Aucupem, tanto muneri parem.

2. *Qua laude profuit Conradus?*

Aquisgrani accepta à Moguntino coronâ, insigni prudentia & fortitudine jus suum contra æmulos Arnulphum Malum, Bavarix Ducem, & Henricum Aucupem prosecutus est.

3. *Quemnam sibi Imperatorem subrogari moriturus petiit?*

Hostem suum Henricum Aucupem, à quo magnam cladem acceperat Merseburgi in Saxonia. Nimirum privatis odiis antehabita Imperii salute, sceptrum Henrico destinavit, quo digniorem sciebat neminem. Obiit post ann. Imp. 7. Chr. 919.

89. Henricus Auceps.

1. *Unde nomen Aucupis obtinuit?*

Quòd ab Episcopis & Principibus Germanix Imperator designatus, tantæ dignitatis insignia acceperit aucupio intentus, quò mirifice delectabatur.

2. *Quid illi cum Hunnis negotii?*

Loco vestigialis annui à Ludovico IV. extortum canem illis scabiosum reddi iussit: quò probrè vehementer exacerbati, mox in Germaniam valido cum exercitu irrumpunt: sed ingenti suorum clade ab Henrico depulsi, Germanorum vires pluris, quàm antehac facere docti sunt. Tantam Victoriam [50. enim Hunnorum millia hoc prælio caesa sunt] Imperator retulit cœlo auspice, quod edito de blasphemia & simonia extirpanda voto, propitium sibi reddidit: quippe Angeli pro Henrico pugnare sunt visi; dum interea in ipso prælii æstu loco militaris clamoris exercitus *Kyne eleison* tam constanter, quàm piè ingeminarat.

3. *Cur Germania majore urbium numero augeri cepit:*

Urbes rariores numerabant Germani, alendo ut plurimum pecora, agrisque colendis intenti. At crebræ Hunnorum excursiones Henricum ac arces, urbesque condendas adegere, quippe illi omnis urbibus. ad quas expugnandas nec arte nec apparatu bellico erant instructi, in locos solum patentes & immunitos incursarunt.

4. *Cur Henricus ludos, seu decursiones equestres instituit?*

Ut Nobiles Germani armis ritè exercerentur hisque decursionibus & ludicris velitationibus ad quas nonnisi antiqua ortu profapia, integraque fama admittebantur, præliis cum hoste committendis

tendi præluderent. Ad primum porrò hujusmodi ludum equestrem Magdeburgi celebratum convenère viri Nobiles nongenti septuaginta quatuor.

5. *Quem in finem Imperii Marchiones instituit?*

Ut Imperii fines contra hostium incurfiones tuerentur. Hinc Danis Marchionem Sleswicensem; Brangenburgensem Vandalis, Misnensem Bohemis, Austriacum Hungaris opposuit, qui dein & rerum gestarum magnitudine, & territorii amplificatione præpotentes Imperii Principes evasère.

6. *Quodnam cimelion Henricus Imperii Insignibus adjecit?*

Longini lanceam, qua Christo apertum latus. Hanc quà precibus, quà minis à Rudolpho Galliarum Rege extorsit. Asservatur hæc inter cætera Imperii insignia Norimbergæ. Cæterum Henrico debet Germania, quòd artibus variis, belli studiis, optimisque legibus aucta sit, & exornata, ut proinde Pater patriæ, Princeps pius, Imperii & Ecclesiæ ornamentum jure optimo appellari mereatur. Rexit Imp: ann. 17. ad A. C. 936.

90. *Otho Magnus.*

1. *Cur Otho sub Imperii exordium terror, dein amor mundi appellatus?*

Magno Parente Henrico major filius Otho bellis feliciter confectis & invicto animi robore populos, obsequium detrectantes, tantopere contrivit, domuitque, ut *mundi terror* sit dictus. Ob-

cle-

clementiam deini, & humanitatem singularem; cæteraque virtutum ornamenta *Amor mundi est* appellatus.

2. *Cur à binis suis fratribus impugnatus fuit?*

Tancwardus Imperium sibi tanquam majori natu deferendum ratus, bellum Othoni movit, in quo vitam posuit. Contrà Henricus frater natu quidem minor, sed ab Henrico Aucepe, jam Imperatore genitus, sibi coronam deberi existimabat, quòd Otho, patre nondum imperante, esset in lucem editus. Verùm nec iste profecit quidquam. Variis enim cladibus affectus, permittere se Othoni supplex debuit, à quo Bavariæ Ducatu est auctus.

3. *Cur à filio quoque armis lacesitus Otho?*

Ægrè tulit Ludolphus, Patrem Othonem ad secundas nuptias transisse, quòd suam sibi portionem imminutum iri crederet. Igitur ad arma descendit, Hunnis ipsis in auxilium accitis. At nihil promovere contra Patrem potuit filius. impius, sed fractis tandem viribus ab Othone veniam supplex petere est coactus, quæ quidem concessa est; sed nonnisi Sueviæ Ducatu, cui Ludolphus præerat, abdicato, & in Eberhardum Helfensteinium translato.

4. *Quæ Othonis contra Hunnos fuit fortuna?*

Cum omnem latè Germaniam igne ferroque vastarent, in campo Lycio haud procul Augustâ tantam barbarorum edidit stragem, ut è centum millium exercitu vix pauculis in Pannoniam redire

dire licuerit, acceptæ cladis nuncium allaturis. Auctus nobilissimâ victoriâ Imperator per omnia Germaniæ templa grates DEO referri publicè iussit. Prælio interfuit S. Udalricus Episcopus Augustanus, cui durante conflictu, Crux, victoriæ tessera, de cœlo submissa fuisse perhibetur.

Quid rerum terna expeditione in Italia gessit?

Primâ Berengarium, italiæ Regem domuit, ac supplici Regnum istud clientelari jure concessit. Alterâ eundem Berengarium Pontificis rogatu, quem variè vexabat, bello petiit. Regnoque exutum Bambergam in exilium migrare iussit. Papa verò tyranni vexationibus liber, Othonem liberatorem coronâ impertiit, seque perpetuò ab illo staturum, ac pro legitimo Imperatore, exclusis aliis, habiturum recepit.

6. Num diuturna fuit hæc Pontificis cum Othone consensio?

Neuquàm; nam cum duo Cardinales, Pontifici refractarii, ad Othonem confugissent, hos perbenignè suscepit. Indignatus Papa Adalbertum, Berengarii filium, adversus Othonem evocat. Hic verò in furorem versus, Romam armata manu ingreditur, & Joanni XII. Pontifici Leonem VIII. Pseudo-Papam surrogat, quò concitatore & stimulatore Imperatoris in Joannem Pontificem indignatio tam diu sopita non est, quam diu Leo superstes fuit. Hòc extinctò, & lue pestifera exercitum depopulante, ad meliorem mentem rediit Otho, pœnam hanc divinitus

immissam interpretatus ob malè habitum Christi Vicarium.

7. *Quanam tertia Othonis in Italiam expeditio?*

Versus in agnum leo, Romam accurrit Otho, Joanni XII. contra refractarios laturus suppetias. Severè punitis iis, qui è Romanis quietem turbàrant, mansit posthac Sanctæ Sedi addictissimus.

8. *Quanam alia Othonis præclara facinora?*

Græcis & Saracenis ex Italia pulsis, hanc integram Imperio restituit. Danos, Sorabos, Henetos, Bohemos fortiter débèllatos, Ecclesiæ, Christoque subjecit ac plures fundavit Episcopatus. Quoties cultu ornatuque Imperatorio induebatur Deum enixè rogabat, mentem sibi submissam, omnique à fastu remotam inderet. Obiit anno Imperii 37. Chr; 937. Magdeburgi sepultus, cujus tumulo hoc Epitaphium inscriptum legimus:

Tres luctus causæ sunt hoc sub marmore clausæ,
Rex, Decus Ecclesiæ, summus honor Patriæ.

91. **Otho II.**

1. *Quo tempore Imperii coronâ est redimitus?*

Vivente etiamnum Patre Othone M. annos natus quindécim, Romæ est coronatus; minor Parente filius, cujus felicitatem & virtutes non perinde est assecutus.

2. *Cur pallida mors Saracenorum est appellatus?*

Quòd hos, à quibus antea cæsus fuerat & captus, felici prælio superatos, ad interneccionem deleverit, ut primùm ex eorum manibus mira dexteritate evaserat.

3. *Cur postmodum dictus etiam Sanguinarius?*

Ob lanienam, eademque cruentam Romæ editam. Nam ubi intellexit, quosdam è Nobilitate Romana seditionem moliri, hos confestim de medio tollere decrevit. Igitur Nobiles Romanos ad unum omnes epulo exceptos, inter delicias convivales subito terrore percellit, dum valida militum manu in triclinium immissa, seditiones ab epulis ad capitis supplicium abripi jubet, cæteris inspectantibus & horrore plenis, quos dein, finitâ hac tragædiâ, frustra ad hilaritatem cohortatus est Otho, cum tristium epularum finem universi avidè expectarent. Imperavit ann. 10. ad A.C. 983.

92. Otho III.

1. *Cur Mirabilia Mundi est appellatus?*

Patre orbatus, anno ætatis decimo duobus viris doctissimis, Willigiso, Archiepiscopo Moguntino, & Gilberto, seu Gerberto, summo postea Pontifici, instituendus traditur, tam mirando in literis facto progressu, ut ob amplissimam in tenera illa ætate eruditionem *Mundi miraculum* appellari consueverit.

2. *Quid de Willigiso memoriæ proditum est?*

Humili genere ortus, parentem habuit carpentarium. Archiepiscopus subinde & Elector Moguntinus inauguratus, egregium sanè demissi animi specimen edidit: namque ut pristinae conditionis ac fortunæ semper meminisset, rotam in palatio & conclavi suo pingendam curavit
cum

cum hac epigraphæ: *Willigis, Willigis, recole unde veneris.* Atque hæc causa est, cur Archiepiscopi & Electores Moguntini rotam hodieque in suis præferant insignibus.

3. *Cur Mariam Aragoniam, conjugem suam regi supplicio addixit Otho?*

Quòd manifestis criminibus jam antè convicta, virum insuper nobilem, ad scelus frustra pellectum, falsis criminationibus ad capitis supplicium promoverit. Ajunt ex innocentis viri corpore lac sanguinis loco fluxisse.

4. *Quæ fata Othoni impendebant in Italia?*

Quartò illuc est profectus, seditiosos in ordinem redacturus, à quibus Romæ in palatio obsessus, præsens vitæ discrimen adiisset, nisi clam evadendi occasionem nactus, se perduellium furori subduxisset. At novas vitæ ejus insidias struxit vidua nobilissima, quam matrimonii spe lætasse fertur Imperator: namque ubi delusam se vidit, chirothecas veneno imbutas Othoni obtulit, quæ Casari huic laudatissimo & immortalis memoria digno mortem attulère anno Imp: 19. Chr. 1002

C A P U T III.

Imperatores Seculi XI.

93. *Henricus Sanctus.*

i. *Quo Doctore à teneris ad sanctitatem est eruditus?*

S. *Wolfgangus Ratisbonensium Antistite, qui caelo*

ecelo jam receptus, Henrico, tunc Bavariæ Duci, ad sui quondam præceptoris sepulchrum oranti, Imperium præfagiit geminâ voculâ *Post sex*. De morte imminente commoneri se ratus Henricus, diebus sex, tum sex hebdomadis totidemque & mensibus & annis ad eandem piè obeundam egregiè se comparavit; quo evoluto temporis spatio Imperator est renunciatus.

2. *Cur dictus claudus?*

Qua die coronatus est Italia Rex, in urbe Ticinensi Itali, Regi Teutonico infausi, sumptis armis sub vesperum regiam cingunt, Henrico ad necem postulato. Is verò discrimini se subducturus, per urbis mœnia desiliit, luxatoque crure, exinde claudicare cœpit. Hinc *Claudus*, ob virtutem verò eximiam *Sanctus* cognominatus est.

3. *Quid illi Romam ingressuro Benedictus VIII. obtulit?*

Globum aureum cruce insignem, quo indicaretur, Imperatoris esse, orbem universum ad Crucis Christi obedientiam adducere. Hic porrò Globus ad cætera Imperii adjectus est insigniâ, eumque Cæsares, dum Imperatorio ornatu in solemni coronatione induuntur, manu præferre solent. Coronam auream Henricus sub idem tempus à Benedicto Romæ accepit.

4. *Cur Apostolus Hungariæ: Advocatus S. Petri, & Ecclesiæ Defensor est appellatus?*

Sororem suam Giselam Stephâno Hungariæ Regi eo pacto nuptui dederat, ut ipse cum Re-
gno

gno universo Christiana sacra complecteretur; quo feliciter obtento, datum Henrico gloriosum Apostoli Hungariæ nomen. Terna porro expeditione in Italiam suscepta, cum Ecclesiam fortissimè ubique defendisset, maximisque auxisset beneficiis, *Advocatus S. Petri, & Ecclesie Defensor* cognominari est meritus. Ob singularem demum erga Dei servos in monasteriis degentes amorem etiam *Patris Monachorum* nomen illi inditum est.

5. *Quo præcipuè apparatu se suosque ad in-
unda prælia instructos accinctosque voluit?*

A peccatis expiandos, sacroque reficiendos pabulo curabat omnes Deum ut sibi propitium redderent. Ipse SS. Laurentium, Georgium, & Hadrianum exercitûs sui Duces delegerat, quorum, ac Dei inprimis subsidio fretus, prospero semper Marte cum hostibus confligit.

6. *Quid cum Babone Abenspergensis Comite
accidit memoriæ dignum?*

Aquisgranum ad Venationem invitarat Proceres Henricus, ea tamen lege, ut nonnisi cum uno famulo singuli comparerent. Aduit Babo 64. virorum stipatus manipulo, quem ubi conspexit Cæsar, nonnihil succensuit Comiti, quod in datam legem peccasset; At Babo minimè, inquit, Cæsar, mandatum tuum præterii. Filios meos vides triginta duos, quorum singuli singulos adducant famulos; Illos omnes tuis obsequiis manipatum venio. Attonitus rei novitate Cæsar patrem

trem

trem cum filiis perbenignè hahuit; prospecturumque se omnibus recepit.

7. *Quæ cum S. Cunegunde conjugæ suæ vitam traduxit?*

Virgo cum Virgine castitatem illibatam semper coluit. Hinc moriturus agnatis eandem his verbis reddidit: *Recipite, quam mihi tradidistis, Virginem vestram.* Hæc in sceleris aliquando suspensionem adducta, purgavit se per ignitos vomeres, quos nudo vestigio calcavit prorsus illæsa. Quo prodigio absterfa omnis suspicio.

94. **Conradus II. Salicus.**

1. *Qua via ad Imperii solium ascendit?*

Eum Henricus Sanctus paulò ante mortem Principibus commendarat, velut scepro apprimè idoneum cum ob pietatem, tum ob insignem belli peritiam. Duo tamen abièrè anni, priusquam consentirent discordes Principum animi. Fuit Conradus Franconiæ Dux, plurium opinione dictus Salicus, quòd ad flumen Salam suum obtineret territorium.

2. *Qua ratione Burgundia, seu Arclatense Regnum Imperio adjectum?*

Burgundiæ Rex Rudolphus Testamento illud legarat Henrico Sancto, quo mortuo, solutum se sponfione existimabat. Verùm à Conrado armata manu cogitur, sibi quoque legare Burgundiam, velut legitimo Henrici successori. Accedit, quòd judicaret Conradus, regnum illud inter

E

bona

bona Imperii clientelaria numerandum. Archiepiscopus Colonienſis mox ab Imperatore Cancellarius per Arelatense Regnum est renunciatus, qua appellatione hodieque gaudent Electores Colonientes.

3. *Quid beneficii Conradus in equitem contulit pede altero mutilatum in bello Burgundico?*

Illi ocream suam pecuniis impleri iussit, ut pedis jacturam sarciret.

4. *Quare ultor fidei appellatus?*

Slavi barbari effigiem Christi ligneam turpiter mutilarant; igitur hos ingenti numero ad se perductos coram sacra illa imagine pariter mutilari primum, deinde necari iussit.

5. *Qualis erga Ecclesiam Conradus?*

Albericus Comes Tusculanus Pontificiam dignitatem jure velut hæreditario asserere familiarum suarum allaborabat. Jamque binos ex eadem Pontifices cooptandos curarat, Benedictum VIII. & Joannem XX, quibus subrogare parabat 12. annorum puerum è Comitibus Tusculanis. Huic impietati non opposuit se Conradus, ut debuit, & potuit. Imperavit annos 14. ad A. C. 1039.

95. *Henricus III. Niger.*

1. *Qua ratione Imperio est positus?*

Henricus, à fusco capillitio dictus Niger, Patre Conrado in vivis adhuc agente, ab Archiepiscopo Colonienſi admodum adolescens coronam regiam insignitur; tum à Parentis obitu Imperator renunciatur.

2. *Qua-*

2. *Quanam Henrici virtutes?*

Insignis pietas, prudentia ac clementia. In praeliis conferendis plus orationi, quam armis tribuit. Petrum Hungariæ Regem, à suis pulsum, restituit, contritis tandem ope Divina refractariis. Ratisbonæ bello hoc gloriosè confectò triumphantis more exceptus, illud, Davidis ingeminabat; *Non nobis, Domine, non nobis, sed nominis tui da gloriam*; tum vulgari veste indutus, omnia ejus urbis templa, gratias DEO acturus obiit.

3. *Quid Ingelhemii in secundis nuptiis egit memorata dignum?*

Eò spe lucrì turba ingens confluerat histrionum & mimorum, quos ad usum omnes abigi mandat Henricus etiam impransos, hac edita memorabili sententia: longè præstabilius esse nùmos pauperibus, quam nugatoribus largiri.

4. *Quid à Scriptoribus carpitur in Henrico?*

Quod in Pontificum electiones sese plus æquò ingererit, læsa Ecclesiæ libertate. Quamvis ab aliis id factum elevetur eo nomine, quod non nisi urgente Ecclesiæ necessitate id egerit. Mortem imminere sibi haud obscurè præsentiens, Victorem II. Papam, virtutibus & prodigiis clarum; Româ in Germaniam evocat, ut æternitatem adiuturo assisteret. Adstitit, pièque obiit Henricus post annos Imp. 17. Chr. 1056.

96. Henricus IV.

1. *Qualis Henricus etiamnum adolescens?*

Sex annos natus, Patre mortuo, ab Agnete Matre Religiosissima, ac B. Annone Archiepiscopo Coloniensi sanctè educari cœpit. Verùm nonnullis Imperii statibus optimi Præsulis, matrisque institutionem minùs probantibus, Adalberto Bremensium Archiepiscopo traditur informandus.

2. *Qualis Henricus Juvenis Imperator?*

Adalberto cæcos impetus & cupiditates Henrici, ne illius gratià excideret, dissimulante ac fovente, datus est Imperio Princeps haud sanè immoderatorum suorum affectuum dominus.

3. *Qua ratione Ecclesiam vexare cœpit?*

Ecclesiæ bonis abutebatur Henricus pro libidine. Ea quippe vel plus offerentibus vendidit, vel stipendium inde militi numeravit. Paternis Alexandri Papæ II. monitis morem haud gessit, nec deinceps resipuit.

4. *Quanam alia controversia illi fuit cum Pontificibus?*

Gravissima sanè. Soliti erant hætenus Imperatores Episcopis, cum clientelare obsequium exhiberent, prædia beneficiaria per annulum & pedum concedere. Jam dudum id Romanis Pontificibus displicuit; quippe cùm annulus & pedum signa sint potestatis Ecclesiasticæ, videbatur Cæsar sibi arrogare auctoritatem derivandi in Episcopos facultatem, quâ ipse minimè præditus erat,

erat. Quare S. Gregorius VII. quosdam Henrici Consiliarios, qui eum in Pontifices rursus irritaverant, anathemate percussit, Henrico interrim diplomatis promulgationem prohibente, ac sacerdotia quævis partim pretio, partim privata auctoritate conferente. Ea de re commonitus à Gregorio, magis excanduit. Itaque aliquot Præfulum, Pontifici maximè adversantium conciliabulo WORMATIÆ coacto, Pontificatum Gregorio, viro planè sanctissimo, tanquam multorum scelerum reo, abjudicavit.

5. *Quid ad hæc Sanctus Gregorius?*

Non potuit non damnare facinus tam enorme ac impium. Igitur in Concilio Romano Henricum cum præcipuis Satanici illius conventiculi synedrii sacro fulmine ferit. Cujus vim mox sensit Gvilielmus Ultrajectensis Episcopus, Henrico in Pontifice infectando particeps & adjutor præcipuus, qui paulò post expirans inter horrendos cruciatus & ejulationes fassus est, actum esse de præsentè aternæque salute sua, quòd Pontificem Sanctissimum tam injuriosè, contumeliosèque tractasset Henricum porrò Pontifex regni insuper jure & titulo exiit, populosque fidei solemnisque Sacramenti religione absolvit.

6. *Quo hæc animo accepere Imperii Proceres?*

Plerique omnes Henrico apertè denunciant, statutum sibi esse Imperatorem alium subregare, nisi intra anni curriculum communionè Ecclesiæ restituendum se curaret, & in gratiam rediret

eum Pontifice, qui ea de re certior factus comitiis Augustæ Vindelicorum habendis coram adfuturum se recepit.

7. *Quid interim Henricus?*

Veritus, ne ad finem annus vergeret, priusquam Pontifex, qui jam Româ discesserat, ad Comitia in Germaniam appelleret, citatis equis venienti occurrere statuit. Cumque hunc Canusium, munitissimam Longobardiæ arcem, divertisse cognovisset, eodem se contulit, humili habitu, nudisque pedibus veniam petiturus. At Pontifex, non ex vano metuens, ne mente minus seria ageret Henricus, tres ipsos dies alloquio hunc suo prohibuisse fertur. Postquam tamen interposita jurisjurandi religione pollicitus est, se in Pontificis Romani potestate futurum, atque in Augustanis Comitibus objecta crimina diluturum, absolutus est ea conditione, ut, nisi promissis stetitset, Regni jure excideret.

Seriane fuit Henrici penitentia?

Aut seria non fuit, sed tantum temporis gratiâ simulata, aut mox retractata; quippe rescissis, quas pauld antè jurejurando firmaverat, pactionibus, sacrilegis rursus armis lacessit Pontificem, qui sacris ei denuò interdixit. Igitur Imperii Principes, tantam perfidiam execrati, exauctorate Henrico, Rudolphum Svericiæ Ducem substituunt qui tamen haud diu superstes fuit, manu, pauloque post vitâ quoque cruento prælio amissâ.

9. *Quid exinde consilii cepit?*

S. Gregorium Pontificatu dejecturus, convocato Brixinæ in Tyroli conciliabulo, Gvibertum, hominem scelestissimum, in Petri sedem intrudit, Clementem III. dictum. Inter hæc Conradus, Henrici filius, in parentem. Deo & Ecclesiæ rebellem, arma sumit, sed nihil promovet, morte brevi post sublatu.

10. *Quis tandem Henrici impietati modum statuit?*

Alter ejusdem filius Henricus, Procerum instigatione bellum infert Parenti, qui destitutus ab omnibus, permittit se cogitur filio, vehementer instanti, Ecclesiæ tandem & Pontifici planè cumulateque satisfaceret. Tergiversantem ad Imperii Ordines, Moguntia congregatos adducit, ubi Imperii insignibus exutus, hæc filio Henrico cedere compellitur, exemplo futurus posteris, non impunè vexari Ecclesiam ab iis præcipuè, quibus ejusdem defensio à Deo est demandata. Obiit paulò post anno Imperii 50. Chr. 1106.

CAPUT IV.

Imperatores Seculi XII.

97. *Henricus V.*

1. *Majorene in Ecclesiam Christiane Vicarium pietate ac observantia fuit Henricus filius, quàm ejus Pater?*

Quo Patrem crimine condemnârat prius, eodem

dem se dein ipse obstrinxe-
rat, sacerdotia disper-
tendi, sacrosque Præsules pedo & annulo inau-
gurandi jure sibi arrogato, perque vim extorto à
Paschale II. quem in vincula datum non antè di-
misiit, quàm plenam sacerdotia conferendi pote-
statem sibi cederet.

2. *Num rata, firmaque mansit hæc cessio?*

Concilium lateranense exinde celebratum, ir-
ritam prorsus ac nullam declaravit Paschalis ces-
sionem, cùm quòd vi fuisset expressa; tum quòd
sacra Ecclesiæ jura in Principem profanum trans-
ferri, haud quaquam possint. Decreto huic parere
cùm nollet Henricus, à Gelasio II. Paschalis suc-
cessore piorum communione ejicitur. Qua poena
vehementiùs exasperatus, Paschali Gregorium VIII.
Pseudopapam opposuit.

3. *Quo tandem pacto pax firmata est?*

Postquam Henricus jure illo, per vim nuper
extorto, de quo antecessores tantopere discepta-
runt, cessit, bonaque omnia, Ecclesiæ ablata, re-
stituenda curavit, concessum à Pontifice, ut Epi-
scoporum & Abbatum electionibus ritè ac secun-
dùm Canones factis Imperator [vel alius ejus no-
mine] interesse, electosque non pedo & annulo
inaugurare, sed sceptro tanquam clientes Imperiì
fiduciarios, in fidem & clientelam possit recipere.
Ita sedati tandem sunt motus turbulentissimi,
quibus Petri navicula annos fermè quadra-
ginta fuerat agitata. Obiit Henricus anno Imp:
20. Chr. 1125.

98. Lotharius II. Saxo.

1. *Quis Henrico successi?*

Hujus nepotibus ob avi patrisque flagitia repudiatis, ad Lotharium, Saxoniae Ducem pietate, ceterisque virtutibus insignem, versa sunt Principum Electorum studia.

2. *Nam Imperator hic Ecclesiae Advocatum ac defensorem pro muneris sui ratione se exhibuit?*

Omnino; nam rebus in Germania, conciliatore potissimum S. Bernardo, compositis, Innocentium II. à Rogerio Siculo, Anacleti Pseudo-Papae defensore acerrimo, semel atque iterum sede pulsum, restituit, Rogerio, cum Antipapa suo Petro Leonis sive Anacleto terram marique debellato.

3. *Quibus praecipue virtutibus claruit?*

Inter ipsos armorum strepitus, gravissimaque Imperii negotia ternis quotidie Missae sacrificiis summo pietatis sensu, lacrymisque, quibus orationes suas rigabat, interfuit, solem orientem praevertere solitus, Deoque consecrans. lucis primitias, quas alii somno tribuunt, die in noctem, praepostero sane ordine, converso. Pauperes quibus pedes cum Augusta saepe abluerat, *Filios suos*; Sacerdotes, quorum consuetudine impense delectabatur, *Patres*; viduas, quas contra potentium oppressiones strenue tutabatur, *Matres* nuncupare consueverat,

4. *Num*

4. Num bonorum quoque artium & disciplinarum cultor fuit?

Plurimum certe Jurisconsulti debent Imperatori huic: quippe qui & Romæ primùm, & deinceps Bononiæ Jus civile ad Codicis Justiniani normam publicè explanandum, indeque Doctores solemnè ritu inaugurandos curavit, qui deinceps ritusque ab aliis quoque Academiis est receptus. Imperavit Lotharius annos 13, ad A.C. 1138. subito morbo, cum ab expeditione Italica rediret, haud procul Tridento extinctus, Imperii insignibus genero suo Henrico, Saxonie & Bavarie Duci, traditis.

99. Conradus III. Suevus.

1. Quosnam hic competitors habuit?

Henricum Superbum, Bavarie & Saxonie Ducem, hujusque fratrem Guelphonem. Ille post multa praelia inauspicatè inita, utroque Ducatu privatus, mœrore contabuit. Hic post bellum diuturnum, svasu præcipuè & operâ Rogerii Siciliae Regis cum Cæsare susceptum in gratiam tandem restitutus est post urbis Winsbergæ deditioem.

2. Quid in urbis hujus deditioe singulari memoria dignum accidit?

Guelpho, omni belli nervo, quem Rogerius aliquamdiu suffecerat, destitutus, Winsbergam, tanquam receptaculum tutissimum, cum suis se recepit; sed fame urgente, urbem demum victoris arbitrio permittere est coactus, Nec aliud jam,

jam, quam Guelphonis, eique adhaerentium mors aut captivitas, urbisque direptio instabat, eum Matronæ nobiles, non tam de fortunis suis, quam maritorum, vita sollicitæ, Cæsari supplicant, asportare sibi id duntaxat liceret, quod suis ferre possent humeris. Annuente Cæsare, Guelphonis, primum uxor, tum hujus exemplo cæteræ suum quæque maritum, humeris exceptum, furori militum subduxere. Delectatus pio actu Cæsar non urbem tantum in fidem & gratiam, sed Guelphonem quoque in amicitiam & familiaritatem recepit.

3. *Quem successum habuit expeditio sacra à Conrado, hortante S. Bernardo, in Palestina suscepta?*

Belli apparatus erat tantus, ut orbi universo expugnando suffecturus videretur; qui tamen in irritum cecidit, tum Græcorum perfidiâ, qui calce & gypso farinæ admisto longè plurimos necabant, consiliaque omnia Turcis aperiebant; tum Ducum ipsorum discordiâ & invidiâ, quæ Gallos inter & Germanos gliscebant. Unde Damasco frustra oppugnata, Conradus ad suos rediit, aliquantò post Bambergæ obiit, cum de pacanda Italia cogitaret. Imperavit annos 14. ad annum Christi 1152.

100. *Fridericus Ænobarbus.*

1. *Cur huic Imperii dignitas delata?*

Erat Fridericus, Conradi ex fratre nepos, ob barbam subrusam à Latinis Ænobarbus, ab Italis Barba-

Barbarossa cognominatus, præclaræ omnino indolis Princeps, cui patruus, præ filio suo teneræ etiam dum ætatis, Imperii insignia cum dititione vivus tradidit, hocque defuncto, Electores communi suffragio confirmârunt.

2. Unde prima dissensionum Papam inter & Cæsarem jacta semina?

Prima in Italiam expeditione domuit Imperator omnes, qui adversabantur Pontifici, à quo coronâ aureâ Romæ est insignitus. Non multò post Friderico in Germaniam reverso, Londinensis Episcopus Româ redux, à Germanis captus, libertatem magno pretio redimere cogebatur. Questus ea de re Hadrianus Papa, hæc suis ad Cæsarem literis inseruit: *Insigne tibi beneficium corone contulimus.* Neque enim ignorabat Pontifex, connivente Imperatore, Præsulem illum durius habitum. Hæc verba acriter pupugère Imperatoris animum, quoddam iisdem significari putaret, coronam Imperatoriam se debere unice favori Pontificis. Neque deserbuit Principis, naturâ præfervidi, ira, quamvis Hadrianus aliâ epistolâ, non eam sibi mentem fuisse, declarâisset.

3. Quanam altera & propior dissensionum causa?

Alterâ in Italiam expeditione Mediolanenses, quoddam Insubriæ totius dominium affectarent, injecto freno cœcruit Cæsar. Unde ad examinanda vindicandaque Imperii per Italiam jura & bona clientelaria progressus, in sacra quoque Ecclesiæ jura involavit, Henricos antecessores suos in

confe:

conferendis Sacerdotiis, & Episcopis inaugurandis imitaturus. Pessimè habuit Papam sacrilegum facinus; jamque sacrum fulmen in Fridericum cudebat, cum morte abreptus, successori provinciam sanè difficillimam relinquit.

4. *Qui tandem memorata dissensiones in apertum Schisma erupere?*

Alexandro III. in Pontificem ritè electo. Cardinales duo, Cælaris addicti partibus, Victorem V. Antipapam opposuere. Huic Fridericus illico adhæsit, frustra Imperii Principes ad idem faciendum cohortatus. Igitur anathemate utrumque ferit Alexander, nec multò post Victor impius ad Dei tribunal evocatus est.

5. *Quo pacto fovere schisma perrexit Fridericus?*

Mortuo Victori Pseudopapam alium subrogandum curavit Paschalem III. quem pertinaciter & ipse defendit, & ut Germaniæ Præsules eidem adhærerent vi compulit. Sub idem tempus Mediolanum solo æquatum, quod in Cæsarem insurrexisset.

6. *Quem exitum tertia Friderici in Italianam expeditio sortita est?*

Pseudopapam propugnaturus, Romanosque & Venetos, Alexandro addictissimos, oppugnaturus, numerofo cum milite advolavit. Verùm peste in exercitum atrociter grassante, Germaniam repetere coactus, mortuo interea Paschali Calistū III. itidem Pseudopapam suffecit, Præsulum dissidentium operâ.

7. *Qua-*

7. *Quenam quarta expeditionis Italicae causa?*

Mediolanenses non solum urbem suam denud instaurarunt, sed novam insuper S. Petri, ejusque successoris Alexandri III. honoribus exaedificarunt, Alexandriam dictam. Id indignissime ferens Caesar ingenti cum exercitu ad novam hanc urbem excindendam accurrit.

8. *Quae hujus expeditionis fortuna?*

Sinistra sane; quippe Alexandriam oppugnare adortus, eas tandem in angustias redigebatur, ut vitae etiam periculum haud leve subiret. Accessit clades navalis, à Venetis illata, ubi Otho ipse, Friderici filius cum 46. navigiis captus, & Venetias est abductus. In cujus victoriae perenne monumentum Dux Venetus quotannis mare Adriaticum, projecto illuc annulo aureo, sibi despondere solet.

9. *Num saniora tandem cepit consilia?*

Tot tantisque malis fractus Imperator vindicem DEI agnovit manum, serioque de pace cum Ecclesia incunda agere decrevit. Quem in finem Venetias profectus, se totum permisit Christi Vicario, cujus pedem non solum iterato osculo est veneratus, sed ascensuro in equum etiam stapedem tenuit. Vanissimum proinde commentum est, Alexandrum, eximiae mansuetudinis & prudentiae Pontificem, Imperatoris in genua provoluti collum calcasse, hisque insultasse verbis: *Super aspidem & basiliscum ambulabis, & concalcabis leonem & draconem.*

10. *Quid*

10. *Quid exinde memoratu dignum gef-
sit Fridericus?*

Ut præteriti delicti, in Ecclesiam admissi, abo-
leret memoriam, Hierosolymam, ab Saladino cap-
tam, recuperaturas, cum centum quinquaginta
millibus armatorum in Orientem contendit, re-
bus Prælatè ubique & fortiter gestis, dum ecce!
luctuosa, prorsusque inexpectata Cæsaris mors
prosperum victoriarum cursum, spesque ingen-
tes repentè abruptit. Nam dum is corpus, æsti-
vis caloribus fervidum, in Cydno, prægelido
Giliciæ amne, parat abluere, frigoris vehementiâ
totus repentè obrigescere, & animo linqui cœ-
pit. Extractus confestim, sibi que paulisper red-
ditus, grates egit Deo, quòd in expeditione, Re-
ligionis, Christi que Imperii dilatandi studio su-
scepta, evocaretur ex hac vita, quam Deo in pla-
cationis hostiam offerens, seque totum Numini
permittens, posuit anno Imperii 38. Chr: 1190.

101. *Henricus VI. Asper.*

1. *Verùmne Celestinum III. coronam, Henrici
capiti impositam, mox pede decussisse, ut osten-
deret, potestatem dandi, auferendique co-
ronas esse penes Pontificem?*

Cùm facti hujus tam insolentis præter scripto-
res A catholicos nemo meminerit, anilibus id fa-
bulis annumeramus. Nec injuriâ de veritate su-
spectos habemus juratos illos Romanæ Ecclesiæ
hostes, maximè quando invehuntur in Pontifi-
ces,

ces, Christi Vicarios, quos Antichristos per atrocissimam calumniam appellare non horrent rebelles Ecclesiæ filii.

2. *Quo pacto Sicilia Regnum Henricus obtinuit?*

Hoc dotis loco à Constantia Guilielmi ultimi Siciliæ Regis filia, Henricus conjux accepit. Regni tamen possessionem adire prius haud potuit, quàm Tancredus, Guilielmi nothus, quem frustra armis impetierat, è vivis excessit. Potitus tandem Regno, diris suppliciis in eos animadvertit, qui Tancredo adhæserant. Jordanum Comitum, quod sceptrum Siculum affectasset, sellæ candenti imponi, ferreamque coronam ejus vertici clavis affigi jussit, crudelitate sanè inaudita; unde merito *Asper* cognominatus est.

3. *Quid à propria conjunge est passus?*

Ad Siculos suppliciis mactandos cum denuò se accingeret, popularium suorum vicem miserata Constantia, conjugem vi armorum, & Procerum conspiratione eò adegit, ut pacem ipse à subiectis sibi populis petere cogeretur. Mortuus est anno Imperii 7. Chr. 1198. non sine suspitione propinati ab ipsa uxore Constantia veneni, redditis tamen omnibus, quæ Ecclesiæ prius abstulerat.

102. Philippus.

1. *Quas difficultates Imperator hic subiit?*

Fuit Philippus è filiis Friderici Aenobarbi, natu minimus, cujus electionem ratam habere noluit Innocentius III. quod novas ab illo tricas

metu.

metueret. Eundem Otho IV. armis quoque la-
cessivit, Imperium sibi vindicaturus.

2. *Utri tandem sceptrum adjudicatum*

Edo conventum est, ut Philippus, quoad vive-
ret, Imperium retineret, succedendi jure Othoni
relicto, cui nuptui quoque data Beatrix Philippi
filia cum Regis Romanorum titulo. Quae omnia
probavit quoque Pontifex. Occisus est Philippus
Bambergæ à Comite Palatino anno Imperii 10.
Chr: 1208.

CAPUT V.

Imperatores Seculi XIII.

103. Otho IV. Saxo.

1. *Quidnam de illo memorabile?*

A Philippi obitu Imperator coronam accepit
Romæ ab Innocentio III. sed cum postea in Pon-
tificii juris territorium involasset, anathematis ful-
mine est percussus.

2. *Quam vim anathema hoc habuit?*

Imperii Principes propè omnes, Othone reli-
cto, Fridericū II. Henrici asperi filium, & Aeno-
barbi nepotem ad Imperii solium evexerunt. O-
tho exinde in Saxoniam secessit, se ipse vehē-
menter inculans, quod Ecclesiam turbasset. Im-
peravit annis 10. ad A.C. 1218.

104. Fridericus II.

1. *Meliusne cum Pontifice convenit Imperatori
huic, quam avo Friderico Ahenobarbo?*

Tres, qui ordine successere, Pontifices dico

Fridericum anathemate quater perculere, cum quod mandatis eorum morem gerere detrectabat, tum quod injustis vexationibus Ecclesiam exagitabat.

2. *Quenam primi anathematis causa?*

Quod expeditionem sacram, voto firmatam, procrastinabat, cum praesenti Palaestinae iterum amittendae, rei que Christianae inibi funditus interiturae periculo.

3. *Cur secundo à fidelium communione est seclusus?*

Quod suscepta tandem expeditione, iniquissimis conditionibus pacem inierit cum Saracenis, eodem haud difficulter subacturus, si serid voluisset. Fuit tamen Ecclesiae denuo conciliatus.

4. *Unde anathema tertium?*

Longobardiae civitates contra datam fidem oppugnare aggressus est Fridericus, quod à Pontifice starent. Sardiniam insuper occupavit, Gibellinorum factione suffultus. Quare *Cruciatam*, seu expeditionem sacram adversus Fridericum Ecclesiae hostem indixit Pontifex; qua tamen nihil aut parum admodum promovit.

5. *Unde anathema quartum?*

Extincto interea temporis gemino Pontifice, ad Ecclesiae clavum sedere coepit Innocentius IV. Finem is tot turbis facturus, legatos ad Caesarem cum literis mittit, & ad pacem componendam invitat. Nihil hisce permotus Imperator, viro Religiosos haud paucos, cum literis à Pontifice mis-

missos, laquei supplicio addicit. Denique ne in urbanitatis leges peccasse videretur, legatos & ipse ad Pontificem destinat, quem interea ex insidiis comprehendere parat. Quo comperto Innocentius Galliam petit, coactoque Lugduni Concilio ad causam ibidem dicendam Fridericum citat, ac renitentem anathemate ferit.

6. *Num victas tandem manus dedit?*

Quin potius inde efferacior, in Pontificem ac Sacerdotes furere coepit, & tertiam proventuum partem exigere ab Ecclesiasticis, ut ne deessent ex ipso Ecclesiae arario subsidia, quibus Ecclesiam impugnaret. Monet igitur Pontifex, aliud Imperii caput designarent Principes. Hi Henrico Rasponi Thuringiae Landgravio, sceptrum deferunt, eoque haud multo post è vivis sublato, Guilielmum Hollandiae Comitem substituunt, inane Caesaris simulacrum, quod vix quiquam memoriam dignum gessit. Unde nec inter Caesares à plurimis numeratur.

7. *Quis tandem Friderici exitus?*

Postquam Italiam intestinis odiis, & periculosis Guelphorum, qui Pontifici, ac Gibellinorum, qui Friderico adhaerebant, factionibus laceraverat, Parmenses arctissima duorum annorum obsidione pressit, qui facta tandem eruptione Caesarem castris, exercitu, honore, impo & coronam imperatoriam quam intercepte, spoliatum, in turpem fugam coniecere. Captus quoque à Bononiensibus & ferreae caveae ad mortem usque

inclusus Eotios Friderici nothus, quem cum hic oblatâ licet ingenti auri summâ redimere haud posset, vel mœrore, vel, ut multi arbitrantur, veneno, quod Manfredus, alter Friderici nothus propinâsse fertur, periit anno Imperii 32. C. 1250. An verè poenitens, haud liquet.

105. Conradus IV.

1. *An Ecclesiæ et Imperio tranquillitatem reddidit Conradus?*

Novis iterum turbis agitata omnia. Gvilielmus Batavus cum Conrado de Imperio contendebat, quamvis irritò labore. Conradus Neapolim & Siciliam fratri erepturus, Italiam armis infestabat, ubi vitam suaque amisit, veneno necatus à Manfredò, cum annum quartum imperâisset, anathematis vinculo etiam dum irretitus. Cujus exequiæ dum celebrarentur Messanæ, templum incensum est, ejusque cadaver igne consumptum.

2. *Quinam à Conradi obitu Imperatores lecti?*

Occiso duobus post annis Gvilielmo Batave Electores in diversa distracti, alii Alphonsum Sapientem, Castellæ Regem, alii Richardum Angliæ Regis fratrem suffocère. Prior dum Imperium tot turbis, discordiis, factionibus implicatum cunctatur accipere, Maurorum interim armis laceratus, suo potius Regno debuit prospicere, et canis illi Æsopico similis rideretur. Alter per ingentes pecuniæ sumptus incassum factos redire in Angliam coactus est. Unde Imperium manucephalum.

3. *Quid*

3. *Quid de Conradino, Conradi IV. Filio memorant Historie?*

Patre mortuo in Italiam movet cum Friderico Austriæ Duce, Regni Siculi & Neapolitani aditus possessionem. Istud Clemens IV. Carolo Andegavensi, S. Ludovici Galliarum Regis fratri, tradiderat ea conditione, ut Manfredum Tyrannum Siciliam pelleret. Quo dein occiso, Conradinus, & Carolus de regno obtinendo armis contendunt. Sed victus ille unam cum Friderico, multaque Nobilitate, Caroli jussu, publico in foro Neapoli obruncatus est. Quo fatali ictu Friderici Anobarbi stirps omnis, Ducumque Sueviarum furculus postremus est excisus.

4. *Num verisimile est, Carolum, Clementis IV. instinctu, vitam eripuisse Conradino?*

Id contra omnem veri speciem comminiscuntur heterodoxi. Quin potius constat, Pontificem illum, moderatione & pietate insignem, factum tam crudele Carolo vehementer exprobrasse.

5. *Quæ porrò Gallis Caroli militibus, in Sicilia evenere?*

Tredecim post annis ipsa die Christo resurgenti sacra, dato ex more ad vespertinam psalmodiam signo, octo Gallorum millia ex conducto trucidata sunt. A. C. 1282. Inde *Vesperæ Siculæ* in proverbium abiere.

Interregnum.

1. *Quam diu hoc duravit?*

Annos 22. ab A. Chr. 1250. ad A. 1273.

Quo

Ez

toto

toto tempore aut Imperator nullus fuit, aut certe talis, qui vix Imperatoris nomen gesserit. Horum è numero fuère Conradus IV. Guilielmus Batavus, Alphonfus Sapiens, Richardus Anglus.

2. *Cur anni quatuor imperantis Conradi ad Interregnum referuntur?*

Quòd Conradus, ut legitime electus, nihil præstitit, quo compenerentur Imperii turbæ, adeoque regnante illo jam cœperint gravissima Interregni incommoda.

3. *Quenam illa incommoda?*

Sùmma rerum omnium conversio ac perturbatio; cum enim Imperium capite careret, ac Judice, *Jus illud armatum*, seu *vindicationis privata* [rectius latrocinium dixeris] per Germaniam invaluit. Unde cædes mutux, rapinæ, incendia, direptiones, vastationes, malaque innumera.

4. *Quis Svevia Ducatum exinde obtinuit?*

Occiso Conradino, Imperator non erat, qui Ducatum hunc alteri committeret. Extinctus igitur is fuit, nec amplius posthac restitutus. Hinc Sueviæ urbes quam plurimæ in libertatem se ipsæ afferuère; ex quo maximo subinde numero minora exorta domina.

Observationes

Historicæ, Politicæ, Morales, & Geographicæ ad tertiam partem.

1. *Qua ratione vel auctum, vel imminutum est Imperium?*

Imperium à Carolo M. usque ad Interregnum?

Tria hic distinguimus tempora. 1. Florentissima fuit Imperii facies regnante Carolo M. cuius pietate & fortitudinē auctum maximè & illustratum est. Remisit splendor & robur statim ab obitu Caroli, cuius filii virtute parenti multum dissimiles, accedente insuper Provinciarum divisione multiplici, impares erant retinendo Imperii robori. 2. Othoni M. felix magnanimitas splendorem restituit, integrum servavit Henrici sanctitas. 3. Duo Henrici, & Friderici ob negatum præcipuè Christi Vicariis obsequium sibi met. sinistros negotiorum eventus, stirpis suæ excisionem, Imperii diminutionem, cælo ausus improbos minimè secundante, accersiverunt. Hinc tristissima durante præcipuè Interregno, jacentis Imperii facies, rerumque summa confusio, ac perturbatio.

2. *Quantum augmenti detrimentique passa est
Ecclesia inde à Carolo M. usque ad
Interregnum?*

Tres itidem temporis differentias notari velim.

1. Carolus M. laboranti Reipublicæ divinitus submissus, maris incrementis auxit Ecclesiam, pluribus ad eam adductis populis, firmataque summo pere sanctæ Sedis auctoritate. 2. Otho M. veterem Pipini, Caroli M. & Ludovici donationem novo decreto sanxit. Et quanquam Sedi Apostolicæ aliquantisper adversabatur; brevi tamen, divinis etiam flagellis admonitus, ad mentem rediit.

diit, erroremque suum magnis beneficiis in eandem sedem collatis compensavit. Quantum porro splendoris Henrici sanctitas, tantum firmitatis juncta sanctitati fortitudo Ecclesie attulit. 3. Agitari potuit sub Henricis & Fridericis Petri navicula, everti non potuit; quin potius omni procella superior feliciter tandem emerfit. Sanctitate insuper & miraculis semper claruit, ut in Historia Ecclesiastica memorabitur.

3. *Qua occasione Romanorum Imperium translatum à Grecis ad Carolum M.*

Cùm Ecclesia Romana diu multumque hinc ab Imperatoribus Grecis, sacrilegis præcipuè imaginum exterminatoribus, illinc à perfidis Longobardorum Regibus exagitaretur, opus sanè erat Othoniele, aut Gedeone aliquo, qui populum DEI durissima servitute liberaret. Fuit is Carolus nomine Magnus, rerum gestarum glorià Maximus, ex antiquissima Ducum Austrasie prosapia, Rex Gallie, Germanie, & Longobardie, posteaquam Desiderium, ultimum Longobardorum Regem debellaverat. Hunc igitur Carolum S. Leo Papa III. singulari Dei dispositione & instinctu ipsa die, Christo nascenti sacra, Romanorum Imperatorem in Occidente, simulque Advocatum, Defensorem, & Propugnatorem Ecclesie proclamavit, & inauguravit: acclamante Clero, populoque Romano universo: *Carolo Augusto. à Deo coronato, vita et victoria!*

4. Num Carolus M. natione Germanus fuit?

Ethi Gallorum quidam contradicant, id tamen exinde manifestum fit, quod Ingelhemii haud procul Moguntia natus, Aquisgrani, celebri Germaniae urbe, sedem Regiam fixit. ibidemque gloriosa morte obita, sepulchrum sibi delegit. Accedit luculentum sanè duorum Pontificum Adriani IV. & Innocentii III. testimonium, disertè asseverantium: *Imperium à Græcis translatum in Persona Magnifici Caroli ad Germanos.*

5. Quinam in Oriente rerum status, post instauratum Occidentis Imperium?

Orienti deinceps præesse perrexerunt Græci duntaxat Imperatores, Romanorum Imperio, ut modò dictum est, à Græcis ad Germanos translato. Secuta inde Ecclesiae Græcae à Latina dissensio, ac divortium, totiusque tandem Imperii interitus longè funestissimus, capta à Turcis Constantinopoli A. Chr. 1453. & Oriente sub Barbarorum jugum & tyrannidem redacto.

6. Qua ratione ad Imperium erecti Cæsares hisce Seculis?

Seculo IX. jure sanguinis imperârunt Carolingi. Seculo X. XI. & XII. eligebant Imperatorem Status & Principes Imperii, simul universi, non sine respectu ad sanguinem Regium.

7. Quando, & à quo instituti septem Imperii Electores?

Tametsi de tempore ipso non satis conveniat inter Scriptores etiam Catholicos; id tamen constat,

stat, numerum, Electorum septenarium circa medium Seculum XIII. post varias, quæ in eligendo Imperatore præcesserant, contentiones & dissidia prævaluisse; & quidem Romanorum Pontificum auctoritate: id quod non solum Innocentius III. & Clemens V. sed ipsimet Electores in Epistola, ad Nicolaum III. data, disertè luculenterque testantur. Plurimum nempe interest Ecclesiæ Romanæ, cujus *Advocatus* & Defensor ex officio suo est Romanus Imperator, ut is eligatur, qui Ecclesiam propugnet potius, quam oppugnet.

8. *Quodnam igitur Imperatoris Romani munus & officium præcipuum?*

Christi Ecclesiam tueri adversum Paganos, Hæreticos, Schismaticos. Tyrannos, omnesque alios, Christianæ Reipublicæ pacem disturbantes; unde hodieque Imperator *Advocatus Ecclesiæ* nuncupatur.

9. *Quanta Imperatoris Romani dignitas?*

Inter Reges & Principes Christianos universos locum is obtinet præcipuum, Hinc & Ecclesia in statibus, solennibusque suis precationibus peculiarem de *Christianissimo & Devotissimo Imperatore* mentionem facere consuevit.

10. *Quid Imperatori confert Pontificis coronatio?*

Cœleste inde auxilium per Ecclesiæ preces eidem conciliatur, roburque, ac fortitudo, qua resistere possit Ecclesiæ hostibus. Cæsares porro, à Pontifice necdum coronati, appellari solent: *Electi Romanorum Imperatores.*

11. *Quandonam primum creati Comites & Barones?*

A Carolo Magno, qui etiam primus solennes Imperii Conventus instituit, ubi de gravissimis negotiis tractabatur,

12. *Quas Provincias Imperatores possidebant
hisce Seculis videlicet IX. X. XI. XII.?*

Carolus M. Regnum Italiae, Galliae, & Germaniae; successorum plerique Italiam solum & Germaniam obtinebant.

13. *Ubinam Regnum Austrasiae & Arelatense?*

Austrasia complectebatur Alsatiam, Lotharingiam, Palatinatum inferiorem, Belgii partem magnam &c. Regnum Arelatense idem formæ erat, quod Burgundicum, hisque constabat provinciis, Comitatu & Ducatu Burgundiae, Helvetiâ, Sabaudia, Delphinatu &c.

14. *Quanam celebriores familiae, è quibus
Imperatores delecti?*

Seculo IX. Imperatores novem Carolingi præfuerunt. Transiit paulò post Imperium ad Saxones, quorum quinque continuè sibi succedebant, nempe Henricus Auceps, Otho M. Otho II. Otho III. Henricus S. Bavariae Dux. Secuti sunt Francones quatuor, Conradus Salicus, Henricus III. Henricus IV. Henricus V. Tum Svevi lex, Conradus III. Fridericus Ahenobarbus, Henricus VI. Philippus, Frider. II. Conradus IV.

Anim-

Animadversiones Criticæ.

Ad tertiam partem Historiæ Imperatorum.

1. *Cur Scriptores A catholici suas passim Historias tot conspergunt mendaciis & calumniis adversus Ecclesiam, & Pontifices?*

Quia oderunt lupi pastorem, gregi suo strenuè naviterque invigilantem; nec aliter sectam suam dealbare, & Apostatiam purgare se posse opinantur, quàm denigrando & criminando illibatam Christi Sponsam Ecclesiam, supremosque ejus Antistites, quibus Christus ipse agnos & oves suas pascendas tradidit.

2. *Quo verò præcipuè collèneant tot eorum syn-cophantia fraudes & calumnia?*

Dum Pontifices Romanos plerumque depingunt ut homines ambitiosos, feroces, arrogantes, qui summum orbis Imperium affectent &c. Id intendunt, ut omnium ludibrio & contemptui exponant Christi Vicarios. Cumque Ecclesiam ipsam, utpote Petræ inexpugnabili inædificatam, expugnare se posse desperent, insultare saltem, & illudere non cessant supremo ejus Antistiti.

3. *Nulline ergo Pontifices reprehensione digni?*

Fuère nonnulli moribus minimè inculpatis, id quod super recta prædicant A catholici, neque silent Orthodoxi; at fuère multò plures, imò plerique omnes sanctitate prudentiâ, & morum integritate conspicui. Quas laudes vel silent o-

mnino

minino, vel non nisi paucissimè attingunt Scri-
ptores Acatolici. Verùm hac de re pluribus
in Historia Ecclesiastica.

4. Num aut Carolo M. aut Othoni M. conces-
sa unquam potestas propria auctoritate
constituendi, aut gradu movendi
Pontifices?

Quanquam olim ob maximam temporum il-
lorum perturbationem, à Romanæ Sedis oppu-
gnatoribus intrusisque per eos Pontificibus inve-
ctam, Ecclesia afflictissima Imperatoris opem au-
thoritatemque in nominando Papa, aut ejus ele-
ctione probanda vindicandaque implorare co-
gebatur; falsum tamen est Imperatores jurisdic-
tionem, aut potestatem ullam arrogare sibi po-
tuisse in Ecclesiam ejusque Caput citra consen-
sum ejusdem Ecclesiæ. Cui prois frustra insul-
tant heterodoxi, dum Pontifices subdere volunt
Imperatoribus, quos illi tunc temperis potius
propugnatores suos, quàm oppugnatores sensere
& agnovère. Falsum item, aut Constantinum,
aut Carolum M. aliumve è successoribus, incio
& inconsulto Pontifice, aut Synodos legitimè
convocasse, aut iisdem præsedisse.

5. Num laudandi Carolus M. & Otho M.
quod Constantini M. exemplo Ecclesiam
multis magnisque possessionibus do-
târunt; & locupletârunt?

Hanc plus quàm regiam munificentiam mole-
stissimè ferunt Acatolici juratique Ecclesiæ &
Sacer-

Sacerdotii hostes; mallent quippe Ecclesiæ Pastores inermes prorsus ac inopes, omnique nervo ac juxta defensionis præsidio penitus destitutos esse, ut nempe in hos ipsumque ovium gregem impunè grassari, & quæ illi ex pia Catholicorum liberalitate possident, optimeque ut plurimum, & utilissimè dispensant, alios longè in usus possent convertere. Et cur Ecclesiæ Præsulibus sua hæc bona invident, cum Deus ipse præscis illis temporibus Sacerdotes & Levitas opibus longè majoribus cumulârit, dum præter tot urbes amplissimas cum pascuis circumjacentibus, omnium insuper frugum, pecorumque decimas, primitias, primogenita, aut lytra eorum, sacrificia item & oblationes omnes &c. vel ex toto, vel certè ex parte iisdem attribuit? Quæ omnia si nunc quoque summis Pontificibus, cæterisque Sacrorum administratoribus præberentur, nã illi multò amprioribus, quàm unquam adhuc, opibus abundarent. At forte etiam sumptus propè immensos, uti olim à Davide, Salomone & aliis, ita hodie quoque à tot Principibus Catholicis in templorum fabricam ornatumque profusissimè impendi solitos, melius scilicet locatos vellent A catholicis. Sed caveant, ne, dum ex sacrilegis spoliis cum infelice illo Angliæ Rege, *Ecclesiæ primùm Defensore* strenuo, deiracerrimo oppugnatore, cupiunt ditescere, cum eodem fera nimis & inutili *confessione* fateri tandem cogantur: OMNIA PERDIDIMUS!

6. Utrum

6. *Utrum Henricus IV. à Pontificè, an potius Pontifex ab Henrico iniquè est vexatus?*

Nec debuit; nec potuit permittere S. Gregorius VII. ut in Sacra involaret Henricus Cæsar, sacerdotia immerentibus conferret, ditioribus venderet, imò & proventus sacros in militum stipendia insumeret. Cōcercendus itaque fuit pœnis Ecclesiasticis, cùm nec paterna monita, nec minæ quidquam proficerent. Id ipsum de Henrico V. Friderico I. & II. sentiendum. Cæterùm si Magnum illum Theodosium, S. Ambrosio scelus exprobranti, castigantique submissè auscultantem, imitari voluissent hi Imperatores, sibi gloriam, Ecclesiæ & Imperio tranquillitatem peperissent.

7. *Quenam Mathildis illa, cujus glorioso nomini infamiae notam inurere tentant A catholici?*

Erat Bonifacii Hetruriæ Marchionis filia, pietatis, fortitudinis supra sexum generosæ, & castimonix miraculum, hæres unica amplissimarum in Italia provinciarum, quas omnes legavit Ecclesiæ; quanquam donatio hæc postea haud parùm est imminuta. Portio porrò illa, quæ Ecclesiæ obvenit, *Patrimonium S. Petri* appellari solet.

8. *Rectène egisse censendus est Henricus V.*

quòd sua Ecclesiæ jura in deferendis Sacerdotiis salva tandem atque integra esse voluerit?

Præclarè omninò egit, ac laudabiliter; quamvis Imperiù detrimenta, nescio quæ, enata inde fuisse fabulentur A catholici.

9. *Cur expeditiones sacrae vocabantur Cruciatæ?*

Ob crucem, vexillis vestibusque in dextro humero assutam, quæ sacrae illius militiae insigne erat ac tessera. Prima hujusmodi expeditio adornata est A.C. 1096. Ductore Godofredo Bullionio, qui captâ Hierosolymâ primus ibidem Rex omnium suffragiis est electus. Alia item A.C. 1147. Duce & Imperatore Conrado III. Alia A.C. 1189. Duce & Imperatore Friderico Abenobarbo. Universè octo celebriores *Cruciatæ* numerantur.

10. *Quid de expeditionibus istis sentiendum?*

Has à tot Principibus Christianis virtute ac belli gloria celebratissimis, saasu etiam & instinctu S. Bernardi, aliorumque Virorum Sanctissimorum rectè utiliterque susceptas fuisse luculento sanè argumento esse potest vel solum Regnum Hierosolymitanum, quod bina propè secula perduravit. Si proin omnium laudibus celebrantur Cyri expeditiones, quibus Monarchiam Persicam post bina secula ad Græcos translata, fundavit non est, cur sacri ille belli apparatus carpatur à Acatholicis, atque in irritum cecidisse dicatur.

11. *Cur memoratae expeditiones exitum minus optatum ut plurimum sortiebantur?*

Præter arcana Dei judicia, quæ submissè peitiùs adorare, quàm curiosius scrutari oportet, in causa fuere cum frequentes Christianorum Principum discordiæ, tum præcipuè plurimorum necesse, sed nomine duntaxat Christianorum flagiti-

qui-

quibus vel ipsis Saracenis pejores existimari haud injuriâ poterant. Atque hæc præcipua sanè causa est, quòd Palæstina, totque aliæ regiones nobilissimæ sub durissimo Turcarum jugo tot jam sæculis gemant, tum demum in libertatem afferenda, quando Turcarum peccata graviora fuerint peccatis eorum, qui sub inani Christiani nominis larva vitam ducunt sceleratiorem, quàm ipsimet Pagani & Machometani, Christianæ fidei lumine destituti.

P A R S IV.

Romanorum Imperatores Germani à Rudolpho I. Habsburgico ad Carolum VI. Augustum.

Complectitur Pars isthæc Imperatores duos & viginti, qui per secula quinque cum dimidio Imperii gubernacula tenuère.

C A P U T I.

*Reliqui Romanorum Imperatores
Seculi XIII.*

106. Rudolphus I. Habsburgicus.

1. *Quis quantusque hic Heros?*

Erat Comes Habsburgi, Alsatix Landgravius

G

am-

amplique in Helvetia territorii Dominus, eandem, atque Domus Lotharingica, ducens originem, Austriae gentis inclytus Patriarcha; & Heros non pietate minus quam fortitudine praestans, qua, uti & prudentia singulari Imperium post 22. annorum Interregnum felicissime instauravit.

2. *Qua via ad supremum Imperii fastigium est eventus?*

Fluctuante aliquamdiu Imperio, gubernatore destituto, Gregorius Papa X. turbatis Germaniae rebus prospecturus, de Imperatore designando commonuit Electores, qui conventu Francofurti habito, Rudolphum, Basileam tunc obsidentem, Augustum dicunt, atque ad capeffendum Imperium evocant.

3. *Quid Aquisgrani, ubi Imperii insignia receperat, memoratu dignum accidit?*

Imperii Proceres in fidem & clientelam suscepturus petiit, interposito ut jurejurando Ecclesiae & Imperio ablata restituerent. Cubstantibus nonnihil, sceptrumque deesse causantibus, Rudolphus acceptam ex ara proxima Christi e cruce pendentis officiem Principibus ostendens: *En, inquit, signum, quo omnes redempti sumus! En ornamentum pariter, ac fulcimentum regnorum omnium! Hoc ego sceptro jus dicam populis, & hostes Imperii profligabo. Moxque crucem deosculatus, ceteros ut idem facerent invitavit; quocirca uno consensu praestitere omnes, dicto simul fidelitatis sacramento.*

4. *Quinam potentissimum Imperatori huius
adversabantur.*

Inter omnium potentissimos erat Othocarus Bohemiarum Rex, qui Austriam, aliasque Provincias præter jus fasque occupaverat. Monitus idcirco per Cæsaris Legatos, hos contra jus gentium Præga ad urbis portam suspendi iussit. Justis proinde armis appetitus, magnaque affectus clade pacem, quam obstinatè prius negaverat, supplicè petiit, in verba Cæsaris jurare patatus, dummodò id palam omnibus haud fiat, sed in tētorio. Annuit Rudolphus; tabernaculum tamen ita figi iussit, ut cortinæ illico demitti quaquaversum possent. Itaque cum Othocarus ad Cæsaris pedes se provolveret, submotis repente peripetamatis, patuit omnium oculis Othocarus Rudolpho supplicè, ridentibus Germanis, Bohemis ringentibus.

3. *Quo apparatu Othocarum excepit Rudolphus?*

Monitus à suis, Othocarum, splendido cum comitatu, & pompa adventantem, majore quoque apparatu exciperet, respondit: sapius Othocari purpuram vulgari suo vestitui quondam illusisse, at nunc illius purpuræ hunc illusurum. Hinc stipitatores quoque & doryphoros nonnisi loriceis hastisque instructos adstare voluit, inquiens: *ferum & arma maximum propriumque Germanorum esse ornatum.*

6. *Anum Othocarus juratam fidem servavit?*

Domum reduci imperiosa conjux hanc tantam

tam submissionem publicamq; ludificationem vehementer exprobravit, nec ante desistit, quam Rex collecto ingenti exercitu Austriam contra fidem datam denuò occupavit; quam tamen paulò pòst, quatuordecim suorum millibus desideratis, propriâque vitâ amissâ, Rudolpho cedere coactus est. Hanc is dein Alberto filio clientelæ nomine tradidit, futuram exinde tot Heroum, Regum & Imperatorum matrem, altricemq; fecundissimam juxta ac fortunatissimam.

7. *Quibus præcipuè virtutibus Rudolphus excelluit?*

Insigni prorsus erat pietate erga Deum & Ecclesiam, cujus privilegia vetera rata habuit, & nova adiecit. Virtutem bellicam abundè testantur decem & quatuor prælia, quæ quàm fortiter ipse iniit, tam feliciter consummavit, *Victoriosi* inde cognomen ex merito adeptus. Eximîa quoque prudentiâ, fortitudine & justitiâ miserè laceratam Interregni tempore Germaniam in integrum restituit, abolito jure illo injustissimo vindicationis privatæ, seu potius latrocinio, quo potentissimus quisque in aliena bona grassari impunè est ausus. In sola certè Thuringia sexaginta arces, latrociniiis hujusmodi infames, intra mensis unius spatium demolitus est. Victu & vestitu vulgari admodum utebatur, solo raparum esu in castris aliquando contentus. Qua frugalitate militum ob annonæ penuriam querelas oportuè sopivit. Siti aliàs urgente, aquam, inopi rustico

vi ereptam, bibere reuult, indignum ratus, si cum viri pauperis injuria sitim pelleret. Domesticos suos, hominum plebejorum turbas ab alloquio suo arcens, svaviter, ut mitis erat ingenii, sic increpuit: *Sinite, quæso, hos ad me venire. Quid enim? num ideo Imperator sum, ut in arca domi conclusus hæream?*

8. *Quodnam Eucharistica pietatis edidit specimen Rudolphus?*

In Habsburgensi sua Dynastia venationi fortè intentus, Sacerdotem obvium habuit, lutosâ viâ Sacrum Viaticum ægroto afferentem, cui equum suum confestim obtulit, secutus ipse pedes ad usq; pauperis ægroti casam; indeque reversus ad templum, equum recipere noluit, quod cæli terræq; Dominum portâisset. Huic Eucharisticae pietati felicitatem suam omnem in acceptis refert Domus Austriaca. Imperavit Rudolphus annos 18. ad ann. Chr. 1291.

107. Adolphus Nassovius.

1. *Cur Albertum, Rudolphi filium, non suffecerunt Electores?*

Id ne fieret, Gerardus Elector Moguntinus obstitit, qui astu quodam Electores reliquos induxit, ut suo unius arbitrio electionem permitterent. Cùm igitur Alberto Austriaco dudum infensus esset, Adolphum Nassoviae Comitem cognatione sibi junctum Imperatorem nominavit. Quod tametsi præter spem omnium & opinionem accidit, Aquisgranum tamen deducto, & Imperii insignibus decoratus est.

2. *Cur Adolphus aliquot post annis ab Imperii gubernaculis est dejectus?*

Videbatur Adolphus initio regiminis sui non indiligenter rem curare publicam, cum sensim assentatorum, pessimis conciliis, depravatus, non iam Imperii, sed suis duntaxat commodis servire cepit. Angliæ Regi, accepta ingenti pecunia, vi militiam stipendiariam pollicitus, fidem fregit, novoq; perfidiæ scelere Thuringiam, quam Landgravius Pærens cum summa filiorum hæredum injuria venalem proposuit, auro Anglicano emit. Hanc dum hæredes pro jure suo armis sibi vindicare parant, immanitate plus quam barbarâ in obvios quoq; sævitum est. Direpta templa & monasteria, pagi, urbes & oppida incensa, puellæ, matronæ, virgines Deo sacratæ ludibrio habitæ, Adolpho si non jubente, certè connivente. Ob hæc, pluraq; alia Imperatore profus indigna, Septemviri, atq; ipse inprimis Moguntinus, electionis illius auctor, Imperium Adolpho abrogârunt, substituto in ejus locum nunc tandem Alberto Rudolphi I. filio.

3. *Cessitne Imperio Adolphus?*

Aut *Cæsar* futurus, aut nihil, decretorii certaminis aleam subire statuit. Adventanti igitur Alberto æmulo suo expedita cum equitum manu occurrit, prælio belli fortunam tentaturus. Jamq; dato pugnæ signo, sex horas ipsas acerrimè dimicatum est, dum tandem Adolphus, accepta lethali plaga, equo ab Alberto dejectus, atque ab

astan-

astantibus trucidatus est Anno Imperii 7. Christi
1298.

108. Albertus I. Austriacus.

1. *Quanam Alberto imperante, rerum in Helvetia
conversio atque immutatio?*

Cum à Præfectis suis nimio opere premi se con-
quererentur indigenæ, grave jugum excutere, se-
que in libertatem asserere decreverunt. Hos
inter terni paulò animosiores, interposito etiam
jurejurando, in fœdus ac societatem primùm
coière anno 1308. Inde pluribus mox sociis auxili-
expulsis aut occisis Præfectis Rempublicam in
libertatem, qua hodieque fruuntur, vindicârunt.

2. *Quam mortem Albertus obiit?*

Joannes, Alberti ex fratre nepos, periniquo
tulit animo, quòd annos licèt undeviginti nato,
hæreditarias sibi provincias regendas tradere re-
cusaret Imperator. Igitur conspiratione cum
tribus sceleris sociis inita, Albertum incomita-
tum, nec tale quid suspicatum, Badenam inter
& Rheinfeldam aggressus, è medio tollit. In
ipso patratae cædis loco nobile dein Monasteri-
um Königsfeldam condidit Imperatrix vidua,
occisi verò cadaver Spiræ sepulchro illatum est.
Imperavit Albertus annos 10. ad annum Christi
1308. ob insignes animi doctes vita longiore dis-
gnissimus.

C A P U T II.
Imperatores Seculi XIV.

109. Henricus VII. Luxemburgicus.

1. *Cur Æmulo Philippo, Gallia Regi,
 præferebatur Henricus?*

Electores diu multumque hæsitantes, utri de-
 ferendum Imperium, admonuit Pontifex, Casa-
 rem Germanicum, misso Gallia Rege, confestim
 eligerent, ne gravissimis alioqui turbis agitaretur
 orbis Christianus. Electus igitur Henricus
 Comes Luxemburgicus, ad omnia summa natus,
 qui mox in Alberti parricidas condignis suppli-
 ciis animadvertit.

2. *Quid in Italia præclari gessit?*

Pontificis hortatu internecinas Guelphorum,
 & Gibellinorum simultates & factiones, quibus
 annos ferè centum Italia dirum in modum læce-
 rabatur, sopiturus, ingenti cum exercitu illuc
 contendit, perque Legatos Pontificis Avenione
 tunc degentis, Romæ coronatus, complura per
 Italiam bona clientelaria Imperio vindicavit.
 Redux inde in Germaniam, Bonconuenti obiit
 ex febris maligna, non ex veneno, quodd' sacram
 Synaxim sumpturo in hostia Sacerdotem, por-
 rexisse nonnulli comminiscuntur. Imperavit an-
 5. ad ann. Chr. 1313.

110. Ludovicus V. Bavarus, & Fridericus III. Austriacus.

1. *Quis ab Henrici VII. obitu Imperii status?*

Post 14. mensum interregnum Electores in binas distracti factiones, hi Fridericum Pulchrum Austriacum, illi Ludovicum Bavarum Imperatorem renunciant, utrumque ob dotes plus quam regias solio Casareo longè dignissimum, si unum duos simul capere potuisset Imperatores. Hinc grave & vehemens octo annorum bellum, quod tandem pugna, haud procul Muldoiffio Bavariz oppido inita, diremit, victo captoque Friderico, & in arcem Transnizensem abducto, ubi triennium detentus, libertatem à mago oblatam, Christiana fortitudine rejecisse fertur, rem planè indignam ratus, si, ut corpus captivitate eximeret, animam Orci tyranno in servitutem traderet. Dimissus ex arce, Imperii negotiis porro transandis abstinuit, sive rerum humanarum fastidio sive metu, ne novis implicaretur turbis. Octoquadriennio post, anno ab electione sua 15. Christo nato 1329.

2. *Quid de Schweppermanno memoria proditum est?*

Cùm post difficillimum illud duodecim horarum pralium, propè Müldoiffium commissum, præter ova absentii nihil ad cenam Imperatori Ducibusq; suppeteret, is singulis singula; Sweppermanno vero, qui eo in conflictu eximia virtutis

tutis bellicæ dedit specimen, bina porrigi iussit cum dicto: *Dentur singulis ova singula, pio Schwippermanno bina.* Qua ovatione vir fortissimus per omnem vitam gloriatus, hanc suam etiam tumulo iussit incidi.

3. Unde Papam inter, ac Ludovicum, tot tantaque orta dissidia?

Existimabat Ludovicus, devicto Friderico æmulo, rebus jam tranquillis pacatisque se fructurum, cum ad Joannem XXII. Pontificem, Avenione commorantem, non unius culpæ reus agitur, nominatim quod Imperii possessione nec ritè, nec majorum more adita, citra Pontificis assensum palam pro Imperatore se gesserit, filium Septemvirali dignitate auxerit, Ecclesiæ hostes consiliis, opibus, armis juverit. De quibus omnibus tres intra menses, intentato etiam anathematis fulmine, purgare se iussus, Avenionem Legatos misit, qui tamen nil præter bimestrem dilationem impetrarunt. Interea Ludovicus edita apologiâ suam testatus innocentiam, ad Papam de rei summa planius edocendû, indeq; ad Concilium generale appellat. Nihil isthæc moratus Pontifex, Ludovicum, elapso bimestri, sacrorum usû prohibet.

4. Quo hæc animo tulit Ludovicus?

Tum prævis aliorum consiliis, tum præcipiti iræ impetu abreptus, in Pontificem jam palam cœpit insurgere. Inde Romanorum, Joanni adversantium, quod sedem Avenione Romanam trans-

trans-
Medi-
à Ca-
vocat-
ta in-
Corb-
Ponti-

M
Bene-
aliis
culo
ratas
poter-
Regi-
cum

H
exau-
subro-
anno
aeno-
tatio-
te vi-
niten-
sti 13
princ-
nis à
pland-

transferre recusasset, invitatu Italiam ingressus, Mediolani ferream, Romæ Imperialem coronam à Cardinali Columnio accepit. Sub hac convocatis è Gibellina factione Episcopis, post multa in Joannem jacta probra & calumnias, Petrum Corbarium, qui Nicolaum V. se dixit, in sedem Pontificiam intrudendum curat.

5. *Num tanti cum delicti pœnitentia postmodum subit?*

Missis ad Joannem XXII. ejusque successores Benedictum XII. & Clementem VI. aliis atque aliis legatis, & deprecatoribus, anathematis vinculo solvi suppliciter petiit. Sed preces, toties iteratas, irritas fecere tum corrupti consilarii, tum potentes aliorum, Philippi præsertim Galliarum Regis obices, quorum nempe intererat, Ludovicum è labyrintho suo emergere non posse.

6. *Quis tandem rerum exitus?*

Hortante Clemente VI. Electorum plerique exauctorato Ludovico Carolum Bohemia Regem subrogarunt; cui tamen is uno haud amplius anno superstes, apoplexiâ extinctus est, vel veneno, quod dum equestri inter venandum agitatione nequicquam laborabat excutere, superante vi mali in terram effusus, inter luculenta pœnitentiæ signa expiravit, anno Imperii 33. Christi 1347. Defuncti cadaver Monachii in Æde principe tumultatum est, excitato multis post annis à Maximiliano I. Electore Bavaro visendi planè operis Mausoleo. Id enim verò de suis

mereri successoribus jure poterat Imperator hic cum ob præ clara animi decora (quæ Augusti ejus nominis vindices non ex mendacis famæ commentis, sed authographis literis & tabulariis orbi nota fecère) tum ob singularem erga Deum ac Cœlites, cœlique præcipuè Reginam pietatem, cujus vel in sola Bavaria tot penè exstant monumenta, quot Monasteria. Nam præter Templum & Asceterium Ettalense longè celebratissimum, alia insuper plura aut condidit, aut perquam munificè dotavit.

III. Carolus IV

1. *Quid causa fuit, cur Pontifex Electoribus Carolum commendaret?*

Cum ob multa præclaraque animi dona, tum quòd ex ephebis vix egressus, jam Dux, victorq; gloriosus, Gibellinos, perpetuos Pontificum hostes, armis domuerit, atque adeò spem haud modicam fecerit rei benè gerendæ, si ad Imperii gubernacula admoveretur.

2. *Num Carolo à Ludovici obitu Imperii possessionem adire mox licuit?*

Id quidem speraverat Carolus, qui vivente Ludovico imperandi jure ac potestate consultò abstinuit. Verùm Electores, ii præsertim, qui Ludovico constanter adhæserant, cognito ejus obitu, de novo mox Imperatore legendo deliberant, hancque dignitatem Angliæ primùm Regi Eduardo, dein Friderico Thuringiæ Landgravio, & Marchioni Misniæ, ac demum his jure suo

ceden-

cedentibus, Gunthero Comiti Schwarzburgico deferunt, qui suum hoc jus armis aliquamdiu persecutus, veneno, à Medico sibi porrecto, paulatim extinctus est, consentientibus tandem in Caroli electionem Septemviris omnibus.

3. *Qua maximè re de Imperio Romano bene mereri studuit?*

Ut lites & discordias, in Cæsarum præsertim electione oriri solitas, præcideret, in comitiis, Norimbergæ 1356. celebratis, linguâ Latinâ Diploma vulgavit, ab appenso sigillo Imperatoris aureo *Bullam auream* nuncupatam. Ubi de Imperatoris electione, Septemvirorum prærogativa, ordine, dignitate, causisque & rebus Imperii gravioribus agitur.

4. *Quanam Imperatoris hujus laudes acdecora?*

Tantâ erat in Christi Vicarium reverentiâ, ut stratoris etiam officio functus, Urbanum V. equitem pedes sequi non erubuerit. Pragæ Archiepiscopatum condidit, dotavitque, & S. Venceslai honoribus magnificam excitavit Basilicam. Quàm justitiæ amans fuerit, vel inde patet, quòd Pragæ in publico sæpe tribunali confidens, omnium querelas audire, omnibusq; jus dicere voluerit. Doctrinâ insuper excelluit, quinque linguarum, latinæq; apprime peritus. Literas, virosq; eruditos, quos inter Bartolus Jurisconsultus celeberrimus, & Franciscus Petrarca magno semper in pretio habuit. Academiam Pragensem multis ornatam privilegiis fundavit.

Dispu-

Disputationibus, aliisque exercitationibus literariis plures sæpe horas interfuit tanta cum voluptate, ut cum aliquando de prandii tempore moneretur à suis, responderit: irent ipsi, pranderentque; sibi namque præ omnibus epulis certamen hoc literarium sapere.

5. *Quid Imperatori huic potissimum vitio vertitur?*

Quoddam Regni Bohemæ, quàm Imperii amplificandi ornandique studiosior, urbes quasdam, & vectigalia, ad idem Imperium pertinentia vendiderit; præcipue verò quod Venceslaum filium, cujus mores improbos nescire non potuit, redemptis magna pecuniæ vi septemviralibus suffragiis, sibi successorem destinavit. Caterùm præter morem antecessorum uni Bohemæ, Carolus ferè affixus hæsit, unde jura dare Imperio consueverat; cum tamen Imperatores reliqui in itineribus conficiendis multi fuerint, prout varia provinciarum aut necessitas, aut utilitas exigere videbatur. Obiit anno Imp. 32. Chr. 1378 filio successore sapientissimis monitis instructo; quibus tamen hic insuper habitis, suo potius genio est obsecutus.

112. *Venceslaus Iners.*

1. *Equem Christianos inter Cæsares hic locum obtinet?*

Omnium sæpe postremissimum, inter Caligulas potius, Neronis, & Heliogabalos collocandus; ad quod nihil dignum Christiano Principe gestum sit,

lit, libidini, ebrietati, otio, omniq; turpitudini, perpetuo intectus, non homo, sed monstrum hominis. Carnifex perpetuus ejus lateri comes adhærebat, ut è vestigio sanguinaria Domini Imperia exequi posset.

2. *Cur Sanctum Joannem Nepomucenum necari jussit?*

Joannæ Imperatrici pientissimæ à confessionibus hic erat, à quo expiscari cum vellet Venceslaus, qua de re arcano in tribunali se accusaret conjux, sacerdos Cæsaris impietatem execratus, tam sibi nefas esse ajebat quicquam, per sacram exomologesin cognitum, evulgare, quàm Cæsari inquirere. Hac responsi libertate ille in rabiem actus, Joannem de ponte Pragensi in Moldavam fluvium præcipitari jussit, cujus viri virtutem Deus prodigiis propè innumeris hodieque testatam facit.

3. *Qua demum ratione, in ordinem est redactus?*

Cum ob enormia scelera à Regni Proceribus semel atq; iterum in carcerem detrusus, indeq; elapsus, ad ingenium semper rediisset, Septemviri comitiis Francofurti An. 1400. indictis, ex auctorato Venceslao Fridericum Brunswicensem, & huic, pauld post à sicariis interempto, Rupertum Palatinum, Bavariæ Ducem surrogarunt.

4. *Num agre id tulit Venceslaus?*

Quin potius gratulari sibi visus est, quod quocumque jam onere levatus, liberius otio, gula, libidini vacare dehinc posset. Cumque Notitia
bera

bergenfes, ut fidelitatis Sacramento exfolverentur, decies mille florennos Wencellao ultro obtuliffent, hic non nifi quatuor vini Rhenani plaustra fibi mitti petitt. Vitam tandem ſce-
 ratiffimè actam pari exitu clauſit 1419. cùm à parentis obitu Bohemis annos 41. Imperio 22. non tam præſuiſſet, quàm ad omnem ſclerum licentiam facem prætuliffet.

C A P U T III.
Imperatores Seculi XV.

113. Rupertus Palatinus, Bavarix Dux.

1. *Quæ ab eodem in Italiam ſuſcepta expeditio?*

Vocatus illuc à Bonifacio IX. & Florentinis, ut Galeatio, Italiæ dominatum affectanti, fratros injiceret, ſiniſtro Marte cum eodem conflixit. Quare cùm eodem nihil ſubſidii ab Italis ſperare poſſet, re infecta in Germaniam rediit, meliorem inibi operam locaturus.

2. *Quenam Ruperti laudes?*

Princeps erat præclaris omnino animi dotibus inſtructus, Religionis pacisque amator, juſtitix cuſtos & vindex egregius, bonisque litteris ap-
 primè favens. Heidelbergæ Academiam, adémque Sanci Spiritus fundavit, ubereque dotavit pro-
 ventu, ibidem ſepultus An. C. 1410. poſtquam annos decem Rempublicam bene feliciterque ad
 ministra-

ministravit. Ruperto successorem optaverat Pontifex Sigismundum Hungariae Regem; sed huic praeferebatur Jodocus Moraviae Marchio, qui cum mense ab electione sexto obiisset, à plerisque G-
l-entio praetermittitur.

114. Sigismundus.

1. *Quid in hujus electione memoratu dignum accidit?*

Cum & ipse Elector esset, sibi met suffragium dedit; neque enim alium quemquam se nosse a-
-gebat, qui propensiore, paratioreque esset animo ad procuranda Imperii emolumenta. Placuit hic animi candor Electoribus caeteris, qui summo e-
-um consensu Imperatorem proclamaverunt. Et erat sanè Sigismundus eo honore dignissimus, utpote qui ingenii, indolisque planè Regiae praestantia, Religionis ac pietatis studio, sapientia, industria, patientia laborum, munificentia, animi magnitudine, aliisque eximiis virtutum ornamentis inter coaevos Principes longè eminebat, Venceslao fratri natu majori moribus, ingenio, totaque vitæ ratione omnino dissimilis.

2. *Quae prima praecipuaque Sigismundi cura?*

Ut diuturnum & perniciosum Ecclesiae schisma quo terni simul Pontifices in totidem factiones distracti, Reges quoque ac Principes in suas quisque partes trahebant, penitus tolleretur, non tantum Legatos quaquaversum misit ad Principes sed Galliam, Hispaniam, Angliam, Italiam, maxima celeritate, & incredibili laborum difficillimo,

rum tolerantia ipsus adiit; nec ante quievit, quam Joannem XXIII. ad Concilium Oecumenicum Constantiam, Germaniae urbem situ amoenissimam, & commodissimam convocandum permovit,

3. *Quando, quaque frequentia celebratum hoc Concilium?*

Inchoatum est solenni ritu die 5. Novembris 1414. & post 45. Sessiones ad exitum perductum die 22. Aprilis 1418. Interfuere praeter Joannem XXIII. qui usque ad cessionem Pontificatus praesidebat, Patriarchae 4. Cardinales 29. Archiepiscopi 47. Episcopi 160. (imò aliquamdiu amplius trecenti quàm Archiepiscopi, quàm Episcopi aderant) Antistites, Coenobiarchae, Theologi & Jurisperiti complures. Multorum insuper Regum Legati tres Imperii Electores, ceterorum verò Principum ingens numerus. Imperator pridie Natalis Domini urbem ingressus, dum Sacra illa nocte primitivè Missae sacrificium solenni ritu perageret Pontifex cantavit Sigismundus Evangelium: *Exiit Edictum à Cesare &c.* Inde Concilium non solum praesentiam suam cohonestavit, sed omni insuper operis consilio, industriam fortissimè, constantissimèque praetexit ac propugnavit, dum tandem electo Maximiliano V. pax Ecclesiae reddita.

4. *Quid de Joanne Huss ejusque discipulo Hieronymo Pragensi Historici meminere?*

Uterque à Concilio rogi supplicio est addictus ob nefariam in propugnanda haeresi perveraciam. Inde belli incendium calamitosissimum, factum praes-

præferente Ziska, Hussitæ Bohemi suscitârunt, quod Sigismundus copioso militum sanguine tot in præliis fuso restinguere haud potuit. Deo atrocitate Bohemiæ ac Germaniæ scelera horribili hæreses eos Hussiticæ flagello castigante, quod tandem rebelles illi, in diversas distracti factiones legitime Domino ultrò subjecere.

5. Num aut Concilium, aut Sigismundus Hussum ejusque affectum condemnando, datam fidem publicam violasse censendi sunt?

Impudentissima hæc Calumnia est, ab A Catholicis vel per grandem inscitiam, vel potius per summam malitiam fraudulenter conficta, quam Scriptores Catholici evidentibus pridem argumentis satis superque confutârunt.

6. Quo erga litteratos fuit animo Sigismundus?

Hos nobilibus illiteratis longè præferendos dicit: nam Equites, inquit, & Nobiles creare potest Cæsar; non item Doctos, & Doctores, quos Deus & natura ipsa indoctis præstare voluit. Adulatores summopere detestabatur. Hinc assentatori cuidam inflictâ alapâ, quærenti, cur me cædis? respondit: Cur me mordes? Imperavit Sigismundus annos 27. ad A.C. 1437.

115. Albertus II. Austriacus.

Qua stirpe & prosapia reliqui deinceps Imperatores sunt orti?

Omnes dedit inclyta Domus Austriaca, ex qua 115 annis jam ducentis nonaginta serie nunquam interrupta Imperii solium tenent Archiduces Austriaci,

2. *Quæ Regna Alberto obvenire?*

Ad summa quæque formata fuit ætas Alberti tenerior, & scientiarum præfidiis apprime instructa. Unde à parentis obitu Austriam, & Provincias hæreditarias, ætate licet juvenis senili prudentia gubernavit, quam admiratus Sigismundus Cæsar, non alium censebat digniorem, cui filiam suam unicam, Regni Hungarici & Bohemici hæredem desponderet, sæpe dicere solitus: *beata fore regna, quibus talis Princeps imperaret.*

3. *Cur delatum sibi Imperium detestabatur?*

Ne tot regnis, provinciisque administrandis impar, nimio sub onere fatisceret. Addunt alii, Albertum, ut erat Princeps religiosissimus, celebri illo Christi oraculo: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur?* fuisse deterritum. Ad extremum tamen tum Pontificis & Concilii Basileensis hortatu, tum rogatu Electorum & Hungariæ Procerum, tum importuna suorum interpellatione permotus Imperii gubernacula suscepit.

4. *Quem vita exitum sortitus est Imperator hec, immortalis memoria dignissimus?*

Rebus maximis perbrevis tempore confectis, atque Hussitarum præcipue afflictis, & fautoribus bello domitis, dum ex Hungaria, pulso inde Turcarum tyranno, redit in Austriam; corripitur dentericæ morbo, qui & nimio solis æstu, & peporum esu auctus, anno Imperii altero, Chr. 1439. incredibili bonorum omnium lactu è vivis eripuit

puit Imperatorem optimum & piensissimum, quo dignus non erat mundus, relicta prole posthuma Ladislao, Hungariæ & Bohemiæ hærede.

116. Fridericus IV.

1. *Quis Alberzo successit?*

Fridericus IV, Alberti consanguineus, ex Hierosolymitana peregrinatione redûx, concordi Septemvirorum suffragio Imperator electus est. Ladislauum Regni Hungarici & Bohemici hæredem, in tutelam sibi traditum, sollicitè educandum curavit. Quod cum agrè tulissent Procerum quidam, Ladislai adolescentiâ in rem suam abusuri, Fridericum Neostadiensi in oppido tamdiu obsidère, quoad is reddito cliente, tutelâ se abdica- vit. Quin & in ipsa adeo arce Viennensi. Cives seditiosi Imperatorem hung duobus ferè mensibus obsidere sunt ausi; ubi cum Maximilianus par- vulus hordei loco lautius obsonium à Matre Im- peratrice peteret, hæc illacrymans: *utinam*, in- quit, *sili mi, panis nos non deficiat.*

2. *Quis Friderico imperante rerum sta- tus in Oriente?*

Capta à Machomete II, Constantinopoli, ever- sum est funditus Græcorum in Oriente Impèri- um, & ad Turcas translatum Anno 1453. Hoc nempe supplicium Græci gravissimis suis sceleri- bus, & perfidioso ab Ecclesia Romana divortio dudum sibi accersiverunt. Fridericus comiis Ratisbonæ primùm, dein Francofurti indictis, bellum Turcis parabat inferre; at Christiani Prin- cipes

cipes mutuis decertare odiis, & rebus quisque privatis consulere maluerunt, quàm Christi causam tueri.

3. *Cur Fridericum Fabio Cunctatori comparant Scriptores?*

Quia cunctando, bellaque declinando pacem Imperio reddidit, Europà reliquâ civilibus & externis undique bellis perstrepenste; unde & nomen Pacifici obtinuit.

4. *Quæ alia memorata digna id temporis acciderunt?*

1. Inventa & exulta ingenti litterarum bono Typographia à Joanne Guttenbergio Germano sub annum 1440. 2. Insulæ Americanæ à Christophoro Columbo Genuensi primùm detectæ 1492. ipsaque paulò post America ab Americo Vesputio Florentino. 3. Abrogatæ ludicræ hastis velitantium pugnæ cum ob crebras cædes, tum ob mutatam bellandi methodum, posteaquam pulvis pyrius & bombardæ sub annum 1380. item à Germano quodam inventæ fuerunt. 4. Lutheri ortus Germaniæ, totique Ecclesiæ acerbis, & luctuosus, Friderici tempora funestavit 1487. Obiit Imperator hic an. Imp. 53. Chr. 1493 Maximiliano filio annum abhinc octavum Romanorum Rege creato.

117. Maximilianus I.

1. *Quo erga litteras ac litteratos studio ferebatur?*

Cum impeditioris primùm linguæ esset, hoc dein vitium arte & industriâ ita emendavit, ut

septem

septem omnino linguas non modò calleret per-
 ene, sed expeditè quoque pronunciare nôsset;
 it taceam reliquas scientias, quibus apprimè erat
 nstructus: unde & litteratos impensè fovit, lar-
 gèque remuneratus est.

2. *Quodnam periculum in Alpibus Tyrolensi-
 bus adiit Maximilianus Juvenis?*

Damarum venationi intentus, in arduæ rupis
 rugum evaserat, unde nulla patebat redeundi
 via. Tertium jam diem sine cibo potuque inter
 præcipitia moratus, mortem certam opperiebatur,
 cum tandem allato, prout petierat, Deo Eucharis-
 tico, atque eminus adorato, derepentè hominem
 conspicit, qui manu prehensum per vias ignotas
 ad suos reduxit. Cùmque hic nusquam exinde
 comparuisset, non ex vano creditum est, Ange-
 lum fuisse è cælo missum.

3. *Qua laude Imperium administravit?*

Non belli minùs, quàm pacis temporibus Im-
 peratorem egit manu semper & consilio prom-
 ptissimum. Contra Gallos, Venetos, Hungaros,
 Bohemos, Palatinos, Helvetos, Belgas, qui Brugis
 per menses aliquot captivum detinuerant, in a-
 ciem progressus, ea fortitudinis planè heroicæ
 dedit specimina, ut, si non continuè victor, nun-
 quam tamen victus prælio excesserit. *Camera Im-
 perialis*, ut vocant, judicium Wormatiæ primùm
 instituit, postea Ratisbonam, indeque Spiram, ac
 denique Wezlariam translatum. Imperium in
 decem divisit Provincias, sive circulos. 1. Au-

friacum. 2. Burgundicum. 3. Rhenanum inferiorem. 4. Saxonicum superiorem. 5. Franconicum. 6. Bavaricum. 7. Svevicum. 8. Rhenanum superiorem. 9. Westphalicum. 10. Saxonicum inferiorem.

4. *Quibus Provinciis aucta est Domus Austriaca, Maximiliano imperante?*

Septendecim Belgii Provincias cum Burgundiae Ducatu Maria, Caroli Audacis filia unica, Maximiliano nupta, dotis loco attulit. Philippus vero Maximiliani filius, Joannam Ferdinandi Catholici filiam Matrimonio sibi junctam, Regnum Hispaniarum dotale accepit. Demum Hungaria quoque & Bohemia post nuptias à Ferdinando I. cum Anna Hungariae Regis filia initas, rediit ad Austriaeos. Unde notus ille versiculus: *Bella gerant alii, tu felix Austria nabe.*

5. *Quae Maximiliani virtutes?*

Religione in Deum, amore in populos sibi subiectos, mansuetudine & clementia in hostes, in omnes munificentiam, Superum hominumque amorem sibi conciliavit. Justitiam tantopere coluit, ut per loca, sentium suppliciiis destinata transiens, dicere sit auditus: *Salve sancta Justitia!*

6. *Quae Caesaris hujus ad mortem preparatio?*

Ne mortis memoria ex animo unquam excideret, annis vitae postremis sandapilam constanter, secum circumtulit. Morti proximus, non contentus tabulis inscripsisse, astantibus sibi Principibus, *renuntiate, inquit, Carolo & Ferdinando*

nepo-

*nepotibus meis, ut Majoribus insistentes vestigiis fidem
 Catholicam, à Germanis hactenus cultam, adversus
 novorum dogmatum auctores sectatoresque etiam
 cum vita periculo defendant. Obiit anno Imp. 26.
 Chr. 1519.*

CAPUT IV.

Imperatores Seculi XVI.

118. Carolus V.

1. *Quis, quantusque hic Heros?*

Ad Germani hujus Herculis facta heroica re-
 censenda justo sanè volumine opus foret, Na-
 tus hic est Gandavi Flandriæ oppido A. C. 1500.
 ex Philippo Maximiliani filio, quo præcoci mor-
 te sublato, decem & quinque haud ampliùs an-
 nos natus, Belgii & Burgundiæ administrationem
 suscepit. Inde Hispaniarum Rex, ac demum an-
 no ætatis undevicesimo, jam tum gerendis rebus
 maximis maturus, Imperator est salutatus.

2. *Quæ Caroli expeditiones?*

Victricia signa per totam propè Europam imò
 & Africæ, Americæ & Asiæ partem circumtulit.
 Solimannum ingenti cum exercitu Viennæ armis
 obsessæ inhiantem, solà adventûs sui famâ fuga-
 vit. In Africam cum classe trajiciens Tunetum
 occupavit, & Muleasem Regno iniquè pulsum
 restituit. In America decem & octo Reges du-
 osque Imperatores subegit. In Europa Hispani-
 am tumultuantè compescuit, Belgas rebellantes
 ad obsequium reduxit, Germaniam signis sexies

pro-

prolatis composuit. Italiam iteratis cladibus domuit, ubi Franciscus Gallia Rex in Ticinensi praelio captus, & in triumphum abductus est: biennio post Roma, Borbonio Duce, per vim occupata, atque à milite, magnam partem Lutherano, immanitate plusquam barbara direpta ac spoliata est: Pontifex ipse Clemens VII. in arce S. Angeli obsessus, & conditionibus durissimis ad deditionem compulsus, inscio & invito Carolo, cui idem Pontifex tribus post annis Bononiae coronam auream imposuit.

3. *Quae Secta Lutherana in Germania origo?*

Hæc ex superbia, unde initium sumpsit omnis perditio, turpique æmulatione & invidia ortum traxit. Cum enim Leo X. Imperatorum aliorumque Principum rogatu Indulgentias per orbem Catholicum promulgandas curaret, ut in bellum Turcicum pro sua quisque facultate & arbitrio stipem conferret, promulgatio hæc demandata est Joanni Tezelio è S. Dominici Familia, ringente Luthero, homine tam superbo, quam mordaci, & cum Papam, tum prædicatores, tum indulgentias ipsas, quas thesibus publicis impugnauerat allatrante.

4. *Num homini huic, Deo & Ecclesie rebellis se opposuit Cæsar?*

Cum illum nec paternis Christi Vicarii monitis, nec minis, poenisque ullis Ecclesiasticis emendari, quin potius deteriorem ac petulantiozem in dies fieri perspexisset, ex Hispania redux, pe-

stilen-

stilentis Lutheri libros carnicis manu exuri, inque Comitibus Wormatiensibus, tanquam obstinatum Schismaticum, & notorium Hæreticum toto Imperio proscripsit, subscribentibus præter Carolum Imperatorem Electoribus 6. Principibus Ecclesiasticis 30, Secularibus 33. Abbatibus 22. Comitibus & Baronibus 32. Civitatibus Imperialibus 39. Hunc tamen ab Ecclesia, & Imperio proscriptum dirisque omnibus devotum, Fridericus Saxonie Elector in Castro Wartburgensi per annum fermè oculuit, lautèque habuit.

5. *Quibus adminiculis aucta & propagata est nova hæc Secta?*

Tribus potissimum; nam Principibus pinguisimos Ecclesiarum ac Monasteriorum proventus, improbis Sacerdotibus ac Cœnobitis uxores, plebi omnem vivendi licentiam permisit Lutherus, aliamque prorsus ac Christus verbo & exemplo prævit, ac monstravit viam, laxissimam nempe, & spatiosissimam, quæ eodem Christo teste, ducit ad perditionem.

6. *Quosnam fructus ex ea doctrinæ novitate Germania decerpit?*

Multò amarissimos, turbas nempe innumeras, seditiones, bella cruenta, quæ & excitavit, & fovit Lutheri Secta. Hinc anno 1525, exortum bellum rusticum, quo gens agrestis, Munzero concitatore, excusso omni jugo, in Christianam scilicet libertatem se vindicatura, totam latè Germaniam cælibus, incendiis, vastationibus depopula

pulata est, quoad variis tandem acceptis cladibus, centena amplius millia occubuere.

7. Unde *Protestantium* nomen?

Cum Wormatiæ 1521. Norimbergæ 1523. Ratisbonæ 1524. Spiræ 1526. ac demum 1529. itidem Spiræ auctoritate Cæsarea proscripta fuisset Lutheri doctrina, intercessere quinque imperii Principes, & duæ urbes Imperiales, quibus aliæ postmodum se adjunxere, à qua intercessione, seu *protestatione* ortum *Protestantium* nomen.

8. Quid *Confessio Augustana*?

In Comitibus an. 1530. Augustæ habitis Lutherani sextæ epitomen in varios distinctam articulos obtulere Carolo V. Cæsari, quæ quod Augustæ consarcinata, Cæsarique oblata est, *Confessio Augustana* vocari cœpit. Fertur illacrymatus fuisse Cæsar funestæ tot millium ab Ecclesia defectioni, eum epitomæ illa recitaretur.

9. Undenam *fœdus Smalcaldicum*, & inde *secutum bellum*. Religionis originem duxere?

Cum Cæsar adduci haud posset, ut *Confessionem Augustanam* approbaret, Principes *Protestantes Smalcaldicæ* (urbs est in Thuringiæ finibus] post celebratos plures conventus societatem coeere, quæ novam tueri sectam junctis viribus statuerunt. 1546. tandem ad arma ventum est, castris utrinque propè Ingolstadium positis, hinc Cæsareanorum, illinc *Protestantium*. Verum hi, utut numero longè superiores, acie congressi ausi non sunt; nec antè tamen herbam porrexere, quam

anno

anno insequente fusi fugatique sunt ad Mülbergam, Saxonix oppidum, ubi capto Joanne Fridrico Saxonix Electore ac Philippo Hassix Landgravio, præproperum habuit exitum bellum illud Smalcaldicum sive *Religionis*,

10. *Quem in finem indictum fuit Concilium Tridentinum?*

Urgente potissimum Cæsare cœgit illud Sumus Pontifex, ut confutatis ab Ecclesia univèrsa Lutheri erroribus, ad pristinam veritatis semitam novatores redirent. Hinc invitati quoque ad Concilium Theologi *Protestantium*, quorum tamen nullus comparuit, cum & veritatis lucem odissent nocturæ, & Concilium legitimè congregatum esse negarent.

11. *Quid nominis famosum illud Interim?*

Ut Germaniam, horrendo illo schismate miserè dilaceratam divisamque, revocaret ad concordiam Cæsar, quandam Religionis formulam, salvis tamen Orthodoxæ Fidei dogmatis, præscribendam curavit, quam *interim* [unde & nomen hoc sortiebatur) tenerent omnes, quoad aliud quid decerneretur à Concilio Oecumenico. Verùm displicuit ea tam Catholicis, quòd nimium sibi sumpsisset Imperator, quàm Protestantibus, quòd effrenam quodlibet sentiendi agendique libertatem haud parùm restringeret.

12. *Quid rei Transactio Passaviensis & pax Religionis?*

Protestantes Carolum Imperatorem, ejusque
fra-

fratrem Ferdinandum vi armorum eò tandem adegere, ut liberum Confessionis Augustanæ exercitium graviorum turbarum metu indulgere sint coacti, facta Passavii 1552. pactione, quam Rex Ferdinandus profusis lacrymis subsignavit, Carolus vero Imperator nunquam subscripsit, ne tunc quidem, quando triennio post, nempe 1555. in Comitibus Augustanis, eodem Ferdinando ob causam modò memoratam prorumpentibus pariter lacrimis subscribente, Pax illa Religionis dicta, promulgari cœpit.

13. *Quam tandem & imperio & vita coronidem imposuit Carolus V. maximus ille fortissimusque Imperator?*

Biennio, quàm è vita discessit, sponte abdicato, quod pridem statuerat, Imperio regnisque omnibus, in S. Justi monasterium se abdidit, Deo, sibi que uni victurus deinceps, & animæ salutem impensius curaturus. Id memoratu dignum, quòd vivens exequias funebreque Missæ Sacrificium sibi ceu jam mortuo, actor ipse & spectator persolvendum curarit. Et verò præsensisse mortem videri poterat, quippe altera ab exequiarum apparatu die febriculâ tentari cœpit, qua sensim invalescente, animam confessionis Sacramento ritè expiatam sacroque munitam viatico Creatori reddidit anno ætatis undesagesimo, Chr. 1558. postquam septem & triginta annos Imperium laude maxima administravit, majore abdicavit.

14. *Quid*

14. *Quid præterea notatione dignum accidit
imperante Carolo?*

1. Eodem ferè tempore, quo Lutherus Germaniam horrendū in modum deformabat, Zwinglidus Helvetiam, Calvinus Galliam pestifera hæreseos lue infecerat. 2. Henricus VIII. Angliæ Rex Religione Catholica ore calamoque contra Lutherum strenuè prius propugnata, ab Ecclesia tandem ipse defecit anno 1534. 3. Sub ipsa hæc tempora DEUS per S. Ignatium, bellatorum fortissimum, à profana ad sacram militiam traductum, novas Ecclesiæ militanti suppetias misit, Societatem nempe JESU, hunc quoque in finem institutâ, ut hæresi & impietati perpetuum bellum inferret.

15. *Quis qualisque Lutherus fuit?*

Hunc à Spiritu divino impulsam non fuisse, missumve ad reformandam, uti Lutherani prætendunt, Ecclesiam, evidenti sanè argumento esse potest tum vita ipsa enormibus nefandisque sceleribus contaminata, tum perversa prorsus ejusdem doctrina, utpote viam sternens ad omnem scelerum licentiam, Christi que doctrinæ & Evangelio é diametro contraria. Nec aliis hic opus testibus, quàm libris ab ipsomet Lutero conscriptis, quibus vix quidquam impudentius, inquinatius, perversius, inque Deum ac Cœlites, sacrum item profanumque Magistratum contumeliosius usquam legeris. Neque id mirum; cùm palàm ipse gloriari sit ausus, præceptorem suum fuis-

fuisse Diabolum, quo cum plures falsis modios
 absumperit, quoque auctore & impulsore Missæ
 Sacrificium abrogavit. Cui consonat, quod ido-
 nei referunt Scriptores, vidisse nempe Maximi-
 lianum I. Augustæ 1518. Lutheri etiamnum Mo-
 nachii humeris insidentem Cacodæmonem, moxq;
 Pincernæ ab Erpach ponè adstanti dixisse: *Hic Mo-
 nachus magnas in Imperia excitabit turbas.* Et
 excitavit profectò tot tantasque, ut, nisi hodieque
 oculis nostris usurparemus, nemo unus fidem ad-
 hibiturus esset. Morte tandem improvisa 1546.
 sublatus, Deique ad tribunal citatus est, rationè
 redditurus & vitæ & doctrinæ longè perverissi-
 mæ, qua tot animarum millia in æternum secum
 pertraxit exitium.

119. Ferdinandus I.

1. *Quandonam Hungariæ & Bohemiæ regnâ
 cessere Austriacis.*

Ferdinandus I. imperante etiamnum Carolo V.
 fratre, Annâ Ludovici II. Bohemiæ & Hungariæ
 Regis sorore unicâ in matrimonium ductâ, regnâ
 utrumque in dotem accepit 1526. Hungarici ta-
 men possessionem seriùs adiit ob varias turbas
 ibidem exortas. Regnum hoc geminum jam in-
 de à tempore illo constanter paret Austriacis, et
 turbæ non levès subinde fuerint concitatæ.

2. *Quæ Ferdinandi Imperatoris encomia?*

1. Insigni sapientiæ & pietatis famâ Imperium
 administravit, Religionis orthodoxæ & bonarum
 arti-

artium promovendarum apprime studiosus. 2. Concilii Tridentini sanctiones in subjectis sibi Provinciis promulgandas ubique, & executioni dandas curavit.

3. *Quae ejusdem apophthegmata celebratiora?*

1. *Gemmas & thesauros perdere se malle, aiebat, quam literas nescire.* 2. Maximus hic orbis Monarcha homines etiam plebejos & pauperes ad congressum & colloquium perlibenter admisit: *Nam si nos, inquit, à conspectu & alloquio nostro absterremus & excludimus pauperes, quid nobis ipsis ad supremum Dei tribunal eveniet?* 3. Venationum praefecto, scientias & viros doctos aspernati, disertè asseveravit: *haud gravato cariturum se venatorum turbam universam, viris vero doctis carere se haudquaquam posse.* 4. Familiaris haec illi gnoma erat: *Fiat justitia, pereat mundus.* Vitam pie sancteque finiit anno Imperii 7. Chr. 1564.

120. Máximilianus II.

1. *Quid Imperatori huic, caetera laudatissimo, vitio vertit orbis Catholicus?*

Quod Lutheranae sectae profitendae veniam & impunitatem concesserit Austriae Nobilitati, edito etiam diplomate, quod tamen S. Pii V. Papae denunciatione perterritus revocavit. Caeterum à veritatis tramite longissime deflectunt; qui Maximilianum Lutheri addictum fuisse erroribus comminiscuntur; cum certum omnino exploratumque sit, nec hunc, nec quemquam alium ex

Inelyta Domo Austriaca ab avita orthodoxaque Religione unquam descivissa.

2. *Quenam in Belgio rerum confusio ac perturbatio imperante Maximiliano?*

Septem Provinciæ, vulgò *Hollandia* sive *Belgium Fœderatum* dictæ, quas tetra hæresis lues jam afflaverat, excusso Hispanorum jugo, sese in libertatem asseruerunt; unde Batavorum dein Res publica coaluit. Obiit Maximilianus Ferdinandus I. filius anno Imperii 12. Chr. 1576. *Symbolum, Deus providebit.*

121. Rudolphus II.

1. *Qua laude Imperii clavum tenuit?*

Superstite etiamnum patre Maximiliano electus Rumanorum Rex, ejusque in Imperio successor, avitam Religionem egregiè tutatus est, omnesque Principis optimi partes implevit. Ætatem omnem exegit caelebs, litteratorum Mæcenæ planè eximius. Ex vita migravit anno Imperii 36. Chr. 1612. Bohemiæ & Hungariæ Regnis jam ante translatis in Matthiam fratrem, cui 17. miliones florenorum in arario reliquisse dicitur *Symbolum: Omnia ex voluntate Dei.*

2. *Quo pacto jacta, Rudolpho imperante, belli tricennalis semina?*

In Bohemia primùm, deinde in Germania que luctuosissima huic tragediæ prælusum est. Atque in Bohemia quidem Sectarii à Rudolpho tandem extorserant diploma (*Literas Majestatis* vocabant] quo potestas iis facta est sectam suam

libe.

liberè profitendi. Verùm cum libertate hac postmodò nimium quantum abuterentur, officii à Matthia commoniti, non tantum detrectârunt obsequium, sed excusso omni jugo palàm rebel-
lari, vicinosque etiam populos cum *Correspondentibus* in partes suas pertrahere cœperunt.

3. *Qua tragœdiæ hujus præludium in Germania?*

Protestantes quorum audaciam Cæsaris Consiliarii, partim ad largitiones privataque commoda, partim ad sectariorum dogmata inclinati, plurimum acuerant, Imperatori apertè denunciare sunt ausi, nisi postulatis suis (erant hæc ab æquitate & ratione aliena) annueret, sibi met quacunq; demum possent ratione, prospecturos. Igitur Calviniani cum Lutheranis quibusdam, novo *Correspondentium* assumpto nomine, Heilbrunnæ anno 1610. contra Cæsarem & Catholicos fœdus, *unionem* dictam, ferunt, quorum turbulenta consilia detestatus est Saxonie Elector. *Unioni* huic Catholici mutue defensionis societatem, quam *Ligam* appellabant, opposuere. *Correspondentium* caput erat Fridericus IV. Elector Palatinus, Calvinii affecta; *Ligæ* verò *Catholica* Maximilianus I. Bavarie Dux. Gliscebatur interim ignis, etiamnum sub favilla & cineribus latens, quoad faces tandem admovente Hæresi, Perfidia & Perduellione, sororibus Germanis, belli exitialis erupit incendium, Ecclesie Dei totiq; Germanie longè funestissimum.

4. *Quem in finem, imperante Rudolpho, famosus ille liber concordiae excusus est?*

Cùm Augustanæ *Confessionis* sectatores in fidei suæ dogmatis magis in dies magisque inter se se discordarent, & quid credendum observandumque, scire vix amplius possent, Wurtembergiæ Dux, adnitente potissimum Saxonæ Electore Augusto, Formulam quandam (*librum Concordiæ* appellabant) à Schmidelino procudendam curavit, cui Lutherani omnes tanquam Symbolo fidei firmissimè adhærent. Verùm liber hic plurimis erroribus ac mendaciis scatens, novarum discordiarum origo fuit. Unde alii, quos inter & Daniæ Rex, eum Valcano consecrârunt: alii libri totius synopsis hoc disticho sunt complexi:
*R. habet Ausonium liber hic, habet Rg, Pelasgum,
 R. habet Hebraum, prætereaque nihil.*
 Hoc est, nihil nisi ER-RO-RES continet hic liber.

CAPUT V. Imperatores Seculi XVII.

122. Matthias.

i. *Quo Imperator hic animo fuit erga A catholicos?*
 Speraverant hi, Matthiam, quem ante susceptum Imperium sibi plus æquo faventem experti fuerant, votis suis omnino velificaturum. At secus evenit; nam is, probè gnarus, Imperatoris tanquam *Advocati & Defensoris Ecclesiæ* munus esse, hanc à rebellium præcipuè transfugarum im-

impugnationibus tutari, iniquis sectariorum, tot sacrilega passim spolia sibi vindicantiam, postulatis & molitionibus invicta planè constantia se opposuit.

2. *Quo nomine & Ecclesiam & Imperium maximopere sibi obstrinxit?*

Cùm hærede careret, nullum non lapidem movit, omniaque consilia, quibus valebat plurimum, ad id intendit, ut Ferdinandum Archiducem, agnatum suum, Principem omnibus Imperatoriis dotibus instructissimū, nec ullis sat laudibus prædicandum, in Imperio successorem, regnorumq; omnium hæredem nancisceretur.

3. *Quæ Bohemicorum origo tumultuum?*

A catholicis ex maligna *literarum majestatis* interpretatione templa in solo alieno, & quidem Ecclesiastico, reclamantibus licèt fundi dominis, pro arbitrio suo ædificare sunt ausi. Re ad Regem Matthiam delata, coepto jubentur abstinere, nec nisi in fundo regio ædificare, Ecclesiastico prorsus intacto. Quo circa fanum Claustrugrabienſe, in Archiepiscopi Pragenſis fundo extruï coeptum, diruitur; Brunoviense verò, Antikite, loci fundique domino incassum obnitente, ad apicem perductum, ocludi jubetur. Hic verò Sectarii diplomatis regii jura violata vociferari, voces seditiosas spargere, conventus cogere, ad arma conclamare, tandemque ad arcem regiam Pragenſem armati concurrere, cum regni vicariis de illata, ut sibi persuaſerant, injuria expoſtulatū.

turi. Cùmque Guilielmus Slavata & Jaroslaus Martinizius pauca pro Casare respondissent, mox ambo cum Philippo Fabricio ex præalris fenestris præcipitantur, nullo eorum per singularem Numinis favorem læso, quamvis plumbeis insuper glandibus ex arce fuerint impetiti. Inde conjurati, exauctorato veteri, novum creant magistratum. Jesuitas, nullius culpæ compertos, ex universa Bohemia exturbant, *Correspondentes*, ceterosque Sectæ suæ affectas per Bohemiam, Moraviam, Silesiam, Lusatiam, Austriam, Hungariam &c. sparsos ad impii belli consociationem invitant ac pertrahunt. Quæ omnia mortem maturarunt Matthiæ Imperatori, anno Imperiî 7, Chr. 1619, vitâ functo.

123. Ferdinandus II.

1. *Qualenam fuit Ferdinandi II. Imperium?*

Omnino turbulentum & belli diuturni ac difficillimi motibus perpetuo agitato, cui sustinendo non nisi heroica Ferdinandi virtus par esse poterat. Forsan & ista succubuisset oneri, nisi suavissimis illis è Christi in cruce pendentis effigie auditis aliquando vocibus, *Ferdinande: non te deseram*, erecta fuisset ac confirmata.

2. *Quo anno apertum, quoque clausum denuò fuit belli illius theatrum?*

Aperiri ceptum est anno 1618 imperante Matthiæ; clausum verd anno 1648. imperante Ferdinando III. quando Monasterii Westphaliæ pax

tandem pomposita est. Quare belli exitum non vidit Ferdinandus II.

3. *Quæ prima illius tragædiæ scena?*

Post seditionem Pragensem perduelles Sectarii, legitimo Rege suo Ferdinando repudiato, Electori Palatino Friderico V. Calvinii asseclæ coronam detulerunt. Sed adfuit in tempore Maximilianus I. Bavarix Dux ac postea Elector, copiis Catholicis supremo cum Imperio præfectus, qui hostilem exercitum in *monte albo*, hæud procul Pragâ sito, fortiter adortus, victoriam retulit omni ævo memorandam 1620, eâ ipsâ Dominicâ, qua Evangelium jubet reddere *Cæsari, quæ sunt Cæsaris, & quæ sunt Dei, Deo*. Reddita enim verò est Cæsari post præcipitem fugam *Regis hyberni* (sic Fridericum appellabant, quòd una tantùm hyeme, alienum regnum occupârit) non solum Bohemia universa; sed reducta insuper ad obsequium Moravia, Silesia, Lusatia, Austria, & Hungaria; Palatinatus uterque jure belli Cæsari assertus: & hæc omnia unius duntaxat anni spatio. Sed & *Deo reddita, quæ Dei sunt*, vera nempe religio, ejectis toto regno errorum Magistris; & Jesuitis in pristinas sedes restitutis.

4. *Quæ altera ejusdem tragædiæ scena?*

Postquam Bohemi Deo Cæsarique rebelles domiti, Unio Correspondentium dissipata, Fridericus Palatinus Provinciis & dignitatibus omnibus exutus, Maximilianus I. obtento superiore Palatinatu Septemvir renunciatus, Comes Mansfeldus, Marchio

chio Durlacensis, Christianus, Dux Brunsvicensis, &c., à Tillio, Germanico illo Achille, iteratis cladibus fuere attriti, Jacobus Angliæ Rex, Frederici Palatini socer, universam propè Europam contra Cæsarem concitavit, fœdere Parisiis inito cum Galliæ Rege, Venetis, Batavis, Sabaudia Duce, Helvetiis, Grisonibus, Transylvaniæ Principe, Rege item Daniæ ac plerisque Circuli Saxonici inferioris dynastis, aliisque Principibus & urbibus Germaniæ A catholicis, qui omnes amplius ducenta bellatorum millia contra Cæsarem militatura pacifcebantur, Sed machinationes has omnes disjecit propitiû Ferdinando Numen. Nam fœderatorum Caput Angliæ Rex in ipso tanti operis procinctu è vivis ereptus, cæteri plerique omnes ab intestinis hostibus periculisque domesticis coacti sunt suis potius rebus prospicere. Solus Daniæ Rex, arrogatâ sibi circuli Saxonici inferioris dictaturâ, contra Cæsareo-Bavaricos movet. Sed iterum iterumque à Tillio acie victus, ad arma ponenda, pacemque ineundam compellitur A. 1629. Duobus antè annis in Austria superiori rustici ad octoginta millia ob eliminatos Lutheri præcones seditione facta, à Pappenheimio fusi fugatique eantem cum vomere commutarunt.

5. *Quæ scena tertia?*

Anno 1629, Cæsar solemnî edicto bona omnia Ecclesiastica, post *Transactionem* Passavientem ablata, antiquis possessoribus jussit restitui; quæ tamen

tamen Sectarii cum jure non possent, vi sibi vindicare statuerunt. Cumque nec Bohemicis, nec Danicis, aliorumque foederatorum armis quidquam profecissent, Suecica accersivere auxilia eo ipso tempore, quo Caesar bello Mantuano implicitus, magnam exercitus sui partem in Italiam transmissit. Igitur Gustavus Adolphus Suecicae Rex, cui ipsa adeo Gallia pecuniam, belli nervum, subministravit, Anno 1630. 24. Junii facta in Pomeraniam exsensione, funestum Germaniae bellum infert, tractisque in partes suas Electore Brandeburgo, ac tandem post Magdeburgi excidium etiam Saxone, Caesarianos ad Lipsiam cruento utrinque praelio fundit A. 1631. moxque Franconiam, Palatinatum, Rheni tractum cum magna Suevia parte primo impetu occupat, ab heterodoxis tanquam Evangelicae scilicet libertatis vindex ovibus passim ulnis exceptus. Ingolstadtium subinde oppugnare adortus, cum clade & ignominia, quam reliqua dein luebat Bavaria, abscedere cogitur, equo, cui infederat, ferream pilam trajecto.

6. *Quamdiu Gustavus in hoc belli theatro suam sustinuit personam?*

Exiguo admodum tempore; nam 1632. in pugna ad Luzenam, a quo ferè Marte pugnata, occisus & equorum unguis est obtritus ea ipsa die, qua religiosissimus Caesar Viennae ad obtinendas *Jubiles Indulgentias* insigni planè modestia sensuque pietatis templa caelo licet pluvio pedes obibat. Paucis post diebus Fridericus quoque Palati.

latinus, fax belli hujus calamitosissimi extinctus
est anno ætatis 36

7. *Quæ quarta belli scena?*

Cæso Rege, Sveci fœderatorum armis opibus-
que suffulti variâ pugnârunt fortunâ, modò victi
modò victores, donec Nordlingæ à Ferdinando
III. Hungariæ Rege, quem occiso Wallenstei-
nio, universi exercitûs Imperatorê delegerat Cæsar
parens, ingenti clade profligati sunt A. 1634.

8. *Quæ scenæ quintæ facies?*

Post victoriam Nordlinganam Pragæ Cæsarem
inter & Saxoniam Septemvirum, quem plures de-
inde Imperii ordines sunt secuti, pax firmata est.
Debellatum tunc fuisset cum Svecis, nisi fractas
eorum vires Galliarum Rex, suppeditatâ pecuniâ &
milite, restituisset, maximo Germaniæ, sed mul-
to majore Catholicæ rei detrimento. Verùm ad
insuspicata hæc tempora vitam haud produxit
Ferdinandus II. palmis, quas filius, non Hunga-
riæ solùm Bohemiæque, sed Romanorum quoq;
Rex designatus, ab hoste retulit, gloriosè immor-
tuus A. 1637. Imperium juxta ac Religionem Ca-
tholicam tot inter calamitates invictâ planè con-
stantiâ & fortitudine sustentavit annis 17.

124. Ferdinandus III.

*Quomodo à Ferdinandi II. obitu Mars Gallo-
Suecicus belli theatrum occupavit?*

Duodecim ipsos annos Germaniæ dudum exhau-
stæ imperis bellum continuatum est vario eventu.

Atque

Atque initia quidem latiora erant, Suecis ad mare usque Balticum repulsis; qui tamen novis subinde aucti suppetiis, è Gallia præcipuè submissis, novum Germaniæ bellum & vastitatem intulèrunt, urbibus passim vicisque incensis, templis profanatis ac direptis, in Bavaria præsertim, è qua sola sexagies mille sacros calices surripuisse perhibentur. Tandem agitari cœpta pacis consilia ultimo ferè belli quinquennio cum Osnabrugæ, tum Monasterii Westphaliæ, Marte interim Gallo Suecico per Sueviam, Franconiam, Bohemiam, ac præcipuè Bavariam atrocissimè grassante, ut proinde Cæsar pacem, quantumvis Ecclesiæ & Imperio probrosam, exitiosamque inire sit coactus A. 1648.

2. *Quibus demum conditionibus pax restituta est?*

Post diuturnas gravesque altercationes tandem in hæc præcipuè capita conventum est. 1. Ut bona omnia, Ecclesiæ Christi erepta, cederent A-catholicis eo prorsus modo, quo anno 1624. quem velut normam ac regulam statuerunt, usurpare cœpissent. 2. Ut non tantum Lutherani, sed Calviniani quoque libero deinceps sectæ suæ exercitio, & bonorum, quæ Dei Ecclesiæ abstulissent, possessione securâ fruerentur. 3. Quoniam post Friderici V. Palatini proscriptionem Septemvratibus Domui Bavaricæ, cui ex antiquo jure pactorūq; debebatur, accedentibus insuper ingentibus prorsus Maximiliani meritis, A. 1623. postliminio red-
ditus

ditus fuit, inter Electores octavus nominatus est Carolus Ludovicus Friderici V. filius. 4. Gallo Alsatia Austriaca, & Episcopatus tres, Metensis, Tullensis & Virodunensis; Sueco verò Pomeraniæ pars. Archiepiscopatus Bremensis, & Episcopatus Verdensis cedi debuerè, additis quinque millionibus imperialium, ab Imperii circulis, dempto Austriaco & Bavarico, persolvendis. Brandeburgus Archiepiscopatum Magdeburgensem, Episcopatum Halberstadensem, Caminensem, Mindensem &c. alii alios Episcopatus, tum *Abbatias*, profani omnes juris factas, obtinuerunt. Quocirca Christi Vicarius Innocentius X. pacificationem hanc, tanquam rei divinæ, Religionique orthodoxæ exitiabilem, diris devovit.

3. *Qui Duces præcipui hoc bello copiis præfuerè?*

Pro Cæsare dimicârunt Maximilianus I. Bavarix Dux & Elector, Comes Tullius, Pappenheimius, Wallensteinus, Egou Furstenbergius, Joannes Werthius, Galassius, Altringerus, Buquojus, &c. Gallos duxere Turenus, Forcæcus, Guebriantius &c. Suecos verò ipse Rex Gustavus, Weimarlus, Vrangelius, Ochsenstirnius, Torstenlonius, Bannierius, Hornius &c.

4. *Quæ Cæsaris res gesta, sancita pace?*

Postquam horrenda illa belli procella detonuit, annos octo & menses aliquot ad Imperii gubernacula tranquillè sedit iustus, pius ac sapiens Imperator. Utque de successore, qui tanto oneri

feren-

ferendo par esset, tempori prospiceret, filium Ferdinandum IV. jam inde à puero ad omnem virtutem informatum, Romanorum Regem inaugurandum curavit. At enim dum novus hic Rex ad spes maximas pergīt adolefcere, A. 1654. morbillis extinctus, ad cœleste Regnum evocatur, terreno in Leopoldum fratrem natu minorem regis virtutibus sibi simillimum ac planè gemellū, translato. Quem ubi Augustus Parens, Hungariæ Bohemiæque coronis redimitum vidit, & ipse Ferdinandum filium ad cœlestis regni possessionem adeundam secutus est anno Imperii 20, Ch. 1657.

125. Leopoldus M.

1. *Quinam eventus memorabiliores Leopoldi Imperium illustrarunt?*

Quina præcipuè bella; bina cum Turcis, terna cum Gallia Rege Ludovico XIV. gesta.

2. *Quæ primi belli Turcici origo atque exitus?*

Cum Turcæ contra fidem datam Transylvaniam & Hungariam incursassent, jamque Varadinum & Vivarinum expugnassent, armis arma opposuit Cæsar, Turcæque A. 1664. ad S. Gottbardum ingenti clade profligatos, ad inducias poscendas compellit, quæ ad annos viginti cum iis pactæ fuere.

3. *Quæ belli Turcici secundi semina?*

Sicut in Germania, Belgio, aliisque Europæ Provinciis, ita in Hungaria quoque præcipui bellorum barbarumque concitatores erant Hæretici.

Deo

Deo hominibusque rebelles. Hi, postquam Religionem avitam, juraque omnia, sacra & profana, pessumdedere, in bona Ecclesiae per vim summamque injuriam involarunt, Catholicos antiquissima tot saeculorum possessione exturbarunt, ausi nihilominus sunt iustissimis illorum querelis & expostulationibus querelas etiam, perinde ac si ipsi injuriam damnumque accepissent, opponere atque expostulare: *opprimi scilicet à Catholicis Religionis animorumque libertatem, non nisi vi & armis vindicandam &c.* Perduellium Dux erat Tökelius, qui Turcarum ope subnixus, gravissimas in Hungaria concitavit turbas ab A. 1672. usque ad A. 1683. quo amplius ducenta Turcarum milia Viennam duos ipsos menses obsedere, maximo Christiani orbis terrore. Tandem Joannes III. Poloniae Rex, Electores Bavarus & Saxo, numerofo milite adducto, cui Lotharingiae Dux Casareas, quibus praerat, copias junxit, urbi ad eam usque diem à Comite Stahrenbergio fortissimè propugnatae, subvenere, hostemque castris omnibus exutum, ingenti strage illata, Viennae moenibus propulsarunt.

4. *Qui ultiores tanta victoria fructus?*

Eodem anno 1683. caelis denuò ad Parcanum Turcis, Strigonium aliaque urbes occupatae. Annis dein sequentibus tota ferè Hungaria, Sclavonia, Transylvania, Bosnia &c. Ottomannis erepta. Anno 1686. Buda, Hungariae metropolis, iterato assultu capta, & biennio post Belgradam invicta

Maximiliani II. Electoris Bavari virtute expugnatum; sed A. 1690. proditione, an incuriâ iterum commissum. Pugnatum insuper felicibus auspiciis ad Budam, Mohazium, Salankemenum &c. ac semum A. 1697. ad Zentam, ubi Eugenio duce amplius triginta millia caesa aut Tibisco merfa.

5. *Quis belli exitus?*

In medio victoriarum cursu Galli novas in Germania ciebant turbas. Unde magna copiarum pars ex Hungaria fuit avocanda. A. 1699. Carlovicii pactæ cum Turcis induciæ, Cæsare Transylvaniam, cæteraque omnia, quæ bello acquisierat, retinente.

6. *Quæ primi belli Gallici causa?*

Ludovicus XIV. Mariam Theresiam, Philippi IV. Hispaniarum Regis filiam in matrimonium duxerat. Mortuo Philippo, Belgium Hispanicum uxoris nomine, insuper habita solemnî ejusdem renunciatione, ac cessatione, ad se devolutum prætendebat. Jamque plures Flandriæ urbes cum Burgundiæ Comitatu A. 1667. occupaverat, cum Batavi, adscitis in societatem Angliis & Suecis, eum compulserunt ad pacem cum Hispanis Aquisgrani A. 1668. ineundam, qua reddita quidem Burgundia; captæ tamen Flandriæ urbes Gallo cessere. A. 1672. Ludovicus junctis cum Carolo II. Angliæ Rege, Electore Colonienfi & Episcopo Monasterienfi armis Batavos, quod suis antea coeptis obstitissent, aggressus est; nihilque propius est factum, quam ut provincias eorum universas in suam

suam redigeret potestatem. Occupata insuper à Gallis A. 1670. Lotharingia, & Burgundia rursus Hispanis erepta A. 674.

7. *Cur Leopoldus Cæsar Batavis contra Gallos suppetias tulit?*

Cùm Galli per Belgium & Germaniam dominatum passim & quasi dictaturam exercerent, nec Batavos solum, sed vicinos quoque Belgas & Germanos graviter affligerent, Cæsar & sua tueri & oppressos juvare constituit. Agitata quidem tantisper Colonia Agrippinæ pacis consilia; quæ tamè in irritum cecidère, postquam Cæsar Guilielmum Fürstenbergium, Gallo adhaerentem; velut Imperii hostem, injecta vi Colonia Viennam abductum, in custodiam tradidit. Quo quidem facto violatum fuisse jus gentium Galli querebantur.

8. *Quis bello huic finis impositus?*

Batavi inconsulto Cæsare, cujus tamen armis ab interitu sunt vindicati, cum Gallis An. 1678. separatim paciscebantur, quos paulò post sequebantur Hispani. Quare destitutus à sociis Leopoldus pacem & ipse Neomagi, Geldriæ Hollandicæ urbe, amplecti cogebatur A. 1679. Restituti in integrum Batavis; at Burgundiam Gallus retinuit. Lotharingiæ porro Dux carere maluit Ducatu suo à Gallis erepto, quam conditionibus longè durissimis restitui,

9. *Cur post Neomagensem pacificationem Galli Argenratam aliasq; Alsatia urbes occuparunt?*
A. 1681. Gallia Rex Metis, Brisaci, & Vesuntione

ne novum tribunal [*Reunionis Cameram* vocabant]
 onstituit eum in finem, ut quidquid olim ad
 Alsatiam, Lotharingiam, Burgundiam &c. quovis
 actio pertinuisset, Gallia vindicaretur. Quocirca
 . 1681. Argentina, Alsatia metropolis, ex impro-
 viso à Gallis occupata est, Cæsare justè quidem
 ed incassum conquerente, nec ob bellum Tur-
 icum valente obistere, qui proinde viginti an-
 norum inducias cum Gallo pactus est Ratisbonæ
 A. 1684.

10. *Quæ secundi belli Gallici causa & occasio?*

Dux potissimum. 1. Caroli Electoris Palatini
 sororem in Matrimonio habebat Dux Aurelianen-
 sis, Ludovici XIV. frater. Carolo igitur A. 1685.
 sine liberis decedente, Galli magnam Palatinatus
 partem jure, ut illi quidem prætenderant, hære-
 ditario defuncti Electoris sorori debitam, armis
 sibi vindicatum ibant. 2. Cardinalem Fursten-
 bergium in Archiepiscopum Coloniensem, Gallo
 adnidente, repugnante Cæsare, elegerat Canoni-
 corum pars una; altera verò Josephum Clemen-
 tem Bavarie Ducem, probante Roma & electum
 confirmante; id quod tam iniquo tulit animo
 Gallia Rex, ut mox Electoris Colonienensis terri-
 torio, præcipuisque ad Rhenum urbibus occupa-
 tis, Cæsari cõmunem Christiani nominis hostem
 in Hungaria victricibus armis persequenti, bellũ
 indixerit A. 1688.

11. *Quæ belli hujus facies?*

Funesta admodum; quippe Galli Palatinatu in-
 feriore cædibus, incendiis, direptionibus miserè

pervastato, Franconiam quoque ac Sueviam acerbissimis exactationibus depeculati sunt. Ac licet miles Casareus, ex Hungaria deductus, plures recuperarit urbes; multæ tamen, quas inter Spira, Wormatia, Francodalia, Heidelbergæ &c. crudelem in modum exustæ sunt & vastatæ. Inde belli sedes in Belgium est translata, ubi Hispani quæque, Angli & Batavi junctis viribus Gallorum molitionibus sese opposuere.

12. *Quo pacto finitum hoc bellum?*

Pace Ryswicensis, cujus sancientiæ necessitas denuò imposita est Casari, postquam cum hujus Fœderatis Gallus seorsum iterum depacisci cœpit. Casari Brisacum, & Friburgum, Imperio Philippopolis & propugnaculum Kehlanum, suusque tandem Lotharingo Ducatus, cum quadam tamen exceptione, est restitutus. Argentoratum porro & liberas quondam Alsatia urbes Gallus reinuit. Cautum insuper, ut Religio Catholica in locis, à Gallo priùs occupatis & jam restituendis, in eodem, quo nunc erat statu, permaneret.

13. *Quæ terti belli Gallici origo?*

Carolo II. Hispaniæ Rege A. 1700. sine liberis demortuo, Regnum illud & Casar & Gallia Rex sibi vindicatum ibant. Ac Leopoldus quidem Viennæ A. 1703. Carolum filium natu minorem Hispaniæ Regem dixit, contra Philippus Dux Andegavensis A. 1701. regni possessionem adiit, à Ludovico avo omnibus opibus viribusque adjutus

14. *Qui belli hujus progressus facere?*

A. 1701. Eugènius per invias antea militi Al-

pes in Italiam penetrans, bis cum Gallis configit, bis vincit, alteroque post Anno Gallorum Ducē Villaregium ex ipsa urbe Cremona, inspectante hoste, captivum abducit, atque ad Luceriam Gallos cruento iterum praelio fundit. A. 1702. expugnatum ab Josepho Romanorum Rege Laudavium, aliarq; ab aliis urbes Gallis erepta. A. 1704. inuito à Casare abhinc triennium cum Anglis, Batavis, ac plerisq; Imperii ordinibus foedere, Carolus in Hispanias trajecit, ubi fortunam utramque expertus est. Anno eodem in Germania exercitū Gallo-Boicus ab Anglo Casareis decretoriā ab Hochstadium pugnā profligatus est, Tallardo ipso cum amplius duodecim Gallorum millibus capto. Inde plures urbes munitissimæ receptæ; rejecti trans Rhenum Galli; Rakocziani item in Hungariā ab Heistero iterata clade attrici.

Atque inter hæc Casar Leopoldus, pietatis ac Religionis studio, mansuetudine, munificentia, aliarumque virtutum præstantissimarum, quæ tantū Monarcham decent, ornamentis verè *Magnis*, imò *Maximis*, mortem oppetiit anno Imperii 47. Chr. 1705. Symb. *Consilio & Industria.*

15. *Quæ alia, memoratu digna, accidere imperante Leopoldo?*

1. Comitia Ratisbonæ A. 1663. edicta sunt, quæ ad hanc usque diem continuantur. 2. Pestifera lues Viennam miserè depopulata est A. 1680. eodemque anno cometes horrificus impendentes belli calamitates visus est portendisse. 3. Hungariæ regnum jure hæreditario Austriacis asserit.

in comitiis A. 1687. habitis Pofonii, ubi Iosephus I. Hungariæ Rex inauguratus est. 4. Idem Iosephus Augustæ Romanorum Rex eligitur & coronatur A. 1690. 5. Fridericus Elector Brandeburgicus Regis Borussiae titulum A. 1701. primus assumpsit. Dux verò Hannoveranus A. 1708. Ratisbonæ in Electorum Collegium introductus est, nonus deinceps Elector futurus.

CAPUT VI.

Imperatores Seculi XVIII.

126. Iosephus.

1. *Quo porro successu pro Monarchia Hispanica decertatum est imperante Iosepho?*

Perquam optato; quippe recepta in fidem Bavaria, Belgium victoriis emensum, urbes munitissimæ expugnatae. In Italia Ducatus Mediolanensis, & Mantuanus, uti & Neapolis ac Sardinia regna recuperata. In Hispania hostes Barcinone ubi Rex ipse Carolus obsessus tenebatur, ingenti accepta clade depulsi.

2. *Quamdiu Imperii clavum tenuit Iosephus?*

A. 1711. in ipso ætatis flore variolis extinctus est Imperator felix, magnanimus, ac mirâ comitate majestatem temperare solitus, cum anoum ætatis tertium & trigessimum, Imperii sextum necdum complèsser. Symb. *Timore & amore.*

127. Carolus VI.

1. *Cur mutata subito belli facies Carolo ad Imperii gubernacula admoto?*

Quam strènuè pro Carolo certarat prius, tam remissè ab Iosephi obitu rem gessit Anglia, verita,

ne nimium quantum Imperii sui fines protenderet Carolus, si præter hæreditarias Austriæ provincias Monarchiâ insuper Hispanicâ potiretur. Stetit proinde felicem armorû cursum, factaq; à Carolo secessione, pacem cum Gallo Hispanis iniit, quam secuti mox Batavi, Lusitani, aliq; foederati.

2. *Quis tandem belli hujus exitus?*

A. 1714. ab Eugenio, Cæsaris, & Villarisp, Gallia Regis Archistratego, Radstadii in Marchionatu Badensi pax confecta, eodemque anno ad thermas Helveticas in solemnî Legatorum conventu rata fuit habita; cui tamen Hispaniæ Rex Philippus renuit subscribere. Conventum quoque est Cæsarem inter & Batavos de securitate limitû A. 1715.

3. *Qua occasione novo mox iterum bello implicatus est Carolus Cæsar?*

A. 1715. Venetis totam Peloponnesum, seu *Mœream* eripuerant Turcæ. Igitur Cæsar his bellum denunciât, nisi, quæ foederatis suis contra jus fasque abstulissent, restituerent. Id quod Barbari profus abnuerant, suis consili viribus. Quippe tam numerosum cœgere militem, ut Hungariam simul Italiamq; spe devorarent. Jamq; Hungariæ fines incurfaverant, cum ab invictæ virtutis heroe Eugenio gemina, eaque propè internecina clade profligati sunt, primò quidem ad Petrovaradinû A. 1716. dein A. 1717. ad Belgradum. Utrinq; victoriæ insignes omnino fructus exstitère Temeswaria, cum tota illa satrapia, sive *Bannatu*, ut vocant, & Alba Græca, cum magna Serviæ parte, in Caroli ditionem redacta. Biennio absolutum est

bellum, quodd in Italiam transferendæ erant copia, adversus Hispanos, Siciliae imminentes, pugnaturæ. Igitur quinque & viginti annorū induciæ cum Turcis pactæ Passarovicii A. 1718.

4. *Quis belli hujus in Italia suscepti, progressus & exitus?*

1719. Hispanorum classis disjecta & profligata est ab Anglis. A. 1720, Sicilia, pulsus inde Hispanis, Casari, Sardinia verò Sabaudia Duci cessit. Inde actum de fœdere quadruplici Casarem inter Hispaniæque, Gallia & Angliæ Reges stabiliendo designata hunc in finem urbe Cameraco, quo A. 1724. summi rerum paciscendarum arbitri conveniant.

5. *Qui verò successit hoc negotium?*

Cùm Galli & Angli alias ex aliis moras necterent, magnique ac planè irriti fierent sumptus, Casar & Hispanus missis ultrò, citroq; secretis cursoribus A. 1725. Viennæ sine arbitris pacem ac fœdus pegigere. Permolesitè tulit Angliæ potissimùm Rex, fœdus hoc se inconsulto fuisse initum. Quocirca & ipse Hannoveræ cum Gallis & Electore Brandeburgico depaciscitur, accedentibus subinde etiam Batavis, vehementer eò quoque irritatis, quodd Casar commerciorum societatem & navigationem Indicam, Ostendæ summo Belgii & Germaniæ emolumento institutam, sua firmavit auctoritate, magnisque privilegiis munierit.

6. *Quodnam Augustissimi Imperatoris Caroli symbolum?*

Illud sibi elegit: *Fortitudine & Constantiâ.* Utamque hanc virtutem, uti & alias omnes Casare

fare dignas, inter tot rerum discrimina, bella negotiaque gravissima in se expressit verè Magnus Carolus VI què servassent Superi Heroas inter Austriacos fulgentissimum fidus, orthodoxæ Ecclesiæ decus ac defensorè, hostiù terrorè, Patrè Patriæ, Pium, Felicem, Pacificum, Augustum.

Observationes

Ad quartam partem Historiæ Imperatorù.

1. *Quæ Romani Imperii facies à Rudolpho I. ad nostra usque tempora?*

Quamvis potentiâ, opibus, numeroque provinciarum prima & media Monarchiæ Romanæ tempora multò fuerint ultimis hisce seculis clariora; non minora tamen in Dei Ecclesiam & Republicam beneficia contulère Imperatores postremi: imò hoc ipso piæ libertatis, Religionis orthodoxæ, virtutumque Christianarum studio, unde vera felicitas salusque Reipublicæ accersenda est, potentiæ & opulentæ superioris defectum satis superque compensârunt.

2. *Quid in mystica illa Nabuchodonosori statua pedum digiti partim ferrei, partim fictiles portendebant?*

Ultima Romani Imperii tempora, quibus varia illius membra æquè parùm consensura, & cohesura essent, ac ferrum testæ.

3. *Quantùm Ecclesiæ profuit series Imperatorum ultima inde à Rudolpho I. Habsburgico?*

Plurimum sanè; nam omnem furoris impetù in Italiam Romamque ipsam, Christi in terris

Vicariis sedem, effulsi pridem fuissent Turcæ, nisi frenos identidem injecisset Cæsarum, præsertim Austriacorum potentia. Dein Hæresis quoque longè horribiliorem Germaniæ præcipuè, vicinisque provinciis vastitatem illatura fuisset, nisi heroes isti pro aris, sacrisque avitis, fortissimè propugnassent.

4. *Quos quantaque damna Ecclesiæ intulit Hæresis postremis hisce temporibus?*

Innumera gravissimaque; quippe vera Christi Religione proscripita, errores, totius Ecclesiæ judicio pridem damnati, sub speciosa Evangelicæ veritatis larva introducti; Hierarchia & Sacrorum cultus abolitus; Christi patrimonium sacrilegè direptum ac profanatum; fides Deo hominibusque data impunè violata; Europa propè universa continuis ferè bellorum moribus, turbis, seditionibus, malisq; innumeris agitata & conflictata, irreparabili tot milliū animarū exitio. At verò dum Hæresis tot Europæ regnis summam intulit vastitatē, in Africa & America Ecclesiæ ager lætissimè floreat, uberrimosque fructus produxit.

5. *Cur Deus Romanum Imperium tot casibus, conversionibusque ac vicissitudinibus subiectum esse voluit?*

Tum ne altius sese efferret hominum arrogantia; tum ut inde condiscerent mortales, quam debilis & caduca sit omnis terrena potentia, quæ sicut Deus non rarè ad fines suos uti consuevit, ita quoque aliàs ostendit, eadem se ad æterna sua consilia exequenda nequiquam indigere.

6. *Quanam Imperatorum Austriacorum præcipua & singularis prerogativa est?*

1. Annis propemodum trecentis continuè tentent decorantque Imperiale solium. 2. Austriaci Imperatores omnes, nullo excepto, virtutum laudibus claruere, atque Ecclesiam, cujus *Advocati ac Defensores* ex officio suo Romani Imperatores sunt, contra Hæreticorum aliorumque Christiani nominis hostiù impugnationes fortissimè propugnarunt. Unde mirum non est, quòd Scriptòres quidã Acatholici iisdem obtrectare etiam sint ausi.

7. *Quandonam Austriaci appellari ceperunt Archiduces?*

Quidam ab Imperatore Friderico II. eo titulo exornatos fuisse perhibent. Illud certum est, Fridericum IV. Imperatorem Archiducis titulum, jam priùs à proximis Antecessoribus Austriacis in usu haberi cœptum, datis 1453. literis ratum habuisse.

8. *Ubinam hodie Circulus Burgundicus?*

Avulsâ ab Imperio Burgundiâ, multisq; Belgii Provinciis, nil nisi pars illig in Belgio Austriaco superest

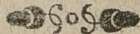
9. *Cur Imperatores Teutonicos etiam Romanos appellamus?*

Quòd Ecclesiæ Romanæ Advocati sint ac Defensores, Monarcharù item Romanorù Successores.

10. *Quo sensu accipiendum illud Friderici IV. Symbolum A. E. I. O. U.*

Quidam ita exponunt: *Austriaci Erunt Imperatores Orbis Ultimi.* Alii aliter interpretantur.

Ad Majorem DEI Gloriam.

TA.

(0)

TABULA CHRONOLOGICA

Imperatorum ad nostra usq[ue] tempora
series complectens,

Seculum à Christo nato primum.

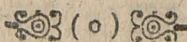
Nomina & series Imperatorum.	Anni, ad an. Imp.	Synchronismus re- rum memorabiliū.
Augustus -	44	14 Christus natus.
Tiberius -	23	37 Christ. crucifix. an. 34
Caligula -	3	41 Romam venit S. Pe- trus - 42.
Claudius -	13	54 Persecutio I. durat an- nis 4. ab A. 64. ad 68.
Nero -	13	68
Galba -	6. M.	69
Otto -	3. M.	
Vitellius -	8. M.	Excidium Jerosoly- mæ anno Chr. 70.
Vespasianus -	9	79
Titus -	2	81
Domitianus -	15	96 Persecutio II ab ann. 90. ad 96. annis sex
Nerva -	2	98

Seculum secundum.

Trajanus -	19	117 Persecutio III. ab an. 98. ad 116. an- nis - - 18.
Hadrianus -	21	138
Antoninus Pius	23	161
Marcus Aurel. &		
Lucius Verus.	19	180 Persecutio IV. ab an. 161. ad 174. an- nis - - 13.
Commodus	12	193
Ælius Pertinax	3. M.	
Didius Julian.	2. M.	

Seculum Tertium.

Nomina & series Imperatorum.	Anni Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus re- rum memorabiliū.
Severus	17	211	Persecutio V. ab an. 200. ad 211. annis 11.
Caracalla & Geta	6	218	
Macrinus	1	219	
Heliogabalus	3	223	
Alexand. Severus	13	236	
Maximin Thrax	2	238	Persecutio VI. ab an. 236. ad 238. annis 2.
Gordianus	6	245	
Philippi duo.	5	249	
Decius	2	251	Persecutio VII. ab an. 249. ad 251. ann. 2.
Gallio & Volusian.	2	253	
Æmilianus	3. M		
Valerian. & Gal- lienus.	15	269	
Flav. Claudius	1	271	Persecutio VIII. ab an. 257. ad 260. ann. 3.
Aurelianus	6	276	
Probus	6	282	Persecutio IX. ab an. 268. ad 275. ann. 7.
Carus, Carinus & Numerianus	2	284	
Diocletianus & Maximinianus	20	304	Persecutio X. ab an. 284. ad 303. ann. 19.
Constantio, Chlo- rus & Galerius	2	306	

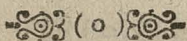

Seculum Quartum.

Nomina & series Imperatorum.	Anni Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus rerum memorabiliū.
Constantinus M.	31	337	
Constantinus II.	3	340	
Constans	10	350	
Constantius	24	361	
Julianus Apostata.	2	363	
Jovianus. sive Jovianianus.	7. M		
Valentinianus I. Occidentis.	12	375	Divisio Imperii in Orientale & Occid.
Valens. Orientis.	14	378	
Gratianus	8	383	Initium Regni Hispaniæ sub Ataulpho ann. 415.
Valentinianus II.	16	392	
Theodosius Magnus	16	395	
Arcadius Orientis.	13	408	Anglo-Saxones in Britannia an. 446.
Honorius Occid.	28	423	

Seculum Quintum.

Theodosius. II.	42	450	Initiū Regni Francorū sub Meroveo 448
Valentinianus III. Imperat Orient.	30	455	Furit Attila 450 Collapsum Occidentis Imperium 475
Martianus.	6	457	
Leo I.	17	474	Regn: Herulorū in Italia: Regnū Gothorum in Italia: 493
Leo II.	1	475	
Zeno	17	491	
Anastasius I.	27	518	Theod. I. Bav. Dux 508

Seculum Sextum.

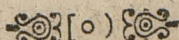
Nomina & series Imperatorū.	Ann. Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus rerū memorabilium.
Justinus I.	9	528	Sericum ex Ind in E-
Justinianus I.	38	566	ur. primò illatū 557
Justinus II.	10	576	Regnū Longobardo-
Tiberi9 Cōst. III.	6	583	rum in Ital. 568
Mauritius.	19	602	Poloniæ Princip. 600

Seculum Septimum.

Phocas	8	610	
Heraclius	30	641	Seta Machomet. 630
Constantinus IV.	4M	642	
Constans II.	26	668	Zeccus Bohemiæ Dux
Constant. V. Pog	17	685	primus 649
Justinian. II. Rhin	10	996	
Leontius	3	699	Respub. Veneta. 700
Tiberi9 Abstimar9	6	705	

Seculum Octavum.

Justinian II. iterū	7	711	
Philippicus	1	712	Mauri in Hispan. 713
Anastasius II.	3	715	
Theodosius III.	1	716	
Leo III. Isauricus			
Iconomachus	24	741	Organa Musica ex O-
Cōstant. VI. Copr	34	775	riente allata 757
Leo IV.	5	780	Egbertus Angliæ Rex
Constantin9 VII.			primus 800
& Irène,	18	797	Ufus cognominū in-
Irene Sola -	5	802	ductus sub ann. 800

Seculum Nonum.

Nomina & series Imperatorum	Ann. Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus rerū memorabilium.
<i>Imperat Occid.</i>			Restitutū Occidentis Imperium 800
Carolus M.	14	814	Schisma Orientis per Photium 870
Ludovicus Pius.	26	840	
Lotharius	15	855	
Ludovicus II.	19	875	
Carolus Calvus.	2	877	
Ludovicus III.	2	879	
Carolus Crassus.	7	887	
Arnulphus.	12	899	
Ludovicus IV.	12	912	

Seculum Decimum.

Conradus I.	7	919	Reg. Daniæ Christ. 930
Hericus I Auceps	17	936	Haltitudia instit. 974
Otho Magnus.	36	973	Imp. Moscovitic. 988
Otho II.	20	983	Regnum Poloniæ 999
Otho III.	19	1002	Regn. Hungariæ sub S. Steph. Reg. 1003

Seculum Undecimum.

Henricus II. S.	23	1024	Schisma Græcor. 1052
Cōradq II. Salic.	14	1040	Bohemiæ Regn. 1086
Hericq III. Niger	17	1056	Cruciata prima 1096
Henricus IV.	50	1106	Capta Jerosol. 1099

Seculum

Seculum Duodecesimum.

Nomina & series Imperatorum	Ann. Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus rerū memorabilium
Henricus V.	20	125	Lusitaniz Regn. 1139
Lotharius II.	13	1138	
Conradus III.	14	1152	Cruciata 2da 1147
Fridericus Ænob.	39	1189	Regnum Sveciæ sub
Henricus VI.	7	1198	Erico Sancto 1150
Philippus	10	1208	Cruciata tertia 1189

Seculum decimum tertium.

Otho IV.	10	1218	Septem Electores sub
Fridericus II.	31	1250	annum. 1245.
Conradus IV.	4	1254	Conradinus occisus
<i>Interregnum.</i>			
		1273	1268
Rudolphus I. Habs.	18	1291	Vesperæ Siculæ 1282
Adolphus Nassov.	7	1298	Fœdus Helveticum
Albertus I. Austri.	10	1308	- - 1308

Seculum decimum quartum.

Hericus VII. Lux.	5	1313	Ottomannus I Tur-
Ludovicus V. Bav.	33	1347	carum Imp. 1314
Fridericus III.	15	1329	Bulla aurea 1356
Carolus IV.	32	1378	Pulvis pyrius, & bō-
Wenceslaus.	22	1400	bardæ inventæ à Germano. 1380

Seculum decimum quintum.

Nomina & series Imperatorum	Ann. Imp.	ad an. Chr.	Synchronismus rerū memorabilium
Rupertus Palatinus	10	1410	Typographia inventa à German. 1440
Sigismundus	27	1437	Constantinopolis capta - 1453
Albertus II Austr.	2	1439	America inventa 1492
Fridericus IV.	53	1493	Lutheri hæresis 1517
Maximilianus I.	26	1519	

Seculum decimum sextum.

Carolus V.	37	1550	Bellum rustic. 1525
Ferdinandus I.	6	1564	Pax Religionis 1555
Maximilianus II.	12	1576	Calend. Gregor. 1582
Rudolphus II.	35	1612	Batav. Respubl. 1579

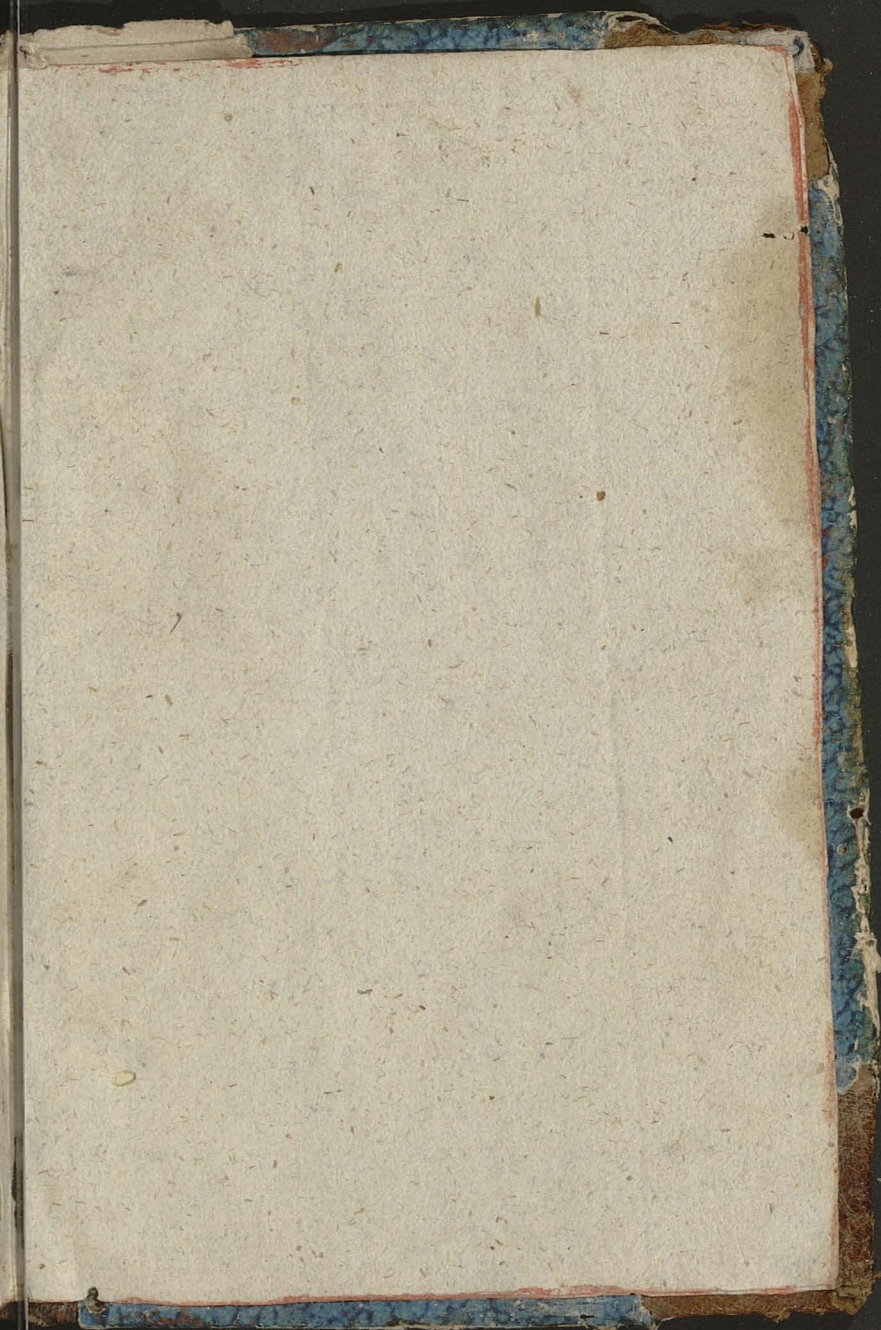
Seculum decimum septimum.

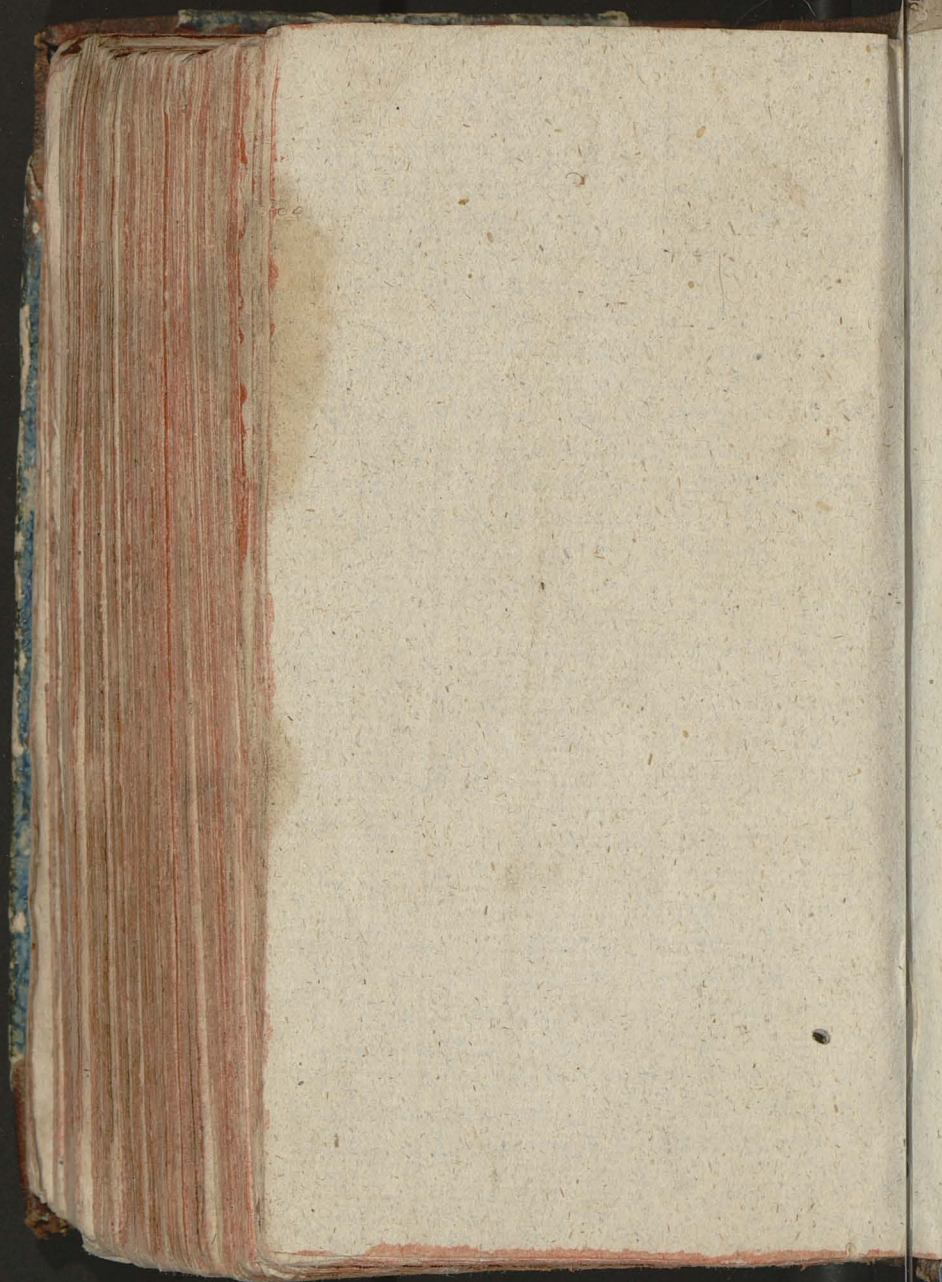
Matthias	7	1619	Bellum 30. ann. 1618
Ferdinandus II.	17	1637	Pax Westphal. 1648
Ferdinandus III.	20	1657	- Noviomagi 1679
			- Risviicens. 1697
Leopoldus M.	47	1705	Bellum Hispan. 1703

Seculum decimum octavum.

Josephus	6	1711	Pax Radstadiens. 1714
Carolus VI.			Passarovic. 1718
Carolus VII.			Fœdus Vienn. 1715
Franciscus I.			
Vivat feliciter !			

FINIS,

08

65

Hist. Civil.

7

65

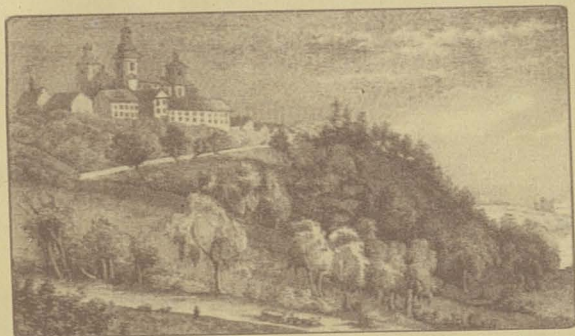
III hist. P.

73

736784

2000 PLN

D. II. 30

**Bibliotheca
P.P. Camaldulensium in Bielany**

Depozyt w Bibliotece Jagiellońskiej

03862

